

Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Halk Bilimi (Folklor) Bilim Dalı

**ZİYA BEY KÜTÜPHANESİNDEKİ 6706 NO'LU CÖNK
ÜZERİNE İNCELEME**

Uğur MESÇİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA

Sivas
Ocak 2010

**ZİYA BEY KÜTÜPHANESİNDEKİ 6706 NO'LU CÖNK
ÜZERİNE İNCELEME**

Uğur MESÇİ

Cumhuriyet Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Türk Dili ve Edebiyatı
Anabilim Dalı Halk Bilimi (Folklor) Bilim Dalı İçin Öngördüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır.

SİVAS
Ocak 2010

Uğur MESCİ'nin hazırlamış olduğu "Ziya Bey Kütüphanesindeki 6706 No'lu Cönk Üzerine İnceleme" başlıklı bu çalışma, 04.01.2010 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Halk Bilimi (Folklor) Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

.....
Doç. Dr. Şeref BOYRAZ
(Üye)

.....
Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA
(Danışman)

.....
Yrd. Doç. Dr. Yunus AYATA
(Üye)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım. / /

.....
Prof. Dr. Mehmet ARSLAN
Enstitü Müdürü

ÖZET

MESCI Uğur, Ziya Bey Kütüphanesindeki 6706 No’lu Cönk Üzerine İnceleme Yüksek Lisans Tezi, SİVAS, 2010.

Halk edebiyatı Türk kültür tarihi, içerisinde çok zengin bir birikime sahiptir. Halk edebiyatı ürünleri; sözlü kültür ortamında ortaya çıkar ve sözlü iletişim vasıtasıyla nesilden nesile aktarılır, toplumda yazılı kültürün hakim olmaya başlamasıyla birlikte, hem müstakil bir şekilde yazıya geçirilir, hem de parçalar ya da bölümler halinde çeşitli yazılı eserlere girer. Bugüne kadar gelemeyen bazı halk edebiyatı ürünlerinin varlığını ancak yazılı eserler vasıtasıyla bilmekteyiz.

Bu anlamda Halk edebiyatının en önemli yazılı eserleri olan “cönkler”, geçmişe ait halk edebiyatı ürünlerini yansıtmaları bakımından son derece önem arz etmektedirler. Cönkler âşık edebiyatının ve önceki devirlerin sözlü folklor ürünlerinin yazıya dönüşmüş örneklerini içine aldıkları için en değerli başvuru kaynaklarıdır. Daha ziyade şiirleri ihtiva etmekle beraber, içinde bazı dini bilgiler, ilaç tarifleri, fal ve nazarla ilgili bilgiler, halk hikayeleri, vefkler, gibi bilgiler de yer alır.

Üzerinde çalıştığımız Sivas Ziya Bey Kütüphanesi’nde bulunan cönk Sivas/Divriği yöresine ait olup 19x9 ebadındadır. 131 varaktan oluşan eserde “Rik’a” yazı çeşidi kullanılmıştır.

19.yüzyıla ait olan eserde daha çok aruz ölçüsüyle yazılmış Alevi-Bektaşî kültürünün ve inanç şekillerinin işlendiği şiirler yer almaktadır. Buna ek olarak az da olsa bazı hastalık ya da dert/sıkıntıların tedavisi, giderilmesi için yapılmış birtakım vefklere de rastlanmaktadır. Cönte 70 şairin 186 adet şiiri ve 23 adet mahlassız şiir bulunmaktadır. Şiirlerine yer verilen başlıca şairler şunlardır: Derûnî, Hatâyî, Misâlî, Nesîmî, Virânî, Hâkî, Kaygusuz Abdal, Seyyid Nizamoğlu, Vahdetî vb.

Anahtar Sözcükler: Sivas, Cönk, Kültür, Şiir.

ABSTRACT

MESCI Uğur, An analysis on the 6706 numbered Cönk which exists in Ziya Bey Library, Master Thesis, Sivas, 2010

Turkish History of Culture contains a wide range of works belonging to Folk Literature. The Works of Folk Literature come into existence in an oral cultural environment and be transferred from generations to generations through verbal communication, with the written culture's being dominant in society, these works are being put into writing individually and also being inserted into written literature both in episodes and in chapters.

We are able to know the existence of former works of Folk Literature that does not exist today, only through written literature. In this respect, "cönks" as the most important written literature of Folk Literature, present an important value in the way of reflecting the folk literature that belongs to the past.

"Cönk"s are the most valuable reference sources because they contain the examples of verbal folk literature of "Minstrel Literature" and previous periods which converted into written language. A fortiori with containing poems, it also contains some religious information, medicine descriptions, information about fortune and the evil eye, folk stories and "vefk"s. The Cönk that we are examining, belongs to the area of Divriği/Sivas and has a size of 19x9cm. There are 131 foils in it and "Rik'a" type of writing was used.

In this 19th century work, there are poems which were written by prosody and which tells about Alaouite-Bektashi culture and their ways of religion. In addition; even if they are few, we also come across with some "vefk"s which were written for the purpose of the treatment of some diseases, or problems/troubles. The "Cönk" contains 186 poems belonging to 70 different poets and also 23 poems without any appellation. Derûnî, Hatâyî, Misâlî, Nesîmî, Virânî, Hâkî, Kaygusuz Abdal, Seyyid Nizamoğlu, Vahdetî are the main poets whose poems take place in the "Cönk".

Key Words: Sivas, Cönk, Culture, Poem

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER	iii
ÖNSÖZ	xiii
GİRİŞ	1
İNCELEME	
Ziya Bey Kütüphanesi'ndeki 6706 No'lu Cönk	
1.Cönk'ün Şekil Özellikleri	8
2.Cönk'ün Muhteva Özellikleri	8
2.1. Cönk'te Şiirleri Bulunan Şairler	9
2.2. Cönk'teki Şiirlerin Şekil Özellikleri	15
2.3. Cönk'teki Şiirlerin Muhteva Özellikleri	18
METİNLER	
Abdî	
Hırkâ-1 fakr ile fahr etsem nola ehl-i hüner	31
Abidin Baba	
Se Muhammed çâr Alî dü Hasan yeki Hüseyin	33
Ahmed Rahmî	
Ey şîr-i yezdân Hüdâ sensin Aliyyü'l-Murtazâ	34
Arşî	
Gelüben kapuna ey fazl-1 Settâr	35
Murâdım yok kimesneden hem tâ ebed fazl Hüdâ'dandır	36
Bahrî	
Esselâm ey şîr-i merdân-1 Hüdâ sırr-1 Alî	38
Bedrî	
Nûş eyleyem bâdeyi mestane desünler	40
Bülbüfî	
Gülsitân-1 vahdet içre murg-1 şeydâdır gönül	41
Bosnavî	
Mazhâr-1 serhüdâsın Yâ Alî senden meded	42

İkrarımıza ser virürüz ahde kavîyiz	43
Ca'ferî	
Alî'dir âleme bu gün şâh-ı muâlladır	45
Cevabî	
Ey gönül geç gayrıdan cânânı sen senden ara	47
Cihanda kendini insan eğer bulmazsa vâh eyvâh	48
Bir kadeh nûş ittim peymânesinden	49
Lebinden buseyi ihsân kılup in'ân-ı dem doldur	50
Cevherî	
Güzelliğin ayân olsun	51
Cevrî	
Ey efrûz harîm-i ağıyâr	52
Çarha baş eğmem eğer bâ-yı kerîm zillet ise	55
Ceyhûnî	
Kerrâr oldu ismin kerâmet ile	56
Cezbî	
Râh-ı Hak'da mü'mine rehber olan merdân gerek	57
Dehrî	
Câna senin ol hüsnünü enverlediler mi	58
Derunî	
Düşdi aşkın gönlüm içre dinle gel feryâdıma	59
iden yüz biz murâdımızdır Murtazâ	60
Elif ism-i Ahmedî'den oldı cihân feth-i bâb	61
Ey gönül bende olursan gam yeme sultâna hiç	63
Ey gönül sen gel murâdın rûy-ı ahmerden dile	65
Eyleyüp mecnûn beni oldum giriftâr-ı aşk	66
Ey tabîbim derd-i aşkın bana mu'tâd oldı gel	67
Dâr-ı Hak'dan lutf irüşüb hoşca hâl ister gönül	68
Gel berû gûş eyle nidem dinle tekrar ey gönül	69
Sâkiyâ durma kadeh sun mest-i hûş-yâr olayım	70
Bizi yokdan var iden Settâr'a mı yalvarayım	71
Kânı ey dil bülbül ü âşüfte-i gevher nigîn	72

Dilberâ sensiz cihanda bana mekan olmasun	73
Ey hûri cemâl yârını sen dağa düşürdün	74
Gönül ikbâlinin şâhı ulu civânumuz gelsün	75
Bir güzel hüsn ü güzel dîdâra gönlüm arzular	76
Bu gönül mülkünde câna Mustafa durâğı var	77
Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr	78
Âşık-ı üftâd olanlar hû çeker ya hû çeker	80
Gel ey âşık bu âlemde kemâlata zevâl yokdur	81
Hamdülillâh bâğ-ı gülşen bülbüli itti zuhûr	82
Ey tabîbim mübtelâyım vasl-ı cânânım yetiş	83
Bezm-i aşkda var iden Settâra bağı başımız	84
Subh dem gülzâr elinde âh u efgân eyleriz	85
Dil nazar etti yine bir dilber-i ram isteriz	86
Devrî	
Açulur güller gibi hem ref' olunca ol hicâb	87
Ecrî	
Küfr-i zülf-i dil-rubâ îman-ı garrâdır bana	88
Alî'dir yâr-ı peygamber Alî'dir ba-ı bismillâh	89
Emîrî	
Hat-ı cevrin gam ile dil dolupdur vâr-ı nemle	90
Emrî	
Hattına levh ü arz-ı cânını yazmışdır tamam	91
Eşref Paşa	
Gülerek o serv-i kâmet yine ba'zâra çıkdı	92
Fehmî	
Gönül esrâr-ı aşkı âşık-ı Haydâr olandan sor	93
Gevherî	
Aşk-ı Hakk'a hemdem olmuş bir gönül ister gönül	94
Hâkânî	
Safâ yok sâki meyhane-i fârig cam-ı dil meksûr	95
Hâkî	
Ah kandedir ol nâzenim gelmedi nerede	96

Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr	98
Ulü'l-ebâr olanlar hep Hüdâ'nın kudretin gözler	100
Gel ey bir aşk ile mestâneyiz hoş gör	101
Ey dilâ biz pîrden aldık himmeti Bektâşi'yiz	102
Hafîf	
Söyleyen Hakk'dır benim dilimde her dem	103
Hatâyî	
Te'âlâ sana gel gör ki bir nûr-ı Hüdâ geldi	104
Dâ'imâ fikrimde zikrim yâ Muhammed yâ Alî	106
Gevher-i zât-ı kadîm-i kibriyasın yâ Alî	107
Elif Anı bilmişem men lâ fetâ illâ Alî	108
Menem ki cân u dilden Hayderiyem	110
Vücûdum şehrine girdim bu şehri pür ziyâ gördüm	112
Mihri ni mühr itmişem men sinem içre Haydar'ın	113
Zülûflerin çin çin senin bûy-ı Hatâ andan çıkar	115
Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr	116
Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr	118
Muhammed dînidir dînim sallu âlâ sahib gayr-ı diyar	122
İki âlemde sultandır kalender	123
Hak bir Muhammed Alî'dir	124
Gelen Murtazâ Alî'dir	126
Deryâ-yı Necef gevherrine kân Alî'dir	127
Yakîn bil ebced ü bürhân Alî'dir	129
Hayâlî	
Dilâ nakkaş-ı kudret ol bu levh ü dil elem yazmış	131
Hikmetî	
Ne mestâne yürürsün ey kad-i serv-i hırâmânım	132
Biz cihanı terk idüp üstüne sultan olmuşuz	133
Hulûsî	
Kâse-i bezm-i elesti çünkü sundu dost bana	134
Hüsni	
Şâh-ı zât-ı pâk olanlar canda candır ağlarım	135

Hüseyin İhtârî

Cümlenin cânânı sensin yâ emirü'l-mü'minîn 136

Kabûlî

Zât-ı pâkinden haberdâr olduğım mıdır suçum 137

Bir gedâ himmetindir bize beyden ağadan 138

Kalender

Ey gönül şâd ol Muhammed Mustafâ devrânıdır 139

Kaygusuz Abdal

Bihamdullâh ki vâsıl olduk bugün devletlü sultâna 140

Âdem dimen ey hâce bir saç sakal değil 141

Evliyâyâ eğri bakma kevn ü mekân elindedir 143

Sana bu sırrın ahvâlin beyân etsem beyân olmaz 144

Kâzımî

Def'-i gam-ı la'lin gibi bir câm-ı cem olmaz 145

Kelîmî

Etmez o perî asa tecellî nice demdir 146

Hilkatinden 'âlemin mahbûb-ı Rahmândır garaz 147

Kemâleddin Şemîmî

Ben bana yâr olalı hiç yâre minnet eylemem 148

Kemterî

Ol server-i sultan-ı cihân-ı şâh-ı muzaffer 150

Kenzî Baba

Yâ Rab beni 'âlemde kula eyleme ihtiyâc 151

Mahbûtî

Ol biziz kim yetmiş iki milletin ihrâcıyuz 152

Mahvî

Ben mevâli meşrebim Âl-ı Abâ'dır sevdiğim 153

Makbûlî

Haram ettin bana leyl ü nehâr mülki göstermek 156

Mantıkî

Şem'-i bezm arturmasın pervânenin kerâmetin 157

Mecnûnî

Nedendir zâhidâ her dem kesersin ehl-i irfânı	158
Mısrî	
Sen seni bilmektir ancak pîre ülfetten garaz	157
Mirâtî	
Dâver-i ‘âlim olur sülb-i perde-i ummânı	160
El-tenâdi ol münâdiler medet çalındı sûr	161
Misâlî	
Ey cemâlinde yedi Mushaf yedi hatt-ı rika’	163
Ben Mushaf-ı hüsnünde bugün gördüm ilâh	165
Bâg-ı cennettir cemâlin gül-izâr ezher taraf	167
Gayrı ko gel mu’cizât-ı Ahmed-i Muhtar’a bak	168
Tılsım-ı genc-i tahâdır bir yemininde beş parmak	170
Sünbül-i hûm perçemin aşk ehline zünnâr-ı aşk	172
Mushâf-ı hüsnünden özge güft ü gû efsûn olur	173
Ey gönül aç koynını gel Mustafâ’ya bîat it	174
Ârif-i zât u sıfat olmayan insan olmaz	175
Levh-i yüzünde her kim fi hâd u lâmı görmez	176
Âfitâb-ı her dü ‘âlem zerre-i fazl olmuşuz	177
Bâki hil’at giymişüz zâhirde gerçi fâniyüz	179
Benlik zincirine dîvâne gelmişlerdenüz	180
Muhibbî	
Hastayım her vechle ey nûr-ı civânım sorma hiç	182
Leşker-i gam âh kim dil-i kişverin yağma ider	183
Nâdirî	
Rumuzun Mantıku’t-Tayr’ın dilâ Attar olandan sor	184
Nahîfî	
Râh-ı Hakk’ın evvelâ bu ayı dördtür beş değil	185
Cânâ seni ben mihr-i vefâ sahibi sandım	186
Nakşî	
Bugün ol ‘ıyd-ı ekberdir gelir kurbâna âşıklar	187
Cemâlin vasfin ey dilber eğerçi tende cân söyler	188
Bugün meydan-ı aşk içre yine ahengimiz vardır	190

Nâzif	
Lâ ilâhe illâhu Allâhü'l-aliyyü'l-müncelî	191
Nesîb	
Hâl-1 ruhun etmiş beni şeyda haberim yok	193
Nesîmî	
Gel ey dilber ağlatma beni şâh-1 merdân aşkına	194
‘Âlem yüzüne saldı ziyâ Âl-1 Muhammed	195
Ey melâmet yürü var kim derd-i yârim kime ne	196
Âsumân-1 atlası kuşandı giydi dibâlar gibi	197
Hakikat ol vâhe hemin zürü'l-lâl geldi	198
Neyler serveri çünkü Muhammed Mustafâ geldi	200
Tümünün kalbinde ruh cisminde candır Alî	201
Ben ki derviş olmuşam şâh-1 cihandan fârigim	202
Evvel âhir dersimiz Bismillâhirahmânirrahîm	203
Gönül şâd ol melul olma cihanın vâri yoğundan	204
Dil binâ-yı kibriyâdır yıkma gönlün kimsenin	205
Burc-1 akreb zülfün olmuş mâhitâb andan çıkar	206
Kimseye ta'n itme ey dil sırr-1 Hakk'a vâkıf ol	207
Gözün aç gör kim ey tâlib Alî'dir her kân-1 server	208
İmam serveri âleme emirü'l-mü'min Haydar	210
Yed-i beyzâdır vücûdun Hak nişânı kandadır	213
Ol Muhammed Bâkır u Câ'fer imam ehl-i Hak	214
Ey özünden bî-haber gel Hakk'ı tanı sendedir	215
Her neye kim bakar isen anda sen Allâh'ı gör	216
Her kişiye sorma aslın sûretinden bellüdür	217
Elif dâdı Yâ Resûlullâh yüzün envar-1 zât	218
Nizamoğlu (Seyyid Seyfi)	
Estağfurullâhü'l-azîm işlerine	220
Lâ fetâ illâ Alî lâ seyfe illâ Zülfikâr	221
Benim bu dînim îmânım Muhammed Mustafâ'dandır	223
Zât-1 yardan haberdâr olduğım mıdır suçum	225
Nûrî	

Kendi miktarında ey dil herkesi âlâ gözet	226
Pir Sultan	
Ey gönül pervânesin çün yanma ar eyleme	227
Biz Muhammed Alî diyenlerdenüz	228
Sâkî	
Gönülde Mustafâ envâr-ı Mevlâ	229
Seher Abdal	
Vird-i zebânım zikr-i Hüdâ'dır sanma bu cânım murg el-hân	230
Seherî	
Erişdi fazl-ı yezdânı bize evlâd-ı Haydar'dan	231
Seyyâhî	
Yâ Rab meni dūr eyleme evlâd-ı Alî'den	233
Şemimî	
Bendedir sebba'l mesânî 'arş-ı Rahmân bizdedir	234
Şevkî	
Üstâd-ı izzet içre cân olan bektâşiyiz	235
Şuhûdî	
Bezm-i 'ibrettir bu 'âlem aç gözin zindâna bak	236
Ağlamagıla derd ile dildârâ yetişdik	237
Türâbî	
Ey beni mahrum kılmak şefâ'at şan sana	238
Gâfil olma aç gözin ey püser merdânı bil	239
Vahdetî	
Çatma kaşını kurban ideyim nolsa gerek	240
Secdegâh-ı aşka gir gel Mustafâ'ya secde kıl	241
Biz şarâb-ı aşk ile kâna gelmişlerdenüz	242
Virânî	
Bu ma'nâyı hadîsinde buyurdu Ahmed-i Mahmûd	244
Nazar kıl vechin ey dilber yazılmış satr-ı bismillah	246
Elif Allâh Alî'dir yâr kelâmı	247
Hamdülillâh biz Muhammed den okuduk defteri	249
Ey gönül gel dinle nutkum Mustafâîlerden ol	250

Lâmelifden seyr-i seyrân eyledim	251
Ulyâdır ki fırkatta bil ey can	252
Alî senden meded senden	253
Allâh Allâh kim erenler hoş kerâmet kânıdır	255
Nigârâ her kimin putu cihanda sîm ile zerdir	256
Teâlallâh zehî hüsn ü zehî hatt-ı hidâyettir	257
Cemalin dehr-i dîn içre nigâra mâh-ı tâb olmuş	259
Biz urum Abdalıyız Mûsâ Rızâdır şâhımız	260
Ey yüzündür harf-i bismillâhımız	261
Nefsimiz katl eyledik hem gâziyüz hem hâcıyuz	262
Ârifâ fazl-ı na'îmin kuluyuz kurbânıyuz	264
Yunus	
Görün bülbül nice zârlık eyler	265
Zaifî	
Ol ki üzdü bu beden mülkünü âşar eyledi	266
Nice rûşen olmasun kim defter-i âlâdır	269
MAHLASSIZ ŞİİRLER	
Vechi var yanam yakılam aşkıyla sultanım	270
Emr-i Hakk'la zâhir olmuş künfekânımdır vücûd	271
Kim ki görüp sevmeye gül-i nâzik teni	272
Tîg-i hicrânın onulmaz yâresi	273
Neler itti ise âlemde bu takdîri kader itti	274
Bir melek rûsın sana yokdur misâl	275
Ey çeşm-i siyah aman uyan gel	276
Yatma uyan kalma ziyân vakt-i seher gam gam gam	277
Gönül maksudı aşk oldı cemalindir ihsânım	278
Mülk-i tenden çıkayım yâr olayım	279
Aşk ile günâhım bulur ey şuh pesendim	280
Ben kulunum sen efendimsin benim	281
Gel yanıma kurt kapmasın gel kuzucuğum	282
Dilde var bin dürlü feryad ü figân	283
Halka halka kâkülün olsun ayân	284

İşler açdı ey ciğerler pâresi	285
Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr	286
Ben ağlarım dağlar ağlar	288
Çünkü bildin mü'minin gönlünde beytullâhı var	289
Hamdülillâh kim bu gün merd-i Hüdâ meydânıdır	290
Nihandır sevdiğim gözden nihandır	291
Âşıkân birdir ezelden sevgili dildâr bir	292
Uyanmaz uykudan canân uyanmaz	293
VEFKLER	294
CÖNKTEN ÖRNEK SAYFALAR	299
KAYNAKÇA	304

ÖNSÖZ

Kültürel değerler içerisinde cönkler, yazılı kültürün bir parçası olmaları dolayısıyla tarihin içerisinde eriyip gitmesine izin verilmeden halkbilimciler tarafından Türk halk kültürü içerisinde üzerine düşen görevi yerine getirmesi adına incelenmelidir. Bugün halkbilimciler geçmiş dönemlerde halk edebiyatının önemini kavranamaması nedeniyle ihmal edilen ve yazıya geçirilemeyen kültürel ürünlere yönelik boşluğu sınırlı da olsa cönklerle doldurmaya gayret etmekte, âşık ve tekke-tasavvuf şiirini değerlendirmeye çalışmaktadırlar.

Cönklerin kültür tarihimiz ve halk edebiyatı araştırmaları açısından önemini bilinci ve bu araştırmalar için geç kalmış olmanın verdiği telaş içerisinde Sayın Hocam Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA'nın teşvikleri ve destekleriyle, önce İbrahim ASLANOĞLU'nun şahsi kütüphanesinde bulunan, daha sonra Sivas Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü tarafından satın alınıp Ziya Bey kütüphanesi el yazmaları bölümünde demirbaşa kaydedilen 6706 no'lu cönkü incelemeye çalıştık.

Çalışmamızda önce söz konusu cönkde yer alan şiirler günümüz harflerine aktarıldı. Bu yapılırken şu hususlara dikkat edildi:

1. Metnin orijinal hali muhafaza edildi.
2. Silinti, eksiklik gibi nedenlerle yazıda okunamayacak derecede olan kelime ve satırlar “.....” şeklinde gösterildi.
3. Şiirler, şairlerin isimleri başlığı altında toplandı ve şairler alfabetik olarak çalışmaya kaydedildi.
4. Bir şairin birden fazla şiiri varsa bunlar ana kafiyelerine göre sıralandı.
5. Şiirlerin sonuna cönkte yer aldığı varak numaraları belirtildi.
6. Bütün şiirler çalışmamıza kolaylık sağlaması açısından numaralandırıldı.
7. Mahlası olmayan şiirler “Mahlassız Şiirler” başlığı altında gruplandırıldı.
8. Vefk, Arapça dualar, muska vs gibi ürünler, vefk başlığı altında gösterildi.
9. Aruz vezniyle yazılanların kalıbı şiirin başında gösterildi.
10. Cönkten seçtiğimiz bazı sayfalar “Cönkten Örnek Sayfalar” başlığı altında verildi.

Çalışmamızın amacının, içeriğinin ve öneminin daha iyi anlaşılabilmesi için giriş kısmında öncelikle halk kavramı, halkbilimi, Türk Halk Edebiyatı, Alevî-Bektâşi Edebiyatı ve çalışmamıza konu olan cönkle ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Çalışmamızın giriş kısmında incelemeye tâbi tuttuğumuz cönkü şekil ve muhteva açısından değerlendirmeye çalıştık. Genel anlamda yaklaşımımızı belirlemesi açısından öncelikle cönkün şekil ve muhteva özellikleri verildi. Daha sonra cönkün içeriğine uygun olarak; cönkte şiirleri bulunan şairler, cönkteki şiirlerin şekil ve muhteva özellikleri verilmek suretiyle cönk, muhteva bakımından incelendi.

Türk halk kültürü bakımından çok büyük önem taşıyan, yazıya geçmemiş zengin kültürümüzü, günümüze aktararak geçmiş ile gelecek arasında bir köprü kurmasını umduğum bu cönkü, halkbiliminin hizmetine sunmamıza yardım eden Sayın Hocam Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA'ya teşekkürlerimi sunarım.

Ders ve tez döneminin yanısıra, çalışmamızın son şeklini almasında bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım Sayın Hocam Doç. Dr. Şeref BOYRAZ'a da teşekkürlerimi sunarım.

Değerli arkadaşlarım Faruk BÜYÜKTANIR ve Abdulkadir TÜRE'ye; kuzenim Ferhat MESCI'ye, kardeşim Barış MESCI'ye çalışmamda bana vermiş oldukları destekten dolayı teşekkür ederim.

GİRİŞ

19. yüzyılda bilimsel bir disiplin olarak kurumsallaşan folklorun günümüze kadar en gözde araştırma konularını halk edebiyatı ürünleri oluşturmuştur. Türk kültür tarihi de içerisinde çok geniş bir halk edebiyatı zenginliğini barındırır fakat halk edebiyatı ürünlerinin içeriğini anlayabilmek için öncelikle “halk”, “halkbilimi”, ve “halk edebiyatı” kavramlarını iyi anlamak bu doğrultuda mevcut ürünleri incelemek doğru olacaktır.

Halkbilimi insan davranışlarını ve geleneklerini çalışarak, insanı daha iyi anlamaya ve onun hakkında daha derin bir bilgiye kavuşmak amacıyla on dokuzuncu yüzyıl başlarında ortaya çıkan bağımsız bir bilim dalıdır.

Bu hususta Özkul ÇOBANOĞLU'nun halkbilimini incelerken konuyu daha iyi anlamamızı ve yorumlamamızı sağlayacağını düşündüğümüz tesbitleri şöyledir: “Bir toplumsal gruba ilişkin maddi ve manevi alanlardaki kültürel ürünlerini ve onların canlı ve teatral bir dışavurum şeklinde gösterimlerini konu edinen bunları kendine özgü yöntemleriyle derleyen sınıflandıran ve kuramsal olarak yorumlayan karşılaşılan sosyal ve toplumsal problemlerin çözümüne yönelik olarak uygulayan bir bilim olarak halkbilimi; sosyokültürel ekolojisi içinde insanı ve çevresini anlamaya çalışır. Halkbilimi bu tarz bir “disiplinler” ve kültürler arası çalışma sistematığı içerisinde yerellikten ulusallığa ve ulusallıktan da evrenselliğe geçerek insanlığın ortak kültürüne veya uygarlığa katkıda bulunur “Bu bağlamda folklor rast gele kişilerin değil bir kültür topluluğunun ortak malı olduğu için “milli” bir bünyenin parçası olmak durumundadır, bu nedenle de “folklor milli kültür denilen pek çok unsurdan oluşan birikimin tarihi gelişim içinde bir milletin çeşitli grupları tarafından farklı ölçülerde yaşanan verilerinin varyantlarına ve verileri inceleyen bilime denir (Çobanoğlu 2002: 21-22)”.

Bu anlamda Çobanoğlu halk biliminin tanımını ve amacını belirtmiş böylece bu bilim dalının bir milletin kendini tanıması ve kültürünü temel oluşturarak bir medeniyet teşekkül ettirebilmesi için ne kadar önemli olduğunu bize hatırlatmaktadır.

Halk edebiyatı ürünleri sözlü kültür ortamında ortaya çıkar ve sözlü iletişim vasıtasıyla nesilden nesile aktarılır. Toplumda yazılı kültürün hakim olmaya başlamasıyla birlikte, hem müstakil bir şekilde yazıya geçirilmeye hem de parçalar ya da bölümler halinde çeşitli yazılı eserlere girmeye başlamıştır. Bugüne kadar gelemeyen bazı halk edebiyatı ürünlerinin varlığını ancak yazılı eserler vasıtasıyla öğrenebilmekteyiz.

Halk edebiyatı ürünleri bir yandan alanında uzman kişiler tarafından “sözlü kaynaklar” olarak nitelendirilen ve daha çok sözlü kültürün yaratıcısı, temsilcisi ve aktarıcısı olan insanlar vasıtasıyla günümüze kadar ulaşırken diğer yandan yazılı kültürün de hâkim olmaya başladığı dönemlerden itibaren kimi eğitilmiş heveskâr insanlar tarafından kaleme alınan eserler vasıtasıyla da günümüze kadar gelebilmişlerdir.

Halk edebiyatının kaynakları üzerine yapılan araştırmalar, halk edebiyatının kaynaklarını sözlü kaynaklar ve yazılı kaynaklar başlıkları altında toplamayı mümkün kılmıştır. Halk edebiyatının, özellikle de âşık edebiyatıyla tekke-tasavvuf edebiyatının en önemli yazılı kaynaklarının başında sözlü geleneğin temsilcileri olan, yazıyı kullanabilen âşıklar ve sözlü edebiyat ürünlerine ve onları aktaranlara karşı ilgi duyan heveskârlar tarafından kaleme alınan “cönk ve mecmua” lar gelmektedir. Burada şu bilinmelidir ki, geçmiş dönemlerde yazılı kaynaklarda halk edebiyatı ürünlerine yer verenlerin çoğu doğrudan halk edebiyatı ürünlerine yer vermeyi amaçlamamıştır.

Bu anlamda Halk edebiyatının en önemli yazılı kaynağı olan “cönkler”, her ne kadar klasik Türk edebiyatının “tezkire” leri gibi düzenli ve sistemli bir şekilde yazılmamış ve bu nedenlerle araştırmacıları zaman zaman yanıltmış olsalar da geçmişe ait halk edebiyatı ürünlerini yansıtma bakımından son derece önem arz etmektedirler.

Yukarıda bahsedildiği gibi halkbilimi çalışmaları bilim haline gelip bugüne gelinceye kadar halk bilimi kavramını sürekli geliştirmiştir ve inceleme alanlarını genişletmiştir. Gerek halkbilimi kavramının yeniden yorumlanması gerek Alan

Dundes'in "Halk kimdir" adlı makalesinde yer alan yeni "halk" kavramının yeni tarifi günümüzde halkbilimcilerin geniş bir sahada inceleme yapmak durumunda bırakmıştır.

Bu meyanda gözden kaçırılmaması gereken nokta günümüz halk kültürünü ele alırken geçmişle olan bağlantıyı kurma zorunluluğudur. Çünkü kültür içinde oluşturduğu dinamiklerini geçmişten getirdiği unsurlarla şekillendirir. Buna bağlı olarak bugün hâla bir millet için ne kadar önemli oldukları daha tam anlayışamamış kültürel değerlerin zamanın yıkıcılığı içinde yok olup gitmesinin önlenmesi gerekliliğidir.

Çalışmamızda incelediğimiz yazılı kaynağın bir cönk olması dolayısıyla, öncelikle cönk'ün edebiyatımızda nasıl bir kimlikle yer aldığını kavramak adına, genel anlamda cönk hakkında bilgi vermek doğru olacaktır. "Cönk başta halk şairlerinin şiiri olmak üzere çeşitli folklorik bilgilerin kaydedildiği ve uzunlamasına açılan, sırtı dar, ensiz, deri kaplı defterdir. Benzerliğinden ve şeklinden dolayı bu defterlere sığırdili yahut danadili de denilmiştir. Bazı kayıtlarda cönk yerine beyaz-ı büzürg ifadesi kullanılmıştır. Aydınlar da bu defterlere sefine-kâri demişlerdir.

Kelimenin milliyeti hakkında iki görüş vardır. Birinci görüş kelimenin Cava ve Malaya dillerindeki "conk" sözü ile ilgilidir. İkincisi de Aka Seyyid Muhammed Ali'ye göre kelimenin aslı Türkçedir ve "türlü konuların özellikle çeşitli şairlerden seçilmiş şiirlerin yazılı olduğu kitap veya defter" anlamına gelir. Muhammed Ali bunun yanında cönke "büyük gemi fakirlerin kullandığı satrançlı çul ve kilim, büyük nesne" anlamlarını da verir. Şeyh Süleyman Efendi'nin Lugat-ı Çağatay ve Türkî Osmanî eseri, Hüseyin Kâzım Kadri'nin Büyük Türk Lügati'nde de aşağı yukarı cönke aynı anlamlar verilmiştir. Veled Çelebi (İzbudak) da bu kelimenin "Tespit etmek, derlemek, ciltlemek" anlamına gelen "cönemek, cönlemek, cünlemek" fiilinden türemiş olduğunu ileri sürmüştür. Cönk kelimesi, Türkçe'de XV. yüzyıldan itibaren kullanılmıştır.

Cönkler âşık edebiyatının ve önceki devirlerin sözlü folklor ürünlerinin yazıya dönüşmüş örneklerini içine aldıkları için en değerli başvuru kaynaklarıdır.

Daha ziyade şiirleri ihtiva etmekle beraber, tamamının böyle olduğu söylenemez. İçinde bazı dini bilgilerin, hutbe ve vaaz notları gibi mensur metinlerin bulunduğu cönkler de yok değildir.

Cönklerin genel özellikleri şöyle özetlenebilir:

1. Genellikle “besmele” ile başlanılır.
2. Belli bir ebadı yoktur ve her cönkün ebadı farklıdır. Söz gelişi; 5 x10, 15 x 23 cm ebadında olabilirler. Yaprakları dikine açılır.
3. Birden fazla kişi tarafından yazılmış olabilir.
4. Yaprak sayıları ise 10 ila 300 arasında değişir.
5. Çoğunda sayfa rakamı yoktur.
6. Aralarında koparılmış sayfalara yahut cönkü okuyanlarca boş kısımlarına yazılmış özel notlara rastlanır.
7. Önceki yüzyıllara ait cönklerin kâğıtları daha temiz ve iyi terbiye edilmiştir. Sonraki yüzyıllarda tutulmuş cönklerin kâğıtları ise kirli, kalın ve kaba filigranlıdır. XIX. ve XX. yüzyıla ait cönklerinin kâğıtları ise, pembe, krem, sarı, turuncu, mavi, mor renkte olup aharlıdır. Önceki yıllara ait cönklerde ise aharlı kâğıda sahip cönklerle pek rastlanılmaz. Genellikle “Alikurna” yahut “Abadî” adı verilen kâğıt kullanılır.
8. Cönklerde halk şiirinin dışında divan şairlerinin şiirleri, ilaç tarifleri, gelecek ve nazarla ilgili bilgiler, bilmeceler ve çözümleri, yemek tarifleri, kişilerin doğum ve ölüm tarihleri, alacak-verecek hesapları, halk hikâyeleri, Karagöz metinleri, rüya tabirleri, hutbeler, mevzeler, dualar ve salâvatlar, seyirname, fal, büyü, tılsım ve muskalar, ay tutulması, büyük yangınlar ve sel felaketleri, vefkler, mektuplar, tarihi olayları açıklayan kayıt ve tarihler, tekerlemeler görülür. Bu bakımdan cönkler, içinde her türlü mal bulunan gemilere benzetilmiştir.

9. Şiirler, yazarın kişinin bilgi eksikliğinden, unutkanlığından yahut özel tavrından dolayı kimi zaman ölçsüz olabilmektedir.

10. Şiirlerin çoğunun sonunda temmet yazılıdır. Başlarına da çoğu zaman türkü, ilahi, koşma, şarkı, gazel gibi şiirin tümünü belirten başlık yazılır. Ancak bilgisizlikten kaynaklanan yanlış isimlendirmeler de görülür.

11. Genellikle şairin adının geçtiği kelimenin üstü çizilir.

12. Bazılarında parçanı altında henüz ne anlama geldi bilinmeyen (kâf ve yâ) ibaresi vardır.

13. Çoğunlukla siyah, kahverengi çeşitli tonlarda ve nadiren kırmızı deriyle kaplıdır. Hatta cilt kapağı deri olmayanları dahi vardır ki bunlar genellikle köylerde tutulmuştur.

14. Genellikle tezhipsizdir, ancak bazılarında eğri büğrü cetvel ve satır çizgileri, kaba nakışlar, görülmektedir. Az da olsa bazı cönklerde halk tarzı resim, şekil ve motifler görülür.

15. Büyük şehirlerde yazılmış olan cönklerdeki yazıların çoğu okunaklı ve güzel hat ile yazılmıştır. Anadolu köylerde tutulan cönklerin yazı ve imlası bozuktur. Cönklerin imlası hususu başlı başına incelenmesi gereken konudur ve imla özellikleri onlarca madde altında toplanabilir. Ancak dikkat çekici olanlar şöyle sıralanabilir;

a- Ağız özellikleri etkisiyle ünsüzlerin yer değiştirilerek yazıldığı görülür. Örnek: “kalbimiz” yerine “gablımız” gibi...

b- Asıl harf yerine başka harfler kullanılmıştır. Örnek: “gurur” yerine “kurur”.

c- Asıl imlada (dal, re) ve (zel) vs. gibi harfler kendisinden sonra gelen harflerle bitştirilmezken, cönklerde bitştirildiği görülür.

d- Tamlamalarda ilk kelimedenden sonra fazladan (ye) harfi yazılmıştır.

e- Kimi zaman kelimenin bünyesindeki harfler yazılmamıştır. Örnek: “doğruluk” yerine “toruluk”.

f- Bazı kelimeler konuşulduğu gibi yazılmıştır. Örnek: “ark” yerine “hark”, “rahat” yerine “ırahat” (Kaya 2007:188-190”.

Cönklerde yer alan şiirleri anlayabilmek için Türk Halk Edebiyatı içerisindeki Türk şiiri’ni yakından tanımak gerekir. Türk halk edebiyatında nazım, anonim ve ferdi olmak üzere iki kolda toplanabilir. Anonim olanlar başlangıçta bir kişi tarafından söylenmiş veya yazıya geçirilmiş, cemiyetin ortak duygu, düşünce, terbiye ve tefekkürünü aksettiren kollektif mahsüllerdir. Bunlar sözlü gelenekte yaşadıkları zamana ve muhite göre değişikliklere uğradıkları için tam bir sanat seviyesine ulaşamamışlardır. Ancak bu mahsüllerden bazılarının ferdi eserlerden keyfiyet bakımından üstün oldukları söylenebilir.

“Türk halk Edebiyatı’nda bir “bütün” teşkil eden nazımın ikinci kolunu sanat seviyesine ulaşmış eserler teşkil etmektedir. Bu eserler umumiyetle ananenin getirdiği tekniğe bağlı olarak halkın anlayacağı, tabî, sade, bir dille yeni inanç, fikir ve ülküleri beşeri temlerle birlikte işlemişlerdir (Elçin 2000:7)”.

İslâmiyetin kabulünden önce ve 11. asırda millî vezin ve şekillerle söylenmiş mahsüllere bakarak birçok sanatkârın yetişmiş olduğunu görmekteyiz. 12. asırda Türkistan’da İslami bilgi, ahlak ve tasavvuf prensiplerini geniş halk kitlelerine öğretip telkin eden, Ahmet Yesevî gibi şairlerin yetiştiği edebi bir çehre şekillenmiştir. 13. asırda Anadolu’da siyasi ve iktisadi buhranların hazırladığı; dini-tasavvufi fikirlerin etkisindeki bir zemin üzerinde Mevlana ve Yunus Emre gibi iki büyük şahsiyet yetişti. Bu dönemde Türk Divân Edebiyatı’nın ilk mahsüllerini, lâdini karakterde ozan şiirleri ve din ve tasavvuf fikirlerini tekke muhitlerinde sistemli bir şekilde yaymaya çalışan bir takım şeyhler ve dervişlerin yarattığı “Tekke Şiiri Edebiyatı” adını alan şiir örneklerini görmek mümkündür (Elçin 2000: 7).

“Esaslarını büyük ölçüde eski Türk Şamanizmi ile tasavvufdan alan ve Yunus Emre’den sonra, 15. asırdan itibaren kuvvetli şahsiyetlerini yetiştiren Bektaşilik, Ahilik, Abdallık, Hurufilik, Kızılbaşlık, Kalenderilik ve Haydarilikten unsurlar alıp

bir halita-fikir meydana getirdi. Bu fikir halitasını terennüm şairler aşk ve muhabbete, Allah Muhammed, Ali üçlüsüne Al-i Abâ'ya fazl'ın ulûhiyetine harflerin sıralarına, Hacı Bektaş Velî'nin Muhammed ve Ali'den ayrı olmadığına, tarikatın müşkillerine âyin usullerine Seyyid Gazi, Kızıl Deli Sultan, Balım Sultan gibi Bektaşî büyüklerinin menkabelerine ve Yezid'in mel'unluğuna dair duygu ve düşünceleri sade, halkın anlayacağı bir dille ve umumiyetle hece vezni ile terennüm etmişlerdir (Elçin 2000: 9)".

Şehirlerde Bektaşî, köylerde Alevî ve Kızılbaş şairleri olarak bilinen bu sanatkârlar söyledikleri veya yazdıkları nefes nutuk medhiye devriye güzelleme, taşlama, şathiye ve muamma gibi şiirleri ile zarif, alaycı ve şüpheci bir edebi zümre oluşturmuşlardır. Bu daha ziyade tekkelerle Bektaşî tarikatına bağlı yeniçeriler arasında gelişen zaman zaman beşeri temlerle az çok tabiatı terennüm eden Bektaşî Alevî şiiri "Saz Şiiri" veya "Âşık Edebiyatı" adı verilen şiirin tam hüviyetiyle ortaya çıkmasını hazırladı. 15. asrın ortalarına kadar devam eden ozan yerine İslâm tasavvufundan gelen tesirle âşık adı yayıldı (Elçin 2000: 9).

16. asırdan zamanımıza kadar gelen zengin halk ananesinin bu kendine has şiirinin yaratıcıları veya nâkilleri umumiyetle hece veznini kullanmışlardır. Az çok tahsil gören bir kısmı aruz vezni ile de şiir söylemişlerdir. Bektaşî fikir ve zevkenden uzaklaşarak profan mahiyette halk diliyle eser veren bu şairler ya kendi şiirlerini veya âşıkların, köy, kasaba veya şehir muhitlerinden ayrı biçim ve isimdeki sazlarının yardımı ile türlü türlü ezgilerle dinleyici kitlelerine ulaştıran insanlardır. Bu vasıfları hemen çoğu zaman seyahat etmeleri sebebiyle eski ozanları hatırlatan, düşman önünde, ordu saflarında söyledikleri destanlarla askerlere kahramanlık ve cengâverlik ruhu aşıl原因an bu âşıklar kendilerine has estetiklerine rağmen divan edebiyatımızdan kelime bazen tamlama, mecazlar ve hatta şekiller almışlardır. Gazel, Divan, Semai, Kalenderi ve Satranç bunlar arasındadır (Elçin 2000: 7-8).

İNCELEME

ZİYA BEY KÜTÜPHANESİ'NDEKİ 6706 NO'LU CÖNK

1.Cönk'ün Şekil Özellikleri

Üzerinde çalıştığımız Sivas Ziya Bey Kütüphanesi'nde bulunan cönk Sivas/Divriği yöresine aittir. Sayfaları aşağıdan yukarıya doğru açılacak şekildedir. Kahverengi deriden bir kapağa sahip olan cönk 19x9 ebadına sahiptir. 131 varaktan oluşan eserde “Rik'a” yazı çeşidi kullanılmıştır.

Cönkün içerisindeki metinlerde (62a-61b) geçen Hicrî 1220 -ki bu Miladi 1805 yılına tekâbül etmektedir- tarihi bize istinsah tarihiyle ilgili olarak fikir vermektedir. Cönkün müstensihisi ile ilgili elimizde hiçbir bilgi bulunmamaktadır. Bunun sebebi cönkün içerisinde müstensih ile ilgili herhangi bir ibarenin geçmemesidir

2.Cönk'ün Muhteva Özellikleri

Eserde 70 şâirin 186 adet şiiri ve 23 adet mahlassız şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerin büyük bir kısmı aruz ölçüsüyle yazılmış, Alevi-Bektaşî kültürünü ve inanç şekillerinin işlendiği şiirlerdir. Buna ek olarak az da olsa bazı hastalık ya da dert/sıkıntıların tedavisi, giderilmesi için yapılmış birtakım vefklere de rastlanmaktadır. Bu vefklerde; sa'ra hastalığı, anne sütünün azlığı gibi ratsızlıklara yönelik konularda çözüm önerileri yer almaktadır.

Cönkteki şiirlerde bazı imlâ hususiyetleri karşımıza çıkmaktadır. Cönklerin doğasına uygun olarak ortaya çıkan bu hususiyetler tesbit edebildiklerimiz kadarıyla şu şekildedir:

1. Cönkte şiirde tekrar edilen dizeler, “eyzan” ifadesiyle verilmiştir.

(44a)

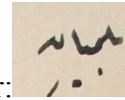
2. Allah yazılışı cönkte şu şekilde karşımıza çıkar:

(56a)

3. Yanlış harf kullanımı göze çarpar. Kelimenin sonunda kullanılması

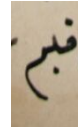
gereken ünlü harf yerine başka ünlü harf tercih edilmiştir:

(42b) “bilmeyen”

olması gerekirken “bilmeyan” şeklinde yazılmıştır

4. Cönkte yerel ağız özelliği karşımıza çıkar.

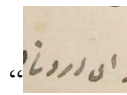
Örneğinde görüldüğü

üzere “kalbim” olması gerekirken “kablīm” olarak halk arasındaki kelimenin telaffuz ediliş şekline göre yazılmıştır

5. Cönkte yer alan şiirlerde geçen mahlaslar müstensih tarafından üstleri

çizilerek gösterilmiştir. “ (69b)”

Bununla beraber şiirlerde üstü çizilmemiş mahlasları da görmek mümkündür.

(75a)”

örneğin görüldüğü gibi “Derûnî” ifadesi bir mahlastır fakat, kelimenin üzeri çizili değildir

2.1. Cönk'te Şiirleri Bulunan Şairler

Cönkte yer alan şairler ve şiir sayıları şöyledir:

Abdî (1 şiir), Abidin Baba (1 şiir), Ahmed Rahmî (1 şiir), Arşî (2 şiir) Bahrî (1 şiir), Bedrî (1 şiir), Bûlbûlî (1 şiir), Bosnavî (2 şiir), Ca'ferî (1 şiir), Cevabî (4 şiir), Cevherî (1 şiir), Cevrî (2 şiir), Ceyhûnî (1 şiir), Cezbî (1 şiir), Dehrî (1 şiir) Derunî (25 şiir), Devrî (1şiir), Ecrî (2 şiir), Emîrî (1 şiir), Emrî (1 şiir) Eşref Paşa (1 şiir), Fehmî (1 şiir), Gevherî (1 şiir), Hâkânî (1 şiir), Hâkî (5 şiir), Halîlî (1 şiir), Hatâyî (16 şiir), Hayâlî (1 şiir), Hikmetî (2 şiir), Hulûsî (1 şiir), Hüsnî (1 şiir), Hüseyin İhtârî (1 şiir), Kabûlî (2 şiir), Kalender (1 şiir), Kaygusuz Abdal (4 şiir), Kâzımî (1 şiir), Kelîmî (2 şiir), Kemâleddin Şemîmî (1 şiir), Kemterî (1 şiir), Kenzî Baba (1 şiir), Mahbûtî (1 şiir), Mahvî (1 şiir), Makbûlî (1 şiir), Mantıkî (1 şiir), Mecnûnî (1 şiir), Mısrî (1 şiir), Mirâtî (2 şiir), Misâlî (13 şiir), Muhibbî (2 şiir), Nâdirî (1 şiir), Nahîfî (2 şiir), Nakşî (3 şiir), Nesîb (1 şiir), Nesîmî (21 şiir), Nizamoğlu (Seyyid Seyfî) (4 şiir), Nûrî (1 şiir), Pir Sultan (2 şiir), Sâkî (1 şiir), Seher Abdal (1 şiir), Seherî (1 şiir), Seyyâhî (1 şiir), Şemimî (1 şiir), Şevkî (1 şiir), Şuhûdî (2 şiir), Turâbî (2 şiir), Vahdetî (3 şiir), Virânî (16 şiir), Yunus (1 şiir), Zaiî (2 şiir).

Bu şairlerden hayatları hakkında bilgi edinebildiklerimizden bazıları şunlardır:

Cevâbî: “Gedâyî'nin Şairnâmesi'nde adı anılmıştır. Hayatı hakkında bilgi yoktur. Bazı mecmualarda şiirlerine rastlanır. Arûz ve hece ile şiirler yazmıştır. Üç şiiri S. N. Ergun'un Bektaşî-Kızılbaş, Alevî şairleri ve nefesleri isimli kitabında yayımlanmıştır (Koz 1977: 55)”.

Cevrî: “Bektaşî şairi. Hangi asırda yaşadığı tam olarak bilinmemektedir. Kul Cevrî mahlasıyla söylediği Bektaşî âyin-i cemlerine dair uzunca bir şiiri şiiri S. N. Ergun'un Bektaşî-Kızılbaş, Alevî Şairleri ve Nefesleri (III) adlı eserinde kayıtlıdır (Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi 1977: 58)”.

Derun Abdal: “Bektâşi şairi (XVIII.yy. ?) Hayatı hakkında bilgi yoktur. Bazı mecmualarda şiirlerine rastlanmaktadır (Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi 1977: 255)”.

Hatâyî: “Şah İsmail. 1487 yılında Erdebil'de doğmuştur. Babası Safevi tarikatı şeyhi Haydar, annesi Ak-koyunlu hükümdarı Uzun Hasan'ın kızı Alemşah

Begüm idi, İsmail, bir yaşındayken babası Şeyh Haydar savasta öldürülmüş, tarikatın başına önce ağabeyi Sultan Ali daha sonra da kendisi geçmiştir. Akkoyunlularca 4 yıl İstahr kalesinde hapiste tutulmuş, kurtulunca Lâhîcân'a sığınmıştır. Sırasıyla Şirvanşahlar ve Akkoyunluları ortadan kaldırarak 1502 yılında 14 yaşında tahta oturmuştur. Şah İsmail 3 yıl içinde Aran, Şirvan, Doğu Anadolu, Azerbaycan, Irak-ı Acem, Irak-ı Arap, Kirman, Fars ve Horasan'ı eline geçirerek Ortadoğu'da yeni bir Türk devletini kurmuştur. 1510 yılında Türkistan Şibanlıları'nı yenilgiye uğratmış, 1514 yılında ise Çaldıran savaşında Osmanlı'ya yenilmiştir. 1524 yılında 38 yaşındayken iç geçirdiği kanama sonucu ölmüştür.

Şah İsmail, Türkçe'ye büyük önem vermiş ve devlet genelinde Türk kesimi egemen kılmıştır. Safevîle'rin dayandığı Türk kesiminin çoğunluğunu Anadolu'dan İran'a göç etmiş Türk boyları oluşturmuştur. Şah İsmail, Abbasiler döneminde doruğa ulaşan Türk Mevalî kimliği ile Horasan kökenli Türk Halk İslâm'ını sentezleyen ilk hükümdardır. O'nun Hatâî mahlasıyla Türkçe yazdığı şiirleri, halk ve divan edebiyatı arasında bir köprü oluşturmaktadır. Bıraktığı etki bakımından, onun adı Nesimi, Nevâî, Fuzûlî ve Sâib Tebrizî gibi genel türk edebiyatı'nın büyük şairleri ile bir arada anılmaktadır (Ekber ve Babek 2006: 1)".

Kaygusuz Abdal: "Mutasavvuf şair (XIV sonu-XV başı) Teke ili Âlâiye sancağı beyinin oğlu olan Kaygusuz Abdal (Alaaddin Gaybî) son zamanlara kadar Anadolu'daki Alevî Bektaşî edebiyatının kurucularından sayılmıştır.

Eserleri:

Manzum eserleri: Dîvan, Gülistan, Mesnevî-i Baba, Kaygusuz(I, II, III) Gevhernâme, Minbernâme.

Mensur Eserleri: Budalanâme, Kitâb-ı Miğlâte, Vücutnâme.

Manzum-Mensur Eserleri: Saraynâme Dilguşâ (Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi 1982: 233)".

Miratî: "Ankara'nın Kalecik ilcesinde doğmuştur. Bu nedenle kaynakların pek çoğunda Kalecikli Mir'ati adıyla anılır. Yetişkin olduktan sonra Bektaşîliğe

meyleden şair, Mir'ati Baba olarak da tanınır. XIX. yüzyılda yaşamıştır. Ancak, hangi tarihlerde doğup öldüğü kesin olarak bilinmemektedir.

Mir'ati'nin eğitimi konusunda da bir bilgi yoktur. Şiirlerine bakılarak O'nun medrese tahsili gördüğü ve icazetli hocalardan olduğu anlaşılmaktadır. Saza küçük yaşlarda başlamış, kısa zamanda ustalık kazanmış ve genç yaşlarında bu yolda üne kavuşmuştur (İvgin ve Bozyiğit 2004: 5)”.

Misâli: “XVI. Yüzyıl Divan şâiridir. Hayatı hakkında bilgi yoktur. Feyznâme adlı eserinden Hurûfi olduğu anlaşılmaktadır. S.N Ergun’un Kızılbaş – Bektaşî – Alevî şairleri ve nefesleri adlı eserinde Hacı Baktaş-ı Velî için yazdığı bir muhammes yer almaktadır. Buradan onun aynı zamanda Bektaşî olduğu da çıkarılmaktadır (Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi 1986: 379)”.

Pîr Sultan Abdal: “Alevî – Bektaşî şâiri (Yıldızeli/Banaz ? Sivas 1590). Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Aşık tarzı şiirin duru bir lisan ile güzel örneklerini vermiş, muhteva olarak tabiat kır yaşantısı gibi pastoral unsurların yanında Alevi-Bektaşî inanışlarını dile getirmiştir. Pir Sultan’ın şöhreti o kadar yaygınlaşmış ve şair alevi muhitlerde o derece sevilmiştir ki kendisinden sonra aynı mahlas ile şiirler söyleyen pek çok şair ortaya çıkmıştır (Aslanoğlu 1990: 250)”.

Viranî: “Hurûfi – Bektaşî şairi (XVI.?). Hayatı hakkında bilgi yoktur. Elde bulunan Divan'ından Hz. Ali'ye uluhiyet izafe eden bir şair olduğu anlaşılmaktadır. Alevîler arasında büyük kabul edilen yedi şairden biridir (Diğerleri: Nesîmî, Fuzûlî, Hatâyî, Pir Sultan Abdal, Kul Himmet, Yeminî). Şâirin Divan'ı Mehmet Halid BAYRI tarafından Latin harfleri ile yayımlanmıştır (1957). Bu kitapta üç yüz civarında aruzla yazılmış şiir vardır. Ayrıca hece vezni ile birkaç şiiri daha bulunmaktadır. Şiirleri çoklukla Hurûfi akaidini dile getiren didaktik manzumelerdir. M. Halid BAYRI bu divanın başında şairden bahseden diğer eserleri ve Hurûfilik'le ilgili bazı bilgileri zikretmektedir (Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi 1998: 535)”.

Cönkte, mevcut şairlerin bazı kaynaklarda da tesbit edilmiş şiirleri de bulunmaktadır. Tesbit edebildiğimiz bu şiirler, ana kafiyelerine göre sıralanarak aşağıda verilmiştir.

Zehî müfred mürekkebdir zehî vahy-i beşârettir (Bayrı 1959: 249).

(82a)

Cemi-i hatm-i enbiyâ Muhammed Mustafâ geldi (Birdoğan 1991: 206).

(52a)

Nokta nokta harf be harf bildik rumuzu Hayder'i (Bayrı 1959: 106).

(53b)

Beyanı esrâr budur ummi kelâmullâh (Bayrı 1959: 61).

(56a)

Velâyet ilmîne erdim aceb nûr-ı Hüdâ gördüm (Birdoğan 1991: 258).

(70b)

Habib-i zü'l-celâl'in çâkeriyem (Arslanoğlu 1992: 83).

(70b)

Anla bismillah-i bâi Murtazâîlerden ol (Bayrı 1959: 124).

(74a)

Cân ü dilden çâkeriyem sıdk ile ol serverin (Arslanoğlu 1992: 290).

(77a)

Ayn-ı zât-ı hazret ü nûr hidâyet kânıdır (Bayrı 1959: 228).

(83b)

Zehî müfred mürekkebdir zehî vahy-i beşârettir (Bayrı 1959: 249).

(89b)

Kancaru kim azm kılsan semme vechu'llâhı gör (Hüseyin Ayan 1990: 137).

(92b)

Zâhir ü bâtın çü sensin bes kalanı kdadır (Ayan1990: 148).

(93b)

Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr (Arslanoğlu 1992: 321).

(95a)

Kadim ü küfr ü imandır Kalender (Arslanoğlu 1992: 297).

(103b)

Muhammed aşk ile deryâ Alî'dir kıymet-i gevher (Ayan 1990: 14).

(104b)

Hak bir Muhammed Alî'dir (Arslanoğlu 1992: 412).

(105b)

Beyân-ı tevhîd ü Kur'ân Alî'dir (Ayan 1990: 148).

(106b)

Billâh leb-i lâl-i Bedehşân Alî'dir (Birdoğan 1991: 258).

(107a)

Sen anı sanma kim cânâ gulâm-ı şâh-ı Kanber'dir (Bayrı 1959: 243).

(107b)

El-tenâdi ol münâdiler medet çalındı sûr (İvgin ve Bozyiğit 2004: 56).

(109b)

Bu ma'nâyı hadîsinde buyurdu Ahmed-i Mahmûd (Bayrı 1959: 35). (110a)

2.2. Cönk'teki Şiirlerin Şekil Özellikleri

Âşıkların divan şairleri ve kimi aydınlar tarafından hor görülmeleri ve eserlerinin değersiz sayılması sonucu 17. asırdan itibaren âşıkların kimileri divan şâirleri gibi söyleme denemeleri yapmışlardır (Yardımcı 1999: 18). İncelediğimiz cönkte yer alan şiirler şekil ve tür bakımından incelendiğinde divan şiiri nazım biçimlerinden olan; murabba, murabba-ı mütekerrir, şarkı, muhammes, muhammes-i mütekerrir, müseddes, müseddes-i mütekerrir, terkiib-i bend ile aruz ölçüsüyle yazılan halk şiiri nazım biçimlerinden olan; divan, semâi ve kalenderî gibi nazım biçimleri kullanılarak bir tekke edebiyatı nazım türü olan nefes türünde eserlerin karşımıza çıktığı görülmektedir

Divan: Halk şairleri arasında “Divanî” adı ile de bilinen divan, âşık edebiyatı nazım şekillerinden olup aruzun fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün kalıbı ile söylenmiş şiirlerdir. İncelediğimiz cönkte ağırlıklı olarak karşımıza çıkan nazım şekli “gazel biçiminde divan”dır. Divan nazım şekli ile karşımıza çıkan şairler ve şiirleri şunlardır:

Abidin Baba (82a) / Arşî (96b) / Bülbülî (74b) / Bosnavî (110a-109b), (68b) / Cevâbî (56b) / Cevrî (59b) / Cezbî (73a) / Derûnî (57a), (11a), (57a), (75b), (75a), (75a), (75b), (68b), (68a-67b), (62a), (102b), (102a), (102a), (88a), (88a), (87b) / Devrî (115b) / Emrî (64b) / Eşref Paşa (55a-54b) / Halîlî (69b) / Gevherî (74a) / Hâkî (87a) / Hatâyî (52a), (51b) (47a), (42a-41b), (77b-77a), (93a), (1b) / Hikmetî (87b) / Hulûsî (74a) / Hüsnî (64a) / Kalender (108a) / Kaygusuz Abdal (1b) / Kelîmî (84a) / Kemâleddin Şem-i İbrahim Baba (66a) / Mahbûtî (85a) / Mantıkî (76b-76a) / Mısrî (84a) / Mirâti (43a) / Misâlî (80a), (79b), (79b-79a), (79a), (82a), (114a), (81b), (81a) / Muhibbî (111b), (101b) / Nesîmî (59a), (42b), (70a), (69b-69a), (77a), (91b), (90a), (93b), (91a), (91a), (92b), (93a), (113a) / Pir Sultan (58b) / Seyyid Nizamoglu (64b) / Şemîmî (98b) / Şuhûdî (78a) / Türâbî (120a), (75a) / Vahdetî (72a), (73b) / Virânî (53b), (74a), (83b). Mahlassızlar: (111a-110b) / (70a) / (90b) / (91b).

Cönk'te “Murabba biçiminde divan” da bulunmaktadır. Bu nazım şekli şu örneklerde karşımıza çıkar:

Seyyid Nizamoğlu (99a-98b) / Virânî (82a). Mahlassız: (100a-99b).

Zincirleme Divanî: Her dörtlüğün son mısrasındaki kafiye kelimesinin veya kelime grubunun, kendinden sonra gelen dörtlüğün ilk mısrasının başında tekrarlanmasına “zincirleme” denir. Zincirleme türü ile yazılan divanlara “zincirleme divanî” denir (Kaya 2007: 248). Cönk'te bu nazım şekli ile karşımıza çıkan şair ve şiiri Kemterî'nin (103a) no'lu şiiridir.

Semâî: Aruzun mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün kalıbıyla yazılır. Cönk'te semâî nazım şekli ile karşımıza çıkan şairler ve şiirleri şunlardır:

Arşî (91a-90b) / Derûnî (62a), (101b) / Cevâbî (58a-57b) / Ecrî (58a) / Emîrî (55b) / Fehmî (83b) / Hâkî (98a), (100b) / Hatâyî (70b) / Hayâlî (85a-84b) / Kaygusuz Abdal (89b) / Misâlî (72b) / Nadrî (92a-91b) / Nesîmî (53a), (53a-52b), (61a), (104b), (104a-103b) / Nizamoğlu (103a) / Seherî (63a) / Virânî (56a), (108a-107b), (2a), (89b), (84b). Mahlassız: (42b).

Kalenderî: Aruzun mefûlü, mefâ'ilü, mefâ'ilü faûlün kalıbıyla gazel murabba, muhammes, müseddes, biçiminde yazılan şiirlerdir. Cönk'te kalenderî nazım şekli ile karşımıza çıkan şairler ve şiirleri şunlardır:

Bedrî (92a) / Bosnavî (89a-88b) / Dehrî (43a) / Derûnî (77b) / Kelimî (83a) / Kenzî Baba (111b) / Misâlî (81b) / Nahîfî (65a) / Nesibâ (78a) / Şuhûdî (76a). Mahlassız: (82b).

Cönk'te “murabba biçiminde kalenderî” de bulunmaktadır Nesîmî'nin (109a) no'lu şiiri bu nazım şekline örnektir.

Murabba: Bent adı verilen 4 dizelik kıt'alardan oluşur. Cönk'te “murabba” nazım şekli ile karşımıza çıkan şairler ve şiirleri; Hatâyî (94b-94a) ve Şevkî (89b)'dir.

Murabba-ı mütekerrir: Birinci bendin 4. dizesinin tamamı diğer bendlerin dördüncü dizesinde tekrarlanırsa bunlara “murabba-ı mütekerrir” denir. Cönk’te “murabba-ı mütekerrir” nazım şekli ile karşımıza çıkan şairler ve şiirleri şunlardır:

Misâlî (81a-80b) / Seyyid Nizamoğlu (99a-98b) / Virânî (2a). Mahlassız: (100a-99b)

Şarkı: Biçim bakımından murabbaya benzer. Cönkte bazı şarkıların hangi makamda olduğu müstensih tarafından belirtilmiştir. Cönk’te “şarkı” nazım şekli ile karşımıza çıkan şairler ve şiirleri şunlardır:

Cevherî (35a) / Derûnî (105a), (86a) / Nahifî (75b). Mahlassızlar: (37b) / (37a) / (36a) / (36a) / (35b) / (35a) / (36a) / (34a)

Muhammes: Her bendi 5 dizeden oluşan nazım biçimine denir. Cönk’te muhammes nazım şekli ile karşımıza çıkan şairler ve şiirleri şunlardır:

Mahvî (71a) / Nakşî (109a-108b) / Vahdetî (86a-85b) / Za’ifî (45a-44b-44a-43b). Mahlassız (106a).

Muhammes-i mütekerrir: İlk bendin dört ve beşinci ya da yalnız beşinci dizesi diğer bendlerin sonunda yinelenmesine denir. Cönk’te “muhammes-i mütekerrir” nazım şekli ile karşımıza çıkan şair ve şiir Cevâbî’nin (101a) ve mahlassız (34b) no’lu şiirlerdir.

Müseddes: Her bendi 6 dizeden oluşan nazım biçimine denir.

Müseddes-i mütekerrir: İlk bendin beş ve altıncı ya da yalnız altıncı dizesi diğer bendlerin sonunda yinelenmesine denir. Cönk’te “müseddes-i mütekerrir” nazım şekli ile karşımıza çıkan şairler ve şiirleri şunlardır:

Bahrî (50a) / Derûnî (94a-93b) / Hâkî (98a-97b-97a-96b) / Abdî (109b) / Makbûlî (76b) / Mir’atî (109b) / Nazif (51a-50b) / Virânî (110a), (87a-86b). Mahlassızlar: (68b-68a) / (35a)

Müstezat: Sözlük anlamı “ziyadeleşmiş artmış, çoğaltılmış” demektir. Gazelin özel bir biçimine denir. Uzun dizelere kısa bir dize ekleyerek yapılır. Eklenen bu kısa dizeye “ziyade” denir. Cönk’te “müstezat” nazım şekli ile karşımıza çıkan şair ve şiiri Misâlî’nin (115a-114b) no’lu şiiridir.

Terkîb-i Bend: Bentlerle kurulan uzun bir nazım biçimidir. Her bent iki bölümdür. Her bent sayısı 5 ila 10 arasında değişen beyitlerden oluşur. Cönk’te bu nazım şekli ile karşımıza çıkan şiir Cevrî’nin (39a-38b) no’lu şiiridir.

Cönkte yukarda bahsettiğimiz aruzla yazılan şiirlerin yanında, genellikle aşk, ayrılık, sevgili tasviri, gurbet acısı, kader gibi konuların işlendiği halk edebiyatı nazım biçimleri içinde en çok kullanılan koşma ve türküyü de görmekteyiz.

Koşma: Hece ölçüsünün 6+5 ya da 4+4+3 duraklı kalıbıyla yazılır. 4 dizeli bendlerden oluşur. Dörtlük sayısı en az üçtür. Genellikle 3 ile 5 arasında değişir. Uyak genellikle; b a b a – c c c a – d d d a... şeklindedir. Cönk’te “koşma” nazım şekli ile karşımıza çıkan şairler ve şiirleri şunlardır:

Hatâyî (105b) / Pir Sultan (89a). Mahlassız: (56b) / (35b) / (36b) / (36b) / (116b) / (116b) / (116b).

Türkü: Ezgilerle söylenen, bir anonim halk şiiri nazım biçimidir. Söyleyeni belli kişisel halk şiiri biçimleri arasına giren türküler de vardır. Cönk’te “türkü” nazım şekli ile karşımıza çıkan şiirler mahlassız (34b) ve (59a-58b) no’lu şiirlerdir.

2.3. Cönk’teki Şiirlerin Muhteva Özellikleri

Tezimize konu alan cönkte incelediğimiz şiirlerde temayı genellikle Bektaşî-Alevî edebiyatına ait Düvazımam, Kerbela mersiyesi gibi mahsüller oluşturmaktadır. Şiirlerdeki temayı anlamak adına bu kültürün temelini oluşturan “Alevîlik, Hurufîlik, Bektaşîlik ve bu inanç şekilleriyle ortaya çıkan, “Bektaşî-Alevî edebiyatı” kavramlarını tanımak yerinde olacaktır.

Alevîlik; “Hz Ali sevgisinin ve ona bağlılığın bir müesse halindeki tezâhürü. Alevîlik de diğer benzeri dinî ve içtimâî akımlar gibi, Anadolu Türkleri arasında özel

bir şekilde yoğrulmuş, çeşitli sentezlerden sonra ona adeta karakteristik bir tavır kazandırmıştır. Anadolu’da Alevîlik sadece Bâtınıliğin bir devamı şeklinde değil; Yesevîlik Hayderîlik ve Kalenderîlik gibi türk tarikatleri ve Hurûfliğin “dehriyye” ve “vücutiyye” nazariyeleriyle çeşitli Türk gelenek ve göreneklerinin karışık bir şeklidir. Alevilik dünyası içinde “tenasüh”, “hulûl”, “ibâha” ve “iştirâk” ilkeleri ile beraber eski türk şölenlerini andıran ayinler de vardır. Alevilik bektâşîlik gibi bir tarikat olmayıp adeta bir mezhep niteliğindedir (Aksoy 1977: 123)”.

Hurufîlik; “Esas itibariyle bir tasavvuf sistemidir. Tasavvufta olduğu gibi, ancak Vücûd-ı Mutlak vardır. Kemal ve cemal-i mutlak o dur. Vücud-ı Mutlak, (aşk-ı zâti) sebep ile kendini görmek ve göstermek isteyince, evvela (kelam) suretinde tecelli etmiş ve harflerle teayyün bulmuştur.

Bütün harfler, yalnız kelamın değil, bütün mevcûdatın erkânındandır. Bütün eşyanın cevheri harftir. Her şey tecessüm etmiş bir kelam hükmündedir. Kudret-i ezeliye, kemalini ve celalini insan çehresinde göstermiştir. İnsan yüzünde, bütün mevcûdatın “erkân-ı asliye” sinden olan 28 harfi bulmak mümkündür.

Mesela dişler 28 dir; menazil-i kemer de 28 dir. Eğer, 1 noksan veya fazla çıkarsa (nokta-i taht -el bâ), 2 çıkarsa (hal ve mahâl), 3 çıkarsa (mevâlid-i selase), 4 çıkarsa (anasır-ı erbaa), 5 çıkarsa (havas-ı hams) gibi şeyler ilave veya tenzil edilerek tamamlanır.

İnsanın yüzünde 4 kirpik, 2 kaş, 1 de saç vardır, bunlar ana hattıdır; 7 dir. Sonradan hasıl olan 2 yanaktaki sakal, 2 burundaki kıl, 2 taraftaki bıyık, 1 de çenedeki sakal ki, bu da baba hattıdır; 7 dir.7,7 daha 14 eder. Bunu hal ve mahal itibar ile 2 ile zarbedince 28 olur (Levend 1984: 56)”.

Hurûfîlik’de birçok kelime ıstılahlar remizle ifade edilmiştir cönkte sıkça karşımıza çıkan remizlerden “” si vü dü yani 32 anlamına gelir. “” bist ü heşt, yani 28 anlamlarına gelmektedir (Levend 1984: 58).

Alevî-Bektaşî Edebiyatı; “Alevî-Bektaşî inancını, düşüncesini, yaşayışını, dünya görüşünü ihtiva eden edebiyat. Bektaşî ve Alevî Edebiyatı, bu inanç sistemi içinde doğmuş edebiyat olup iki ayrı zamanda ve iki ayrı yerde teşekkül etmiştir. Bektaşî Edebiyatı, Hacı Bektaş-ı Velî zamanından itibaren Anadolu'da Sulucakarahöyük'te; Alevî Edebiyatı ise Şah İsmail Hatâyî (XVI.yüzyıl) devrinde İran'ın Erdebil bölgesinde teşekkül etmiştir. Her iki edebiyatta aslında inanç açısından bir fark olmamakla beraber tarikatın yürütülmesinde ve bu arada söylenen şiirlerde bazı farklılıklar görülür. Bektaşî törenlerinde daha ziyade Bektaşî uluları, Alevî törenlerinde ise din uluları övülür. Zamanla bu iki edebiyat müşterek olarak ele alınmış ve günümüzde birlikte mülâhaza edilmiştir. Alevî-Bektaşî Edebiyatının kurucuları arasında Balım Sultan ve Kaygusuz Abdal gelir.

Düşünce sistemi olarak; vahdaniyeti (birlik fikrini), eşitliği, olgunluğu, hoşgörüyü, insan sevgisini (hümanizmi) esas alır. Görünüştten ziyade öze değer verir. Allah-kâinat ve insan düşüncesinden hareketle insanı kutsal olarak görür. Tanrı insandadır. Bundan dolayı insanı seven Allah'ı sever. Allah'ı sevmek ise, Hz. Ali'yi sevmekle başlar. Çünkü Hz. Ali (599-661) Beytullah'ta doğan yegâne Müslüman, 8 yaşında Müslüman olmuş, puta tapmamış olan sahabedir. Keremallah-i vechedir, Şah-ı Merdan'dır, Esâdullah'tır, Haydar-ı Kerrâr'dır, Murtazâ'dır. Ayrıca şu lakaplarda Hz. Ali'yi niteler: Allah'ın aslanı ,Şîr-i Yezdan, Şîr-i Hüda, Şah-ı Necef, Sultan-ı Necef, Dürr-i Necef, Sâhib-i Necef, Ebu Türeb, İmâm-ı Evliyâ, Şâh-ı Zülfikâr, Şâh-ı Velâyet, Sâki-i Kevser.

Alevî-Bektaşî Edebiyatının genel özellikleri şöyledir:

1. Dil Türkçedir. Mevlevîlikte görülen Farsça hakimiyetine Bektaşî edebiyatında rastlanmaz. Okunan gülbanklar, nefesler, ilahiler, devriye ve mersiyele hep Türkçe terennüm edilir.

2. Allah-Muhammed-Ali, Ehl-i Beyt, On iki imam (Hz.Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, İmam Zeyne'l-abidin, Muhammed Bâkır, Ca'ferü's-Sadık, Mûsâ Kâzım, Ali Rızâ, Muhammed Takî, Ali Nakî, Hasanü'l-Askerî, Muhammed Mehdî) konu edilir.

3. Ağıtlarla/mersiyelerle Hz. Hüseyin'in Kerbela'da, Hicri, 10 Muharrem 61(M.680)'de Şimir tarafından başının kesilmesi anlatılmıştır.

4. Her vesile ile şiirlerde, başta Hünkâr Hacı Bektaş-ı Velî olmak üzere, Balım Sultan, Abdal Mûsâ, Kızıl Deli, Otman Baba, Hızır Baba, Karaca Ahmet, Sarı Saltuk gibi tarikatın önde gelen zevatına yer verilir.

5. Devriye, nefes, nutuk, mersiye, methiye, ayetleme, medetnâme, ilahi, şathiye, risalelerde tarikatın görüş, düşünüş, inanış, âdab ve erkânı konu edilir.

6. Alevî-Bektaşî inancı çerçevesinde Vilayetname, Menakıpname, Hutbetü'l-Beyan, Cebbar Kulu, Müseyyeb Gazi Destanı, Faziletname, Hüsniye, Kumru gibi telif eserler ortaya konulmuştur.

7. Şiirlerde genellikle bu inanca sahip zümrenin çektiği sıkıntılar, kendilerini yanlış anlayanlar için söyledikleri taşlamalar ve umutlar yansıtılmakla beraber günlük konulara, aşka, hayata ait konular da işlenmiş; bunlar destan, koşma, divan gibi şekillerle vücuda getirilmiştir.

8. Alevî-Bektaşî şiirinde; ‘‘üçler, beşler, yediler, kırklar, kırklar meclisi, erköçeği, erenler meclisi, erenler remzi, ism-i azam, er meydanı, gürûh-ı nci, bezm-i elest, yol, dört kapı, dört erkân, çâr-yâr, çâr-darp, çâr-ebrû, abdal, basîret, dolu, taç, kemer, batın kılıcı, hırka, ham, tam, mey, ney, mahbûb, ayin-i cem, rehber, muhib, can, tîğ-bend, teslimtaş, teber, hasbahçe, kudret kâtibi, kallaş, kazan, kırk budak, kırk kapı, kıtmir, gülbank, mi'raç, soyunmak, eluşağı, bel kuşağı, yoluşağı, râh-ı hakikat, şâh-ı velâyet, şâh-ı merdân, tuz-ekmek, on iki imam, on dört masum-ı pâk, on yedi kemer-best, ayne'l-yakîn, kün fekûn, kâlu belâ, kabe-kavseyn, ev ednâ, men aref, nokta-i bâ, şebber ü şübber (Hasan, Hüseyin), küntü kenz, nahn-ü kasmna, aşk u niyaz, bism-i şâh, fakr-ü fahr, terk-i tecrit, kenc-ü esrar, Allâh eyvallâh, hû, yedullah ayeti’’ gibi birçok deyim, mazmun, kavram ve terimler yer alır.

9. Alevî- Bektaşî Edebiyatının önemli temsilcilerini yüzyıllarına göre şöyle gösterebiliriz:

XIV-XV. yüzyıl: Abdal Mûsâ, Kaygusuz Abdal, Sait Emre, Nedîmî, Temennayî, Balım Sultan.

XVI. yüzyıl: Ca'ferî, Hatayî, Hayderî, Hayretî, Hüseyinî, Hüsrev, Kalender, Kanberî, Kelamî, Kul Himmet, Meşrebî, Misâlî, Muhyiddîn Abdal, Nebâtî, Pir Sultan, Sâdık Abdal, Seher Abdal, Sersem Ali Baba, Seyyid Ali Sultan(Kızıl deli), Sürurî, Şâhî, Tufeylî, Virânî, Yeminî, Yetimî.

XVII. yüzyıl: Ahû, Derviş Mehmed, Fakir Ednâ, Kazak Abdal, Kul Budala, Kul Derviş, Kul Hasan, Kul Hüseyin, Kul Mustafa, Kul Nesîmî, Pîr Ali, Pîr Mehmet, Teslim Abdal.

XVIII. yüzyıl: Arifoğlu, Azbî, Behiştî, Ca'fer Abdal, Derûn Abdal, Dımışkî, Fedayî, Hükmî, Kalbî, Kâsım Dede, Kul Hasan, Kul Şükrü, Mahremoğlu, Münire, Necef, Selim Baba, Şemînî, Şîrî, Tahir, Uzletî.

XIX. yüzyıl: Agahî, Ahmed Tâlibî, Azbî Baba, Bosnavî, Cemâlî Baba, Ceyhanî, Cevâbî, Dertlî, Didarî, Derviş Ali, Dürrî, Ecrî, Edip Harabî, Hatifî, Fennî, Feryadî, Gencî, Hıfzî, Hasretî, Hakî, Hüsnî, Hayranî, İhlasî, İlhamî, Kemter, Kemterî, Kenzî, Mir'atî, Mahzunî, Matlubî, Perişan Baba, Remzî, Rızâ, Râmî, Sâdık Baba, Seyranî, Sırrî, Şem'î, Şemsî, Tûrabî, Velî, Vehbî, Yesârî, Zahmî.

XX. yüzyıl: Ali Ertekin, Ali İzzet Özkan, Ali Kızıltuğ, Ali Nutki Baba, Ali Sultan, Ali Ulvi Baba, Arabî, Aziz Üstün, Basrî Baba, Deryaî, Devranî, Emanetî, Eminî, Gülsüm Bacı, Hüseyin Gürsoy, İsmail Azerî, İsyânî, Kamberî, Kul Hasan, Küncî, Mahmut Erdal, Mahzunî, Metinî, Rehberî, Mihmanî, Mihrabî, Muhlis Akarsu, Samih Rıfat, Sînemî, Vahit Lutfi Salcı, Yoksul Derviş, Yüzbaşıoğlu, vs...

Edebiyatımızda 7 büyük Alevi-Bektaşî şairinin ayrı bir yeri vardır. Bunlar; Fuzulî, Hatayî, Kul Himmet, Nesîmî, Pîr Sultan, Virânî ve Yemînî dir.

Ayrıca Türk olmadıkları halde Bektaşîliği inanç ve düşüncesi doğrultusunda şiir yazarlar da olmuştur. Ermeni şairlerden Vartan, Mecnûnî, İstephan, Gordikyan Hilmî, Sargis Zeki, Zikrî ile Arnavut şair Hasan Ziko Kanberî bunlardan bazılarıdır (Kaya 2007: 48-50)".

Alevî-Bektaşî edebiyatının içerisinde çok önemli bir yer tutan “on iki imam” kavramı cönkte yer alan şiirlerde de büyük bir yer tutmaktadır. “İçinde On iki İmamın adı geçen şiirlere Duvazdeh İmam yahut Alevilerin söyleyişince Duvazimam ya da kısaca Duvaz denir. Bektaşî dergâhlarında ayin-i cem süresi içinde en çok Duvazdeh İmam okunur. Farsçadan gelen bu isim On iki İmamiye demektir. Anlamı On iki İmam’ların adlarının anılmasıdır. Duvazdeh İmam içinde Peygamberi izleyen ve onun soyundan gelen on bir torunun adları ile, onların atası olan Hz. Ali’nin adı eksiksiz olarak anılır. Tabî ki bunların başında Allah, Muhammed adları da gelir. Bazen bu adlara Hatice ve Fatıma adları ile Cebrail ve Selman adları da eklenir.

Duvazimam’larda adı geçen On iki İmam şunlardır:

1. Hz. Ali (598-661) Cönkte Şah-ı velayet, Emir el mü’minun, Aliyy-ül-Murtaza, Haydar-ı Kerrar, Şîr-i Yezdan gibi lakaplarla da zikredilmiştir.

2. Hz. Hasan (625-669).

3. Hz. Hüseyin (626-680) Hüseyin-i Kerbela, Seyyid-i Şüheda lakaplarıyla da anılır.

4. İmam Zeyne’l-abidin (659-713)

5. Muhammed Bâkır (676-735)

6. Caferü’s-Sâdık (699-765)

7. Musa Kâzım (745-799)

8. Ali Rıza (765-818)

9. Muhammed Takî (811-835)

10. Ali Nakî (828-868)

11. Hasanü’l-Askerî

12. Muhammed Mehdî (869-).(Kaya 2007: 280)”

Şâh Takî ve ba Nakî şemsü'l-fenânın aşkına

Hem Hasanü'l-Askerî Mehdî Rıza'nın aşkına

Mehdi-i serdar-ı azîm-i pîşvanın aşkına

Kâmiyab it bahr-ı Âl-ı Abânın aşkına

(50a)

Şiirlerde hakim olan temaya uygun olarak karşımıza bazı inanç terimleri çıkmaktadır. Bu terimler Alevî-Bektaşî kültüründe önemli bir yer tutmaktadır. Şairlerin bu kültürle ne kadar iç içe olduğunu ifade edebilmek adına şiirlerde sıkça kullanılan inanç terimleri cönkten seçtiğimiz örneklerle birlikte vermeyi uygun bulduk. Sözcelişi çok sayıda karşımıza çıkan bu terimlerden en fazla kullanılanları şunlardır:

Âl-i Abâ: “Âl (aile), abâ (Babalar) (Develioğlu 1997: 25-2)”. Hz.Muhammed, Hz. Ali, Hz. Fatıma, Hz. Hasan, ve Hz. Hüseyin’i ifade eden terim (Kaya 2007: 50).

Âşık-ı Sâdık: Hz. Alî'nin sâdık âşıkları etrafında oluşturulmuş yedi kişilik grup. “Âşık-ı sâdık” adıyla bilinen bu yedi zât; Kanber Alî (Ebû Alî Reyhaneyn), Selmân-ı Fârisî, Ammar bin Yasir, Malik Eşter bin Hâris, Muhammed bin Ebubekir, Benân ibn-i Selmân ve Nusayrî'dir (Kaya 2007: 793).

Bu dördüncü imam bil diyem ey âşık-ı sâdık

Bakup Zeyne'l abâ oldu muallâ kullara rehber

Nesîmî' (103b)

Ayne'l-Yakîn: “Gözüyle görmüş gibi, kat'î (Develioğlu 1997: 56)”. “Bir şey hakkında görmek müşahede etmek suretiyle elde edilen bilgi. Yakîn ‘kesin bilgi anlamına gelir Allah’a kavuşma üç kademedede gerçekleşir, ilme’l yakîn, ayne’l yakîn,

Hakka'l-yakîn Sofî, birinci merhalede Allah'ı bilgi ile idrak eder. İkinci merhale olan ayne'l-yakînde Allah'ı gönül gözüyle görür, Hakka'l-yakîn mertebesinde de “fenâfillâh” derecesine ulaşır. Yani Allah'la bir olur (Kaya 2007: 128)”.

Anla hak sazını kitâbı haklan ayne'l yakîn

Ka'be-i 'âlâdır insan beyt-i Hak rahmânı bil

Türâbî (74b)

Bist ü heşt: Yirmi sekiz. Hurûfilîğe ait remiz (Levend 1984: 56-58).

'Ârif oldu bist u heşt sî vü du'yu arama

Ahmed anın çün dir anın kaydına sûtûn zîra

Misâlî (80a)

Elestü bi Rabbüküm: (Bkz. Bezm-i elest) (Kaya 2007: 159).

Elest bi Rabbiküm sırrı dehânından 'ayan oldu

Gözün vettini vezzeytun yüzün şems-i duhâ gördüm

Hatâyî (70b)

Bezm-i elest: “Allah ile ruhların söyleştiği toplantı. Allah kâinatı yaratmadan evvel ruhları toplayıp “Elestü bi-Rabbiküm” (Ben sizin Rabbiniz değil miyim) diye sormuş, ruhlar da “Belî” (evet) demişlerdir. (A'raf sûresi, ayet: 172). Böylece Allah ile ruhlar arasında sözleşme vuku bulmuş, buna müteakiben levh ü kalemle ruhların ve insanların kaderi yazılmıştır. Bu toplantıya “Bezm-i Elest”denmiştir (Kaya 2007: 159)”.

Kâse-i bezm elesti çünki sundu dost bana

Ol sebebden rûz-ı şeb mestânesidir bu gönül

Hulûsî (74a)

Hakka'l-Yakîn: “Hakk (Allah, Tanrı), yakîn (sağlam bilgi) (Develioğlu 1997: 314-1155)”. “Şerî’atte hakikati müşahede etmektir. Kul Hak’ta fâni olur, hal söz ve şuhûdi açıdan Hakk ile bâki olur (Cebecioğlu 2005: 244)”.

Râh-ı Hakk’ın dü cihanda kudreti Hakka’l-Yakîn

Mazhâr-ı sırr-ı Hüdâ esrârımızdır Murtazâ

Derûnî (118a)

Haydâr-ı Kerrâr: “Döne döne hamle eden, saldıran. Hz. Alî’nin vasıflarındandır (İvgin ve Bozyiğit 2004: 72)”.

Alî’dir Haydâr-ı Kerrâr ol aldı kal’a-i Hayber

Alî’dir kâtil-i küffâr Alî’dir mîr-i her leşker

Nesîmî (104b)

Kâlû Belâ: “Kâl (dedi), belî (evet) (Develioğlu 1997: 82-482)”. “Tasavvufda “Evet dediler” anlamında söz. Bu söz Kur’ân-ı Kerîm’de A’raf suresi’nin 172. Ayetinde geçer (Kaya 2007: 400)”.

Yâ Rabb meni dûr eyleme evlad-ı Alî’den

Kime yazayım ben bunları Kâl u belâ’dan

Seyyahî (63a)

Keşf-i esrâr: “Sırların bilinmesi (Bayrı 1959: 279)”.

Âşk-ı ilahi defterinde dersimiz olsun müdâm

Men aref sırrın okuyup keşf-i esrar olayım

Derûnî (68b)

Kevn ü Mekân: “Bütün varlıklar (Uludağ 1977: 312)”.

Kef-i mizânımı doldurmaz iken kevn ü mekân

Bir avuç toprak ile iki gözün dolsa gerek

Vahdetî (72a)

Kîl ü kâl: “Kîl (söz), kâl (söz, laf). Dedikodu anlamına gelen bir söz (Develioğlu 1997: 483)”.

Kîl ü kâlınden cihânın kurtarasun kendini

Takî-i takvâ ezeldir rehnümâîlerden ol

Virânî (74a)

Küntü kenzullâh: “Ben bir hazine idim bilmek ve bilinmek istedim” anlamında bir hadis (Öztelli 1973: 394).

Geç enâniyyet sözünden gönlünü virâne kıl

Kim neçe tîzcek bulursan küntü kenzu’llâhı gör

Nesîmî (92b)

Lâ fetâ illâ Alî ve lâ seyf illâ Zülfikâr: “Şiirlerde genellikle “Lâ fetâ illâ Alî ve lâ seyf illâ Zülfikâr” ibaresiyle kullanılır. Bu terim inanca göre, uhud savaşında gösterdiği fevkaladeliklerden dolayı Cebrail tarafından söylenmiştir. “Ali’den başka er yok, onun kılıcı Zülfikâr’dan başka kılıç yok” demektir. Bu sözün Cebrail tarafından söylendiği rivayet edilir (Kaya 2007: 807-807)”.

Âl-ı Evlâd-ı Resûl itmeyenler ‘itibâr

Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Hâkî (96b)

Lahmüke lahmi: “Etin etimdir.”¹ anlamında olan Hz. Muhammed’in Hz. Ali’ye olan sevgisini ifade etmek için kullandığı rivayet edilen bir sözdür. Hz. Muhammedin “kim ki ehl-i beyti sever beni sevindirir” hadisini telmih amacıyla daha çok Alevî şairlerce kullanılmıştır. Bununla ehl-i beyt ve Hz. Ali soyundan gelenleri sevme kastedilir (Kaya 2007: 448).

Lahmüke lahmi dedi hakkında ol hayrû’l beşer

Nur kıl enbiyâsın Yâ Ali senden meded

Bosnavî (109b)

Levh ü Kalem: “Levh (yassı, düz, üzerine resim yazı gibi şeyler yazılabilen nesne), kalem (kalem) (Develioğlu 1997: 549-484)”. Alın yazısı kader. Allah önce levh ü kalemi yaratmış daha sonra ona bir emr ile kainatta tahakkuk edebilecek ne kadar hadise durum varsa onları yazdırmıştır (Kaya 2007: 450).

Arş u kürsü levh ü kalem hem sadra o ednâyı bil

Gel temaşâ eyle mirâtım ne ister vücûd

(111a)

Levh-i mahfuz: Mahfuz (hıfz olunmuş saklanmış) (Develioğlu 1997: 566)”. “Allah kudretiyle insanların kaderinin ve ezelden ebede kadar olup bitecek şeylerin üzerinde yazılı bulunduğu ilâhi levha, korunmuş satıh. Bundan İsrâfil sorumludur kader kitabı da denilir. İnsanların alın yazısı levh-i mahfuzda yazılıdır (Kaya 2007: 451)”.

Saniye bu âleme inzal kıldı şah-ı suvâr

Levh-i Mahfûzunda yazmıştı bu lafzı girdigâr

Hâkî (98a-97b-97a-96b)

¹ Bu söz, Pegamber efendimizin Ehl-i Beyt’e olan sevgisini ifade ettiği “Nimetleriyle sizi beslediği için Allâh’ı sevin, beni de Allâh sevgisi için sevin Ehl-i Beyt’i de benim sevdiğim için sevin” hadisine istinaden bir inanç terimi olarak kullanılmaktadır.(Tirmîzî 1973: 650)

Sâkî-i Kevser: “Cennetteki kevser ırmağından içki sunan (Bayrı 1959: 283)”.

Alî’dir ol kısmet Alî’dir âhir ü mezerret

Alî Kâsım-ı cennet Alî’dir Sâki-i Kevser

Nesîmî (103b)

Seba’l-Mesânî: “Seb’(yedi), mesânî (bir şeyin tekrarı) (Develioğlu 1997: 924-625)”. “7 ayetten ibaret olan Fatiha suresine verilen ad. Bilhassa hurûfilikte geçer. Söz gelişi, dua edildikten sonra, eller yüze sürülür, çünkü yüzde 7 delik (2 burun, 2 kulak, 2 göz, 1 ağız) ve 7 hat (2 kaş, 4 kirpik, 1 saç) vardır (Kaya 2007: 636)”.

Kirpiğin Tevrât u İncîl ü Zebûr’un şerhidir

Dört kitâbın ma’nâsı sebba’l-mesânî kdadır

Nesimî (93b)

Şebber ü Şübber: “Hz. Alî’nin oğulları olan Hasan ve Hüseyin için kullanılan ve Hz. Muhammed tarafından verilen isim (Kaya 2007: 690)”.

Bâb-1 Şebber ile Şübber’dir Hasan biri Hüseyin

Ey mevâli bil bunlar imâm ü rehberin

HATÂYÎ (77a)

Tevellâ: “Tevellî (birini dost edinme) (Develioğlu 1997: 1101)”. “Ehl-i beyt’i sevenleri sevmek, dost edinmek (Uludağ 1977: 532)”.

Gel Takî ile Nakî’ye gıl tevella ile

Askerî bâğ-ı hüsnü mirlivâya bi’at it

Misâlî (114a)

Teberrâ: “Teberrâ (uzaklaşma, uzak durma, çekilme) (Develioğlu 1997: 1047)”. “Ehl-i beyt’i sevmeyenlerden yüz çevirmek (Uludağ 1977: 532)”.

Teberrâ eyle müşrikden hezerân cân ile dâ’im

Tevellâ eyle ey mü’min gelüp mevâ-yı kanberden

Seherî (63a)

Ümmü’l-Kitâb: “Ümm (ana, anne), kitab (kitab). Kur’ân-ı Kerîm (Develioğlu 1997: 1127-522)”.

Âdemin vechinde yazmış kanıma Ümmü’l-Kitâb

‘Ayn-ı vechinde okunan Kur’ân’ı bil

Türâbî (74b)

METİNLER

Abdî

.. _ _ / . _ _ / . _ _ / . _ _

Hırkâ-ı fakr ile fahr etsem nola ehl-i hüner
 Zer-i hâlis düşe ki hâk-i siyaha ne hazer
 Nazar-ı seyran olup oldun ise ehl-i basar
 Tut nefes verme sakın eyletme kalbe keder
 Etme derviş-i âbâ-pûş hakaret ile nazar
 O da halince fenâ-yı mülkünün şâhı geçer

Lutf irüp zâtına kıl cûn-ı sethâ-yı âdet
 Yıkma dil hânesini eyleme gâret
 Nefî' yok bin yıl eğer kibr ile kılmış ta'at
 Bir iki gün bu fenâ o da dilersen rahat
 Etme derviş-i âbâ-pûş hakaret ile nazar
 O da halince fenâ-yı mülkünün şâhı geçer

Cennet ehlini dâ'ima mestâne görüp divâne
 Mahrem olmaz haramı hâsa görüp bî-gâne
 Sendedir istediğin gitme sakın yabana
 Can gözüyle nazar et bakma tehî insana
 Etme derviş-i âbâ-pûş hakaret ile nazar
 O da halince fenâ-yı mülkünün şâhı geçer

Fukaranın ele al gönlünü ihsân eyle
 Görsen ayân hünerin var ise pinhân eyle
 Hörmət-i pîre eriş hâsılı irfân eyle

Nazarın şâh u gedâdır deme yeksân eyle
 Etme dervîş-i âbâ-pûş hakaret ile nazar
 O da halince fenâ-yı mülkünü şâhı geçer

Tutmak ister isen eğer elde saâdet eteğin
 Kanber âsa tuta gör Şâh u Velâyet eteğin
 Sabr idüp mihnete tut fakr u felâket eteğin
 Diler isen tutasın pîr-i saâdet etegin
 Etme dervîş-i âbâ-pûş hakaret ile nazar
 O da halince fenâ-yı mülkünü şâhı geçer

Ehl-i fakrın görüp etvârını etme inkâr
 Budala remzin ider ehl ü velâyet her bâr
 Sakla râzın idemezsin hele bâri ikrar
 Tutmaz ise kerre sözün eyleme keşf-i esrar
 Etme dervîş-i âbâ-pûş hakaret ile nazar
 O da halince fenâ-yı mülkünü şâhı geçer

Garet et ehl-i dile eyleme ünî ilegurûr
 Kalb-i arifden ider ser velâyet çü zuhûr
 Nutk-ı Hakk'dır fukaradan ki ne eylerse sūdûr
 ABDÎyâ kalbine olsun der isen zevk ü serdir
 Etme dervîş-i âbâ-pûş hakaret ile nazar
 O da halince fenâ-yı mülkünü şâhı geçer

(109b)

Abidin Baba

— . — / — . — / — . — / — . —

Se Muhammed çâr Alî dü Hasan yeki Hüseyin
Yeki Ca'fer yeki Kâzım düvazdeh imam sertaser

Vârisi bunlardurur penc-i hurûf-ı mu'teber
Ya'ni be kef te elif şın ism-i pâki ey püser

În vird idüp ins ü melek cins ü beşer
Gâlibâ tevbe-i âdem ol sebab kabul meğer

Ey birâder çünki bildin kim Alî kimdir velî
Gel berû âyîneye bak sen bil Balım Sultan peder

Terk-i tecrîd-i cihân basdıkda kadem âleme
İzhâr itti ABÂ'ya ilm-i kadîmî seraser

(82a)

Ahmed Rahmî

Ey şîr-i yezdân Hüdâ sensin Aliyyü'l-Murtazâ
İkrâm senin ihsân senin haklık sana lâyük sezâ

Yokdur şerîkin başsız dahi nazîrin yokdur
Şâh-ı velâyet sensin haklık sana lâyük sezâ

Sûrette insan gördüler sirette
Hakk'ı seninle buldular haklık sana lâyük sezâ

Bî-çâre AHMED RAHMÎ'ye rahm eyle gel Zü'l-celâl
İsterdi senden cemal virmek sana lâyük sezâ

(119a)

Arşî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Günahkârım günahkârım günahkârım
Gelüben kapuna ey fazl-ı Settâr

Terahhum eyle bağışla günâhım
Kerîmâ kâdir gaffâr u kakhâr

İ'tinâ-yı begayetü'l-müstagîn
Bana fazlından eyle assa-ı dîdar

Mülâzım melce sensin nola gayır
Murâdım maksudum sensin çü her yâr

Derûnumda hayalin eylesün per
Dilimde zikr-i pâkin ola tekrar

Bulmasun çeşm-i nefsim mâsivâdan
Açılsın çeşm-i cânım bir rûh-ı yâr

Benim felekde fi'lin ola tekrar
Benim kulumda kulun ola izhâr

Senin emrinle ma'mûr ola dâ'im
İşitmek söylemek görmek ne kim var

Diler ARŞÎ yüzün rûyunda rûyet
Değil kapunda gerçi zerre mikdâr

(96b)

Arşî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Murâdım yok kimesneden tâ ebed fazl Hüdâ'dandır
Şefâ'at umduğum rûz-i cezadan Mustafâ'dandır

Halâyıku'l atşâ zıkr ü 'ayinide hevl-i mahşerden
İnayet sâkî-i Kevser Aliyyü'l-Murtazâ'dandır

İçüp zehrini dehrin kase kase olduğum sabır
Habibin Kurrutü'l-'aynı Hasan Hulk-ı Rıza'dandır

(91a) Velî-i mazlumun kurtulması deşt-i felaketten
Hüseyn-i teşne leb şâh-ı şehid kerbelâdandır

Âba-pûş olduğım daim tarîk-i ilm-i Haydar'dır
Eminim bir Hakk Alî Zeyne'l-abâ'dandır

Yakînem mezhebim 'ilmim dilimde zıkr ile fikrim
İmam Ca'fer ol ilâm-ı 'alûsı kibriyâdandır

Yetişmek feyz-i Rahmana demâdem tebâ-yı âlâ
İmam Mûsâ Kâzım mihr-i burc-ı evliyâdandır

Bist u heşt dir feth olmuş hasene-i dergâha
İmam-ı Mûsâ heştumin yani Alî Mûsâ Rızâ'dandır

Velayet çeşmesi bâg-ı nüvîşden revân olmak
Takî müctebâdandır Nakî müktedâdandır

Bilün râh-ı Hakk'a bu erbâb-ı suhendâna

İmam ibnü'l-imam ol Askerî burc-ı likâdandır

Selamet menziline fârigü'l-bâl olmak ARŞÎyâ

Cemi'-i mü'minât Mehdî-i sâhib-i livâdandır

(91a-90b)

Bahrî

— . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Ey şehenşâh-ı hakikat fâhrına feyz-i Alî
 Ve' risâlet bargâhında hakâyık-ı meş'alî
 Nûr-ı zât-ı kibriyâsın fazl-ı dergâhın velî
 Muktedâ-yı enbiyâ-yı evliyânın mühcelî
 Esselâm ey şîr-i merdân-ı Hüdâ sırr-ı Alî
 Esselâm ey fahr-ı levlâk Hacı Bektâş-ı Velî

..... neylesin feyz-i Hakk Âl-i abâ
 Az cevrinle mü'ni oldu hoş arz u semâ
 Mâh u cemalinden erişti heft iklime hebâ
 Bâ-yı lutfundan diler himmet kamu şâh u gedâ
 Esselâm ey şîr-i merdân-ı Hüdâ sırr-ı Alî
 Esselâm ey fahr-ı levlâk Hacı Bektâş-ı Velî

Kâinatın sırrısın hem padişâh-ı zü'l-kerem
 Emr ü fermânındadır hep cümle-i eşyâ-ı adem
 Ka'be-i kavseyn makâmın ravzâ-ı Beytü'l-Harâm
 Hâk-i pâ-yı devletinle kâm-yâb oldu âlem
 Esselâm ey şîr-i merdân-ı Hüdâ sırr-ı Alî
 Esselâm ey fahr-ı levlâk Hacı Bektâş-ı Velî

Nesl-i pâk-i Mustafa vü Murtazâ'sın şüphesiz
 Şah Hasan mîrim Hüseyin Kerbelâsın şüphesiz
 Abidin Bâkır ve hem kân-ı vefâsın şüphesiz
 Ca'fer Kâzım Alî Mûsâ Rızâ'sın şüphesiz
 Esselâm ey şîr-i merdân-ı Hüdâ sırr-ı Alî
 Esselâm ey fahr-ı levlâk Hacı Bektâş-ı Velî

Şâh Takî ve ba Nakî şemsü'l-.....nın aşkına
Hem Hasanü'l-Askerî Mehdî Rızâ'nın aşkına
Mehdî-i serdâr-ı azîm-i pîşvânın aşkına
Kâmiyâb it BAHRÎ Âl-i abâ'nın aşkına
Esselâm ey şîr-i merdân-ı Hüdâ sırr-ı Alî
Esselâm ey fahr-ı levlâk Hacı Bektaş-ı Velî

(50a)

Bedrî

__ . / . __ . / . __ . / . __

Nûş eyleyem bâdeyi mestane desünler

Na'ra uralım aşk ile divâne desünler

Secdeden bizi sanmayalar biz değiliz o

Mey nûş idelim miskin-i meyhâne desünler

Sûfî bizi men eyleme zinhâr idelim nûş

Bak bak şu giden câhil-i sekrâne desünler

Dünyada sakın çekme bir pula değmez

İşret idelim pîrlere rindâne desünler

Aşk ehli olan bâdeye meşkul ola gelsün

BEDRÎ bu sözü söyledi yâbane desünler

(92a)

Bülbülî

— . — / — . — / — . — / — . —

Gülsitân-ı vahdet içre murg-ı şeydâdır gönül

Nefha-yı sâz-ı dürûnumla hüveydâdır gönül

Zîr ü bâla bist u heşt esrârını iz'ân ider

mazmûn ile sîmurg-ı ankâdır gönül

Meryem'e nefha eyleyen ol kutsiyân-ı lâ-yemût

Mütevakkil meclisinde şimdi ihyâdır gönül

Kâbe-i ulyâ görünmez âşık-ı sâdıklara

Secdegâh-ı ârifane beyt-i mevlâdır gönül

BÜLBÜLÎ gül-zâr-ı bâg'-ı dehre meyyâl olmazam

Bülbül-i âşufteye firdevs-i âlâdır gönül

(74b)

Bosnavî

— . — / — . — / — . — / — . —

Mazhâr-ı serhüdâsın Yâ Alî senden meded

Enbiyâdan iptidâsın Yâ Alî senden meded

Nâme-i Nûr-ı Velâyet senden oldu âşikâr

Cebrâile reh-nümâsın Yâ Alî senden meded

(110a) Lahmûke lahmi dedi hakkında ol hayrû'l-beşer

Nur-ı ayn-ı enbiyâsın Yâ Alî senden meded

Fazl-ı ilmin miftahı olup rıdvânındadır

Fâtih-i kişver küşâsın Yâ Alî senden meded

Seni inkâr eyleyen ol Haricî müşriklere

Zülfikâr-ı lâ-fetâsın Yâ Alî senden meded

BOSNAVÎ kapında nâ-tuvandır senin

Rahmet-i cevri-i sehâsın Yâ Alî senden meded

(110 a 109b)

Bosnavî

___./_. ___./_. ___./_. ___

Sanman bizi kim sûret tenzîle kavız
 Serkeş değilüz fahr-ı fenâdan Rıza'danız
 Eltâf-ı Hüdâ erdi bize Mustafâ'danız
 Ayn-ı Hakk ile Mustafa'yuz hem âlâyız
 Biz Âl-ı Resûl bendesiyiz hem Alevî'yiz
 İkrarımıza ser virürüz ahde kavîyiz
(89a) Biz şâh-ı velayet kuluyuz hem Alevî'yiz

Ca'fer'in emrine fermânıyız el-Hakk
 Râzı olup bed hak ile yeksânıyız el-Hakk
 İsmâ'il-veş can ile kurbanıyız el-Hakk
 Münkirlerin âline düşmanıyız el Hakk
 Biz Âl-ı Resûl bendesiyiz hem Alevî'yiz
 İkrarımıza ser virürüz ahde kavîyiz
 Biz şâh-ı velayet kuluyuz hem Alevî'yiz

Ta'n itme bizi 'âleme idrâk ile geldik
 Sâfi dil olup lü'lü gibi pâk ile geldik
 Biz nûr-ı cihan enver-i ile geldik
 Biz zât-ı nasîb-i perver-i levlâk ile geldik
 Biz Âl-ı Resûl bendesiyiz hem Alevî'yiz
 İkrarımıza ser virürüz ahde kavîyiz
 Biz şâh-ı velayet kuluyuz hem Alevî'yiz

Devrân-ı felek devrime muhtâc değilmiş
 Rûşen-i yüzün âleme sırâc değilmiş
 Âşıkların Mi'rac değilmiş

Ol kân-ı kerem âline efrâc değilmiş
Biz Âl-ı Resûl bendesiyiz hem Alevî'yiz
İkrarımıza ser virürüz ahde kavîyiz
Biz şâh-ı velayet kuluyuz hem Alevî'yüz

Men BOSNAVÎ'yem aşk ile dil-cûş ideriz hem
Vuslat meyini yâr ile biz nûş ideriz hem
Bi-çare velî dûr ideriz hem
Ol rûy-ı siyah münkîr-i hâmuş ideriz hem
Biz Âl-ı Resûl bendesiyiz hem Alevî'yiz
İkrarımıza ser virürüz ahde kavîyiz
Biz şâh-ı velayet kuluyuz hem Alevî'yüz

(89a-88b)

Ca'ferî

Alî'dir âleme bu gün şâh-ı muâlladır
İmâm u 'âzam u ekrem sıpehsalar â'lâdır

Alî emriyle gelmiştir vücûda 'âlem ü âdem
Alî emriyle olmuştur ne kimse pinhân ü peydâdır

Alî mânennd-i âlemde vücûda gelmedi asla
Alî vâhid ü velâyedir Alî bî-misl ü hemtâdır

Alî'dir sırr-ı Sübhân Alî'dir âlemin cânı
Alî'dir gevherin kânı Alî hem kasr-ı deryâdır

Alî şol lâ-mekândır kim münezzehdir kamu şeyden
Alî bî-nişândır kim her eşyâda hüveydâdır

Alî'dir kıymet-i gevher Alî'dir bî-bahâ cevher
Alî'dir âleme server Alî nûr-ı mücellâdır

Alî'dir cem-i Kur'ân Alî'dir rahmet-i Rahmân
Alî'dir men-i ihsân ki peymânına yektâdır

Alî'dir âbâ-ı mü'mîn vücûd-ı cümle mevcûdun
Alî ol şâh-ı merdândır ki bir lü'lü-i âladır

Alî ol zât-ı mutlakdır ki her şey muhîd oldu
Egerçi cümle eşyâdan menzil-i müberrâdır

Alî sırr-ı ilâhîdir cihânın padişâhıdır
Bu mü'minler sipâhidir ki emir rûz-ı sücâdır

Sıfât-ı zâtına şâhın kimse olmadı vâkıf
Meğer anlarla âleme Alî onlara mevlâdır

İki candır dedi Âl-i abâ Mûsâ
Bunu ârif bilür ki bunu sırr-ı deryân ne

Bil Hak şebber ü şübber bil Hak Abidin server
Bil Hak Bâkır Ca'fer ki Haydar-ı şah-ı ulyâdır

Bil Hak Kâzım u rehber bil Hak Şah-ı Rızâ mehtir
Bil Hak nûr-ı peygamber ki şah sultan tuğrâdır

Takî hakkı çün ey âkil Nakî'den olmagıl beri
İmam Askerî-i kâmil-i cihân dârına dârâdır

Âlâ-yı Mehdî mihter kamu âlâdan âlâdır
.....CA'FERÎ kemter kamu ednâdan ednâdır

(107b)

Cevabî

— . — / — . — / — . — / — . —

Ey gönül geç gayrıdan cânânı sen senden ara

Desti tut mürşîdin bürhânı sen senden ara

Ârif-i billâh isen esrâr-ı ilâhi hâzim ol

Kimseden yokdur meded ihsânı sen senden ara

Yedi kat yer yedi kat gök on iki burc şems ü mâh

Her ne var ise ademde var pinhânı sen senden ara

Dost için mecrûh isen lokmana minnet eyleme

Var ise derdin eğer dermânı sen senden ara

Aç gözin gafletten uyan âkil ol ey CEVÂBÎ

Lâ fetâ illâ Alî sultanı sen senden ara

(56b)

Cevabî

---/.---/.---/---

Cihanda kendini insan eğer bulmazsa vâh eyvâh
Kadr-i cânından bir can eğer bulmazsa vâh eyvâh

Tutup bir mürşidin destin geçüp hem canla başla
Virüp ikrârını iman eğer bulmazsa vâh eyvâh

Ene'l-Hakk sırrını kenzi benî âdemde hatm olmuş
Arayup mekteb-i irfân eğer bulmazsa vâh eyvâh

Okuyan 'ilm-i zâhirde gider âma gelir âma
Nedir bâtında kim Kur'ân eğer bulmazsa vâh eyvâh

(58a) Fenâdan mevt olup derde karışmak gâyetâ müşkil
Girüp uçmakda bir mesken eğer bulmazsa vâh eyvâh

Açam başım kılâm zârı Alî bâbında teslimdir
CEVÂBÎ derdine derman eğer bulmazsa vâh eyvâh

(58a-57b)

Cevabî

— . — / — . — / — . — / — . —

Elestü bi-Rabbiküm dedim ezeli
 Bir kadeh nûş ittim peymânesinden
 Hamd olsun olmuşuz evlâd-ı Alî
 Bâde-i cürâ'nın mest-ânesinden

Hak bildim sandım Hakk'a inandım
 İkrâr idüp imân ne imiş kandım
 Gün be gün muhabbet oduna yandım
 İbret ulûm şemin pervânesinden

Bakdım ki cihâmı Hak ile dolmuş
 Hakk'ı bilmeyenler tamuyı bulmuş
 CEVÂBÎ dünyadan terk-i terk olmuş
 Çıkarmaz gayrı felek peymânesinden

(60a)

Cevabî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Semâ-i Cevâbî

Gel ey sâki mahbub bugün eyyâm-1 dem doldur
 Kesilsin mâcerâmız kalk bize encâm-1 dem doldur
 Budur maksadımız şâhım yetiş her câm-1 dem doldur
 Lebinden buseyi ihsân kılup in'ân-1 dem doldur
 Temâşâ eylesin zâhid görüp hengâm-1 dem doldur

Harâbat ehliyiz dünyâ bizim çün olmadı âbâd
 Şarâb nûş idüp rûz-1 ezelden olmuşuz berbâd
 Sakâhüm hamrâ için âşıklara irşâd
 Lebinden buseyi ihsân kılup in'ân-1 dem doldur
 Temâşâ eylesin zâhid görüp hengâm-1 dem doldur

Muhabbet nittügin bilsün bu dem meyhâne mest olsun
 Dolaşdır bâdeyi durma bütün mestâne mest olsun
 Dağılsun akli başından dil divâne mest olsun
 Lebinden buseyi ihsân kılup in'ân-1 dem doldur
 Temâşâ eylesin zâhid görüp hengâm-1 dem doldur

Bu dil teşnesine ister lebinden bir dolu kevser
 Hemân doldur bana sen sun gönül kasrı ola enver
 Rica eyler sana yâhu CEVÂBÎN bir garib kemter
 Lebinden buseyi ihsân kılup in'ân-1 dem doldur
 Temâşâ eylesin zâhid görüp hengâm-1 dem doldur

(101a)

Cevherî**Şarkı-ı Çârgah**

Kaldır dilber nikâbını
Güzelliğın ayân olsun
Açılsın mâh-ı tâbânın
Görenler şâduman olsun

CEVHERÎ ne idem hizmet
Niçün yârim bana mihnet
Deseler karşıdır cennet
Gitmem sensiz harâm olsun

(35a)

Cevrî

Terkîb-i Bend

Ey efrûz harîm-i ağyâr
 Âteş endâz-ı dil-i aşk bî-sabr u karar
 Şemi'-i ruhsârın ile hâne-i düşmüş rûşen
 Zulümmüş hicrin ile külbe-i dil-i tîre u târ
 Şerbet-i la'lin ile kâm-ı ar ezel-i şîrin
 Zehr-i âlâmın tih-i mezâk dil u zâr
 Devlet-i vaslın ile harta âda
 Mihnet-i hicrin ile aşk-ı şeyda bîmâr
 Oldu ihsanın ile gül gibi harâm her dûn
 Eyledi hâr-ı gamın ehl-i dili sine fekâr
 Hiç göstermedin erbâb-ı dile rûy-ı vefâ
 Sende yokdur gibi ey gonca-ı ter bûy-ı vefâ

Gün gibi her seher ağyara idüp cemâle
 Beni ser-keşte idersin gam ile zerre misâl
 Ehl-i dil bezm-i kereminden mahrum
 Nâ-sezâ şam u seher hân u sâl
 Şemi' meclis gibi sen her gice cemi'ette
 Ben gam-ı mihnet ü hicrinle perişân-ı ahvâl
 Devr-i hüsnünde 'ad u kayd olmadan azâd
 Ben esir-i gam-ı endûh-ı giriftâr melâl
 Tâlib-i vuslat olan ehl-i gark-ı rif'atte
 Bî-garaz âşık-ı sâdık râh-ı gamla pâmâl
 Seni cân ile seven âşık-ı rağbet bu mudur
 Ehl-i dil gülmeye devrinde mürüvvet bu mudur

Eylemezsin sanma zerrece ağyâra sitem
 Muttasil olmadadır mazhâr-ı ihsân-ı kerem

Seni her gice çeke sînesine bî-minnet
 Bu kadar ruhsat-ı ednâyâ nedendir bilsem
 Cennet kûyını o iblisi edinmiş
 Nice sbr eylesün Allâh'ı seversen adem
 Câm-ı la'linle safalanmada her gâh rakîb
 dil nûş iderin benher dem
 Bilmedim gitti o nâ-pâke bu lutfun sebebin
 Aklımı aldı bu beni öldürdü bu gam
 Ne vefâdır buna pâyan u nihâyet bulmaz
 Dahi gittikçe olmada gayet bulmaz

(39a) Lutf ile mazhar olan lâyıık-ı ihsân olsa
 Sana âşık sâhib-i irfân olsa
 Âşkımdır diyu fâhr eyler yanan nâdanda
 Aşkî fehm eylese bin zerrece argân olsa
 Gam bilmezdim lutfu ittiğin zerre kadar
 Cahillere senden esir lutfu nümâyan olsa
 Ağlamaz dem anı ihsân ile şâd ittiğine
 dîn olmasa insan olsa
 Sen perî rûyî çekmiş daire âguşa
 Dahil halka cemiyet yâren olsa
 Saklasa râzını dünyaya âyan eylemese
 bari beyân eylemese

Bunca dil bir çeker alâm meşakkat senden
 Bunca bir cana ire bu gam mihnet senden
 Va'de-i lutfu vefa eylemez oldun her giz
 Görmez oldum esir bûy-ı hakikat senden
 Beni CEVRÎ gibi arzda hicrân ettik
 Olmadı vuslatına irmege himmet senden
 Çünkü sen lutf-ı ihsânı kesdin benden
 Bende itsem ne aceb kat-i muhabbet senden

Kalmadı bende ümid-i kerem ü ü sitem

Dile her vech ile aldırđı ferâgat senden

Yürü Şimdingirü her yâr ol

İstemezsen bize yâr olmaga saç ol var ol

(39a-38b)

Cevrî

— . — / — . — / — . — / — . —

Çarha baş eğmem eğer bâ-y-ı kerîm zillet ise
Bahta yalvarmam eger vasıta-ı izzet ise

İltifât eylemezsin devlette zerre kadar
Zümre-i ehl-i dile şîve iden devlet ise

Ne kadar alçak ise himmette naz iderin
Esfel-i mâye-i âlâya çeken himmet ise

İtibar eyler isem şöhrete kem-nâm olayım
Merdüm-i bî-hünere şan veren şöhret ise

İmtinân üzredir ahbab yine ey CEVRÎ
Ne kadar lutf-ı mürüvvetli bî-minnet ise

(59b)

Ceyhûnî

Ey şâh-1 velâyet Haydâr-1 Kerrâr
 Kerrâr oldu ismin kerâmet ile
 Keramet gün gibi sendendir esrâr
 Esrârın sevinür rivâyet ile

Rivâyetdir senden burc u tarîkat
 Tarîkattan ba'dü olmaz şeri'at
 Şeri'attan ifşâ oldu hakikat
 Hakîkatin dilde şecâ'at ile

Şecâ'atin CEYHÛNÎ gedâ
 Gedâlanur pâyende ilhâm-1 cüdâ
 Cüdâ itmek layık değil Murtazâ
 Murtazâ okunur telâvet ile

(56b)

Cezbî

— . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Râh-1 Hak'da mü'mine rehber olan merdân gerek
Mürşidin dâmenin evvel tutmaga erkân gerek

Âl-i evlâd-1 resul-1 nûr-1 vâhid bilmege
Çeşm-i Hak ben 'âkîl u hem sâhib-i irfân gerek

Râh-1 Hak menziline varmak gerekdir sâlike
Lâzım oldu pîr-i kâmil ola îman gerek

Bâtılı inkâr Hakk'a doğru ikrâr etmege
Fıkr-i nâ-hak olmaya hem kâbil-i izan gerek

Hakk'ı inkâr eylemek her kimsenin haddi değil
Ol hemân bu cehl-i ya Sufyân ya Mervân gerek

Derde düştüm kimseyi ol sırra vâkîf itmedim
Bir tabîb lâzımdır ancak vâkîf-1 dermân gerek

CEZBÎyâ esrâr-1 aşkı söyleme her ne kese
Ârif ol Muhammed bendine sultân gerek

(73a)

Dehrî

__ ./ . __ ./ . __ ./ . __

Câna senin ol hüsnünü enverlediler mi
Şol cism-i pâkin müşkile anberlediler mi

Şol dâmen-i pâkinde senin secde iderler
Mihrâb-ı hilâl kaşı... minberlediler mi

Rindân ile çeksem ki çıkmaz
Gerdanda siyah benlerin ekserlediler mi

Gör medresede dersin unutmuş nice sûfi
On binti siyah yazını ezberlediler mi

Suâl ider ol yâr bana kande uruldun
Yazık sana DEHRÎ seni hançerlediler mi

(43a)

Derunî

— . — / — . — / — . — / — . —

Düşdi aşkın gönlüm içre dinle gel feryâdıma
Artmada nâr-ı firâkın gel yetiş imdâdıma

Ey perî lâî-i lebinden bir kadeh sunsan n'ola
Kalmadı sabra kararım kıl kerem murâdıma

Senden özge yâr-ı gârım kalmadı bir zerrece
Her seher gûş eyle zikrim kalbindeki evrâdıma

Sine-i aşkın için yâre vuslattır gıda
Olmasa vuslât-ı câna neyleyim bünyâdıma

Vasf-ı halindür DERÛNÎ dillere rast iden
İşidüp aşk meydanında hayr okurlar adıma

(57a)

Derûnî

— . — / — . — / — . — / — . —

..... iden yüz biz murâdımızdır Murtazâ
Tâ ezel bezm-i elestten vârimızdır Murtazâ

Biz anın evlâdın candan şehâdet kılmışız
Gönlümüzde pertev-i envârımızdır Murtazâ

Râh-ı Hakk'ın dü cihanda kudreti Hakka'l-Yakîn
Mazhâr-ı sırr-ı Hüdâ esrârımızdır Murtazâ

Ben anın vech-i kemâlin görmege müştâ kılam
Andeliyim her seherde zârımızdır Murtazâ

Bu gönül mülküne dâ'im uyanmayan sevdâsıdır
..... olmak cân-ı dilden kârımızdır Murtazâ

Cümle eşyâyı muhakkak rahm-ı Rahmân kılana
İsm-i a'zâm Haydâr-ı Kerrâr'ımızdır Murtazâ

Senden ayrı kimsenin hiç cânı olmaz ey nigâr
Bunca demdür dem ile refâtımızdır Murtazâ

Hamd ile kudret ile bu vücûdum var iden
Ey DERÛNÎ secde kıl mimârımızdır Murtaza

(118a)

Derûnî

Elifnâme

Elif ism-i Ahmedî'den oldı cihân feth-i bâb
Be bizi var eyledi Hak nâr u tân bâr u âb

Te tevallâ kılmışım Âl-i Resûl'e sıdk ile
Se senâmız dilde dâ'im şükrimiz Âl-i Cenâb

Cim cemâlin âşık-ı sâdıkların seyrânıdır
Ha hakikat ezber idim vechin üzre dört kitâb

Hı Hüdâ'dır râh-ı aşkın sermâyesi
Dal dilimde yâ Aliyyü'l-Murtazâ gelür hesâb

Zel zelil itmez kulsa şâh-ı hulkü'r-Rızâ
Ra rıyâsız şâh Hüseyin aşkına taleb

Ze ziyâde isterim aşkın meyinden nûş idem
Sin sebildir cân u tenim Abidin yoluna hep

Şin şefî'ü'l-müznibîndir Bâkır Ca'fer imam
Sad safâ-ı bahş eyleyüp Kâzım Rıza...

Dad zimmet almışım lebinden Şâh Takî ve ba-Nakî
Tı tabiat-ı halfé sensin fermânına gelmez hesâb

Zı zerâfet kânına bünya dîder oldurur velî
'Ayın Askerî'den dilerim rüz-ı mahşerde sevâb

Gayın gayından ver kuluna Mehdî derdi zaman

Fe firâkın yüzimizi rûz-ı şeydâ kıldı kebâb

Kaf kâr itmez gönül yâr itmeyince vaslını
Da kerem kıl bendelerin nûr-ı ‘ayn-ı mâhitab

Lam lebindir dü cihâna gelmege fermân kılan
Mim murâdın üzre da’im dönmede kâ’im dolab

Nun niyâzım çarde-i pâk eline ashâbına
Vav vilâyet içre anlar dilguşâ oldu sebâb

He hidâyet eyle her dem bahr-ı aşk gavvâsı ile
Lâmelif lâdan geçüp illâ ettim intizâb

Ye yola düşen anın derdünü her murâd şahdan dile
Etme gayrı hoş gel gir gönül mülküne yâb

Yâ ilâhi DERÛNÎ bendeni kabul eyle
Söyleyen söylettiren illâ âlem ...cevâb

(116a)

Derûnî

-- . -- / . -- / . -- / . --

Ey gönül bende olursan gam yeme sultâna hiç
Zâhir oldu çün cemâlin olmaya pervâne hiç

Tâ elest deminde erdi guşma bir hûb-ı sedâ
Ol sadâ degil mi câna mest iden her ana hiç

Hatm olur aşkın kitâbı mürdeler hayat bulur
Fehm ider mi bu kelâmı zâhid-i peykâne hiç

Ru-be-rû görse cemâlin gayrı Hak sanur seni
Zâhid-i müşrik ne bilsün sûret-i Rahmâna hiç

Lâl-i cevher kıymetini ârif-i dâna bilür
Hakk'ı bâtıldan seçer mi câhil-i nâ-dâne hiç

Çâr kitâbın mânasın kendi özünde bulmayan
Sûre-i rahmânı bilmez anlamaz Kur'ân'a hiç

Bâg-ı hüsnün dü cihânın mâhitab olmuşdurur
Bilmeyem zâr itmeyem mi gelmesem gülsitâna hiç

Şemî'-i aşkın yandırır âşıklara pervâne-veş
Kim ki vâsıl olmak ister gam yemez hicrâna hiç

Sûret-i Hakk'ı tavâf itmek diler âşıkların
Rûşen olan olmaz mı aşka vâsıl-ı cânana hiç

Bana hoş geldi nigâhın kamu âlemden nigâr
Dil-i esir olmaz mı cânâ gözleri mestâne hiç

Ahsen-i takvâda secde kılmayan insan değil
Rahmet-i Hak'dan cüdâdır gör sana şeytâna hiç

Ey DERÛNÎ her nüfûzun âleme fâş eyleme
Âkıl-ı dânâ olanlar söylemez efsâne hiç

(111a)

Derûnî

— . — / — . — / — . — / — . —

Ey gönül sen gel murâdın rûy-ı ahmerden dile
Terk-i tecrîd eyle her dem Şâh-ı Haydar'dan dile

Dembedem dîdâr-ı yârı görmege taleb ide
Sâdikâne hıdmet eyle râh-ı rehberden dile

Maksûda ermek dilersen dü cihanda ey gönül
Gâfil olma bir dem andan himmeti erden dile

Mâh-ı ruhsârın görelden zâr ider dil her seher
Gülşen-i bâğ-ı baharın vakt-i enverden dile

Ey DERÛNÎ yâr-ı gârın sırrını fâş eyleme
Var ise aklın başında sırrı ezberden dile

(57a)

Derûnî

-- . -- / . -- / . -- / . --

Eyleyüp mecnûn beni oldum giriftâr-1 aşk
Söyletir şeydâ misâli subh-1 dil esrâr-1 aşk

Ârif-i billâh olanlar aşk ile buldu sebât
Âkîbet meskeni oldu vuslat-1 dîdâr-1 aşk

Nur-1 vechinde okunur nun ve'l-kalem
Mest ider kevser meyinden ol ganî Settâr-1 aşk

Aşk ile oldun ulu bir demim olmaz nişân
Bilmezem dîvâna meydîr eylemez hiç âr-1 aşk

Dembedem artar neşât hüsnüne kılrsa nazar
Dâmenine nice yüz bin bağıldır diyâr-1 aşk

Ey DERÛNÎ kıl tevella rûz-1 şeb aşk ehline
Râh-1 aşkın intihâsı Ahmed ü Muhtâr-1 aşk

(78b)

Derûnî

— . — / . — / . — / . —

Ey tabîbim derd-i aşkın bana mu'tâd oldu gel
Firkatin nârı gönülde da'im îcad oldu gel

Çâre yokdur gönlüm içre olmayınca vuslatın
Sevdiğim canım efendim vakt-i imdâd oldu gel

Mâtem-i girdâb-ı aşkın bendini yokdur cemâl
Murg-ı dil dost bağına azminde sayyâd oldu gel

Düş sûzân-ı aşka râzı terk eyledim
Dûd u âhım hasretin her rûz feryâd oldu gel

Bu DERÛNÎ gülşen içre zâr ider subh u seher
Fikr-i dilde mesken oldu zikr ü evrâd oldu gel

(75a)

Derûnî

— . — / — . — / — . — / — . —

Dâr-ı Hak'dan lutf irüşüb hoşca hâl ister gönül
Cür'a-ı câm-ı elestden mey ü sâl ister gönül

Şeb-i hicrân neylesün dil-i yârı arzular
Mübtelâ-yı aşk olaldan hûb cemal ister gönül

Şive-i naz içre yektâ olsa câna sevdiğim
Çeşm-i âhu lebleri âb-ı zülâl ister gönül

Bu DERÛNÎ derd-mend hâk-i yeksân olmadan
Vuslat-ı yâre muvâfık bir gül ister gönül

(75a)

Derûnî

-- . -- / . -- / . -- / . --

Gel berû gûş eyle nidem dinle tekrar ey gönül
Merd-i meydan içre her dem eyle karar ey gönül

Derd-i Eyyüb sabr kıl vuslata ma' il isen
Can u başı ver yolunda iste dîdâr ey gönül

Mecnûn'a Leylâ'dır ancak gösteren mevlâsını
Aşk-ı ilâhidir muhakkak vuslat-ı yâr ey gönül

Şirin'e Ferhad misali yâr için nisâr ider
Tamunun gerekmez sanma yakar ey gönül

Dîdesi pür-nûr olursa gam-ı hicran neylesin
Dost elinden nûş idüp sâkî-i ebrâr ey gönül

Âşık ol yüzini def' ola dil perdesi
Keşf ola ilm-i ledünden nice esrâr ey gönül

Gâfil olma gice ü gündüz ey DERÛNÎ doğru gel
Tâlib ol Âl-ı Alî ile ikrar ey gönül

(75b)

Derûnî

— . — / — . — / — . — / — . —

Sâkiyâ durma kadeh sun mest-i hûş-yâr olayım
Vasl-ı vatan gözedüp terk-i diyâr olayım

Çeşme-i hayvan dilersen söyleyim mir'âtımız
Râh-ı Hakk'a azm idüben zinde-i yâr olayım

Âşk-ı ilâhi defterinde dersimiz olsun müdâm
Men aref sırrın okuyup keşf-i esrâr olayım

On sekiz bin âlemin esrârına abdal-veş
Zâtımızda fehm idüben uzlet-i 'âr olayım

Dünya vü ukba kime kim yâr yoldaş olmadı
Gel feragât eyle ey dil aşk-ı dîdâr olayım

Zâhidin dehr içre câna var ise sermâyesi
Biz dahî râh-ı Alî'de bend-i ikrâr olayım

Iyş u nûş it ey DERÛNÎ fırsatı elden koma
Her ne dirlerse disünler aşk ile var olayım

(68b)

Derûnî

-- . -- / . -- / . -- / . --

Bizi yokdan var iden Settâr'a mı yalvarayım
Fahr-ı âlem sâhib-i esrâra mı yalvarayım

Çâresiz derde giriftâr olmuşum yârim meded
Baş açık yalın ayak âşkara mı yalvarayım

(68a) Râh-ı aşkın cân u dilden bendesidir bu gönül
Tâlibem her vech ile Kerrâra mı yalvarayım

Bilmedim derd ü gamınla nice geçti rûz u şeb
Rûy-ı destim hasretinle kâra mı yalvarayım

Gün be gün girdâb-ı gamda arttı sînem pâresi
Kalmadı rahmet dilâ âvare mi yalvarayım

Mihnet-i dâr-ı fenânın hasreti güç oldu güç
İnkıyâtım kalmadı mahşere mi yalvarayım

Bu DERÛNÎ derdimendim rûz-ı şeb hasrettedir
Yoksa ezel verdiğim ikrâra mı yalvarayım

(68a-67b)

Derûnî

-- . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Kâni ey dil bülbül ü âşüfte-i gevher nigîn
Gün gibi doğdu dolundu dîdeden şâh nişîn

Bu cihân bir hânedir kim her gelen konar geçer
Kimseye bâki değildir bâki Rabbü'l-Âlemîn

Bin iki yüz yigirmi tarihi oldu senesi
Erdi cihâna ecel mâh-ı cemâzi-ye'l-evvel

Erişince on yediye mâh-ı gül oldu Câ'fer'e
On sekizinci gün hüsnün ceddin ü zemîn

Birbirinden virmedi ruhsat felek zamân
Ne diyem el hükmülillâh şâhımız olsun mu'în

(62a) Kül-i şey in yercûdür vâsıl oldu aslına
El muktedîrû'l-..... kim buyurmuş Hakka'l-Yakîn

Ey DERÛNÎ on iki şehzâdeye eyle müdâm
Rahmet-i Hak verdi olsun kim aleyhim ecmaîn

(62a-61b)

Derûnî

— . — / — . — / — . — / — . —

Dilberâ sensiz cihanda bana mekan olmasun
Arzuyum aşkınla vechin hûr u gılman olmasun

Derdime dermân umarım her seher vakt-i müdâm
Senden özge kimseden derdime dermân olmasun

Mâi'lem dergâhına yüz süre geldim kıl meded
Rahm kıl derd-i firâkım çeşm-i giryân olmasun

Bunca demdir âh-ı efgân içre zârım sevdiğim
Kimseler girdâb-ı gamda hâk-i yeksân olmasun

Bu DERÛNÎ firkatınle dâima isyandır işi
Dilerim sırr-ı derûnum halka 'ayân olmasun

(62a)

Derûnî

__ ./ . __ ./ . __ ./ . __

Ey hûri cemâl yârını sen dağa düşürdün
Dilünle sıfat-ı aşkla tuzağa düşürdün

Sevdâ meydîr başıma aşkın ideli bend
Bülbül lebi her şâm ü seher bağa düşürdün

Ey gonce dehen ruhların gül-i kân-ı sehâvet
Yaktın bizi aşk oduna çerâğa düşürdün

Nokta-i hakikat midir ol benlik durağında
Mestâne güzel sözime tâ câğa düşürdün

Gördükçe DERÛNÎ senin ol nâz u revîşin
Dür-dâne sözün gönlümü durâğa düşürdün

(77b)

Derûnî

. _ _ _ _ / . _ _ _ _ / . _ _ _ _ / . _ _ _ _

Gönül ikbâlinin şâhı ulu civânumuz gelsün
Açılsun gonçe-i ruhlar gül ü reyhânımız gelsün

Firâkınla perî peyker gözümde kanlı yaş akdı
Terahhum eyle bâl ile dil-i hayrânımız gelsün

Gice gündüz derûnumdan hayâli nihân olmaz
Temâşa eylesem anı gözü mestânemiz gelsün

Cemâlin rû-be-rû görsem visâl-i hazrete irsem
Ne devlettir ki yâr ol Hak cihân sultânımız gelsün

DERÛNÎ sâl oldu senin aşkın ile ey dilber
Lebinden yanağından şifâ dermânımız gelsün

(62a)

Derûnî

-- . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Bir güzel hüsn ü güzel dîdâra gönlüm arzular
 Düşmüşem sevdâsına dildâra gönlüm arzular
 Ey meded hasret ile yandım sahib-i kevn-i zaman
 İsterim görmek cemâlin yâre gönlüm arzular

Müptelâ-yı aşk olaldan boynuma geçdi resen
 Fikr-i aşkında diler bu cân u ten
 Dûr incidir hurûcî güfte-i gonce-i dehen
 Leblerinden sâki-i ebrâra gönlüm arzular

Fırsatı fevt eyleme gel vaslını isteyen
 Gece gündüz gâfil olmaz aşk-ı dîdâr isteyen
 Perdesiz keşf-i esrâr isteyen
 Bâğ-ı harem içre bülbül zâra gönlüm arzular

Da'imâ senden ümidim ey kerem kânı ahad
 On sekiz bin âlemi dâr eyleyen ferdü's-sâmed
 Gel kerem kıl bu DERÛNÎ olmadan hâki cesed
 Sırr-ı aşkın mahv olunmaz vâra gönlüm arzular

(105a)

Derûnî

-- . -- / . -- / . -- / . --

Bu gönül mülkünde câna Mustafa durâğı var
Şâh-ı şehîd Murtâza'nın sinem içre dâğı var

Gevheridir bâb-ı ilmin Şah Hasan hulkü'r-Rızâ
Kalb evinde dil-i Hüseyin Kerbelâ'nın çağı var

İmam Zeyne'l-abidin'e eylerim püşt ü penâh
Bâkır u Câ'fer dilimde şems-veş çerâğı var

Ben İmam Kâzım Rızâ'nın bir gulam ednâsıyım
Her seher zâr eylerim ben gülşen içre bâğı var

Şah Takî ve ba Naki'nin ey dil-rubâ
Âşikâr oldu güneşin bir kadîm ocâğı var

Askerî'yem askere dil vermişem bin canla
Uş hayâtımdır belimde Mehdî'nin kuşâğı var

Gâfil olmaz gice gündüz subh u şam ister cemâl
Bu DERÛNÎ'nin gönlünde ol Şâhın otâğı var

(102b)

Derûnî

-- . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Fazl-ı Hakk'ın pertev-i envârına kıldım nazar
 Lem-yezel dîdârına âşık ol dil-i murg-zâr
 Bâ-yı Bismillâh okurum şânına leyl ü nehâr
 Nâzil oldu çün bize bu İsm-i Âzam yâdigâr
 Men gulâm-ı Haydar'ım söyleriz başım âşikâr
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Ey gürûh-ı Nâci râh-ı tarîk-i müstakîm
 Yâd idüp bu ism-i âdem buldu cennet-i na'îm
 Okuram nâm-ı şerifim bismi Rahmânırrahîm
 Bilmedi bu ism-i hod-bîn oldu şeytanırracîm
 On sekiz bin âlem içre bu durur ism-i âzam
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Ey dil-âver-i râtib bu ism-i feth olur her müşkilât
 On iki nokta hakikat her biri bin muğcizât
 Hızra erdi hızr oldu nûş idüp ebr-i hayât
 Nâr-ı Nemrud'a girince buldu İbrâhim necât
 Bu kelâmı okur her dem olmayam dersin memât
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Hakikât Şâh-ı Velâyet Murtazâ'yı Haydar'ı
 Gün gibi rûşen olur destinden içüben kevser
 Şah Hasan Hüseyin'in kanberiyim kanberi
 Nideyim Zeyne'l-abâ'ya Bâkırâ verdim seri
 Oku bu ismi dilersen olmayasın serseri
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Câ'fer-i Sâdık hakikat râh-ı Hakk'a Şâh-ı dîn
 Merhamet Kâzım Rızâ'dan erer Hakka'l-Yakîn
 Şah Takî ü ba Nakî'dir nûr-ı cism-i mürselîn
 Din ü devlet bu şefâ'at on iki yâr-ı güzîn
(94a) Nokta-i Haydâr zikr ide gör olasın gamdan emin
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Şah Hasanü'l-Askerî'dir secdeyi kılâm kılâm
 Hatm-i evlâd-ı Muhammed Mehdî'dir sahib-i nizâm
 Çarde-i mâsum-ı pâkin râhına bin bin selâm
 Men DERÛNÎ Abdalam Sultan Sücâdan ilticâm
 İsm-i Âzamdır hakikat mü'min içre bu kelâm
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

(94a-93b)

Derûnî

— . — / — . — / — . — / — . —

Âşık-ı üftâd olanlar hû çeker ya hû çeker
Kâkûl-i mi'nâd olanlar hû çeker ya hû çeker

Yandırır şu'le-i aşkın bağrını mecnûn-veş
Şirine Ferhâd olanlar hû çeker ya hû çeker

Hâb-ı gafletten uyanır aşka giriftâr olan
Lutf ile dil-şâd olanlar hû çeker ya hû çeker

Bâğ-ı gülşende 'aceb mi zâr iderse her seher
Bülbül-i feryâd olanlar hû çeker ya hû çeker

Bir aceb dil mülkini dost dost diyüp seyrân iden
Hâsılı üstâd olanlar hû çeker ya hû çeker

Aşk ile nâlan olanın bağı inler ney gibi
Dîdesi şimşâd olanlar hû çeker ya hû çeker

Ey DERÛNÎ on sekiz bin âlemi ibret ile gör
Her ne ki icâd olanlar hû çeker ya hû çeker

(102a)

Derûnî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Gel ey âşık bu âlemde kemâlata zevâl yokdur
Dil-i mecrûhum ancak lebinden özge bâl yokdur

Seni bir sîneme çeksem der-âguş eylesem amma
Hezerân ben gibi âşıklara hiç bir visâl yokdur

Ne hikmetdir âyâ bilmem yüzün nakşî âyan olmaz
Anı defî' itmege cânâ veli bende mecâl yokdur

Yolunda canla başım fedâ ettim efendim ben
Dahi harc itmege şâhım ne mümkün elde mâl yokdur

Düşürdün nâle-i zâra DERÛNÎ aşka dilber
Gedâdır meclis-i vakt-i kelâmında kemâl yokdur

(101b)

Derûnî

— . — / — . — / — . — / — . —

Hamdülillâh bâğ-ı gülşen bülbüli itti zuhûr
Dîdeler oldı ferâh-nâk cân güli etti zuhûr

Açılup bâb-ı atalar lutfâ erişdi canlar
Geçdi firkat geldi vuslat dem yeli etti zuhûr

Nale-i başımdan târumâr
Meclis-i yârân-ı aşkınla dolu etti zuhûr

Gül gibi açıldı revnâk verdi rûşen âleme
Sulb-ı sultân-ı şücâ' ehl-i dili etti zuhûr

Nazm-ı eş'ârın DERÛNÎ nüktesin fehm eyleyen
Hâsılı gördün cemâlin bende-i Alî etti zuhûr

(102a)

Derûnî

-- . _ _ / . _ _ / . _ _ / . _ _

Ey tabîbim mübtelâyım vasl-ı cânânım yetiş
 Rahm idüp girdâb-ı gamdan lutf-ı ihsânım yetiş
 Sen mihr-i vefânın oldu âlem başına
 El aman ey gönlümün tahtında sultânım yetiş

Râz-ı aşkım sırr-ı vâkıf olmasun bî-gâneler
 Meyl-i mahbûbun cefâsın sabr ider merdaneler
 Per açup cevlane geldi dost diyüp pervaneler
 Şem-i aşka dil giriftâr oldu suzânım yetiş

İhtiyacım men yolunda vuslat-ı şâm ü seher
 Her zaman sitem taşını sînemi ettim siper
 Derdimin pâyânı yoktur dimege kıldım hazer
 Mübtelâyım ey efendim derde dermânım yetiş

Hasretinle ey perî peyker salma solmadan
 Vakt irişüp câm-ı ecel kadehimiz dolmadan
 Gel mürüvvet et efendim hâk-i yeksân olmadan
 Kalbim kaldı hasretinle çıkmaga cânım yetiş

Nice şekvâ ey DERÛNÎ âlem-i şâna yetiş
 Bâğ-ı dehrin bülbül-veş âh u efgâna yetiş
 Gel benim şâhım efendim dîdeler yâna yetiş
 İntizârım gelicek şerhubânım yetiş

(86a)

Derûnî

— . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Bezm-i aşkda var iden Settâra bağlu başımız
Fahr-ı âlem Ahmed-i Muhtara bağlu başımız

Bu vîran gönüleri aşk ile ma'mur iden
İsm-i 'âzam Haydâr-ı Kerrâr'a bağlu başımız

Şah Hasan Hulku'r-Rızâ'nın bendesidir bu gönül
Hüseynî'yem tâ ezel ol yâre bağlu başımız

İmam Zeyne'l-Abidin Bâkır u hem cân ile
Ca'fer-i mezheb olup ikrarâ bağlu başımız

Mûsâ Kâzım Rızâ'nın dâmeninde destimiz
Söyle mahkem tutmuşuz didâra bağlu başımız

Şah Takî ü ba Nakî'dir dilde şems ü mâhımız
Askerî'yem Mehdî-i izhâra bağlu başımız

Çârde-i ma'sum-ı pâkin râhına bin can ile
Kanberî'yem kanberî esrara bağlu başımız

Ey DERÛNÎ gam yeme gel yâr-ı gârım yok diyu
Hâcı Bektâş-ı Velî hünkâra bağlu başımız

(88a)

Derûnî

— . — / — . — / — . — / — . —

Subh dem gülzâr elinde âh u efgân eyleriz
Bülbülüz sevdayı aşka cânı kurban eyleriz

Arzumuz didâr içinde gayra meyyâl olmazuz
Gönlümüz pâk-i mücellâ şâha mihmân eyleriz

‘Aynımız nûr-ı basardır gönlümüz ilme’l-yakîn
Hamdülillâh kim ezelden şükr-i yezdân eyleriz

Terk idüp sildin gönülden dehr-i dünûn fikrini
Dalmışuz aşk bahrine biz cân eyleriz

Âdeme kıldı müsahhâr çâr anâsır hikmeti
Kim buna kılmaz sücûd ism-i şeytân eyleriz

Bilmege tâlib olanlar iş bu remzin sırrını
Kendi cisminden haberdâr anı insan eyleriz

Ey DERÛNÎ râh-ı Hak’da feyz-yâb ol Hak dile
Dâ’ima olsun dilinde şâh-ı merdân eyleriz

(88a)

Derûnî

— . — / — . — / — . — / — . —

Dil nazar etti yine bir dilber-i ram isteriz

Âşık keşf-i ma'na râzını nâm isteriz

Her cihet fazl-ı nübüvvet ma'deni

Vâkıf-ı ilm-i ledünden bâbın itmâm isteriz

Geçmişüz devr-i zamanın macerasından dilâ

Kıssa-i erbâb-ı mecnûn sırr-ı huddâm isteriz

Aşk-ı dîdârın seherde bülbül-i nâlanuyuz

Sâkiyâ kudret meyinden vuslat-ı câm isteriz

Var iderse aşk ile yâr gönlümüzü hamd ola

Kesmeziz hergiz ümidi anı müdâm isteriz

Gönlümü aşkın esiri dâ'ima mahzun ider

Maksudum aşkınla ancak dünyada râm isteriz

Dünya vü ukbâya serâser saymazam bir yola ben

Derdi-mend etmem DERÛNÎ vuslat eyyâm isteriz

(87b)

Devrî

— . — / . — / . — / . —

Açulur güller gibi hem ref' olunca ol hicâb
Zulmet-i devr itse geçse zâhir olur âfitâb

Yazılı innâfetehnâ Hak'dan açmışdır bu bâb
Kırpiğin kaşınla zülfün Hak kitabı ona tâb

Ol kitab kim okunurmuş azm-i Ümmü'l-kitâb
Suratın levhinde yazmış Fatihâ Rabbü'l-Cenâb

Anla gel savum salâtın mahşeri yevmü'l-hesâb
Sekiz cennet kapısı bu cihan üzredir hitâb

Sûretin Hak'dır nûrun vallâh ilm
Her ne kim kılmış temennâ istihâb geldi cevâb

Bilki ref' itmeyince aradan gitmez hicâb
DEVİRÎ der şems ü kamer aslı felekde ol hitâb

Muhammed fethü'l-ma'rif vech-i levh itti kitâb
Ve 'abd ü âbâ ve secde geldi hezâb

(115b)

Ecrî

.. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Küfr-i zülf-i dil-rubâ îman-ı garrâdır bana
Âfitâb-ı hüsnü hurşîd-i müberrâdır bana

Ka'be-i kûyun tavaf itmege ser teslim idem
Eşîğinde can virmek abd u imhâdır bana

Zât-ı pâkin kenz-i izhâr eyledi
İsm-i lâ fetâdır ol 'ayn-ı müsemmâdır bana

Ser temaşâ-ı cemâlinden ferâgat eyleyem
Menzil-i âşık olan cennât-ı mâverâdır bana

Zülf-i müşkininde best olmaz mı ECRÎyâ
Heft-i hat vechinde ey dil-i remz-i esrâdır bana

(117b)

Ecrî

. _ _ _ _ / . _ _ _ _ / . _ _ _ _ / . _ _ _ _ /

Alî'dir yâr-ı peygamber Alî'dir ba-ı bismillâh
Alî'dir sûret-i Rahmân Alî'dir zât-ı Feyzullâh

Alî'nin hel'atâ şânı O'dur halkı eden insan
Alî'dir 'ilm-i Rabbânı Alî'dir cümleye serşâh

Alî Yâsin-i ve'l-Kur'ân kitâb-ı nâtık-ı hükmü
Alî'dir Sâliha İbrahim Alî'dir dört kelâmullah

Alî'nin fahrına tâkat götürmez âlem-i eşyâ
Alî'dir bir ancak Alî'dir Zü'l-Celîlullâh

Alî'dir cümleye maksûd Alî'dir kible-i ma'abûd
Alî'dir câmi-i Mahmûd Alî'dir secde-i dergâh

Alî deryâ-yı âzamdır ki emvâc-ı muhabbetten
Erenler sâhil-i aşkda ulvîdir sırrına âgah

Alî'dir ol vâhir Alî'dir bîatın u zâhir
Alî'dir her yere Hızır Alî'dir ol Velîyyullâh

Alî'dir ECRÎyâ azîm ol dem
Alî'dir zikr-i ezkârım Alî'dir nokta-i illallâh

(58a)

Emîrî

. _ _ _ _ / . _ _ _ _ / . _ _ _ _ / . _ _ _ _

Hat-1 cevrin gam ile dil dolupdur vâ-1 nemle
Süleyman'ım terahhüm kıl pür oldu gözlerim nemle

Nigârâ ayağın toprağına yüz sürmek ister dil
Yüzün görsem aceb midir seherden âb-1 şebnemle

Nedir Mushâf-1 cemâlinde hatt-1 nûr üzre ebrûlar
Yazılmış besmele iki yerde sûret-i Neml'e

Emîr-i memleket aşkım sirişk-i mürdüm çeşm-i âl
Dehân-1 nâr âhımdan başımda bir yeşil şemle

Gönül levhinde yaz adın hazer itme rakibinden
Emin ol diyû şerrinden EMİRÎ ism-i 'âzamla

(55b)

Emrî

— . — / — . — / — . — / — . —

Hatına levh ü arz-ı cânını yazmışdır tamam
Safha'-i gülde bahâristanı yazmışdır tamam

Aferin olsun hadd-i pâre hatta-ı reyhân ile
İki gül-i bayrağa Karâni yazmışdır tamam

La'lden bir câmdır la'linki etrafında hatt
Kıssâ-i câm-ı cemî devrânı yazmışdır tamam

Kıssâ-i câh-ı zenehdânın hattından gör ki evvel
Sergüzeşt-i Yûsuf-ı Kenâni yazmışdır tamam

Gül yüzün vasfında EMRÎ taze bağlamış
Müşk-i terle hattın ol divânı yazmışdır tamam

(64b)

Eşref Paşa

— . — / — . — / — . — / — . —

Gülerek o serv-i kâmet yine ba'zâra çıkdı
Leb çü öpüp ayağın gül-i ter kenâra çıkdı

Nedir ol hırâm mevzûn nedir ol kıyâm-ı efsûn
Seni seyr içün periler râh-ı intizâra çıkdı

(55a) İçilince nerd ü tâli bu da bir düşeş sanurken
Dil-i zâra Kâbeteyni feleğın dü bâra çıkdı

Leb-i la'l-i pâre düşdün giderek fettân u hayrân
Bulmaz zehri tesâdüf yine Kandehâr'a çıkdı

Sakınırken âkibet bâşa gelüp belâ-yı hicrân
Şeb-i vaslın işte rüyaları vâde vâde çıkdı

Bilirim ki şân-ı EŞREF dokunurdu zülf-i yâre
Bir ucu bu inkisârın dil-i gam-güsâra çıkdı

Biri maşrık-ı risalet matla'-ı vilayet
Ki Muhammed Alî'den iki nûr-ı pâre çıkdı

(55a-54b)

Fehmî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Gönül esrâr-ı aşkı âşık-ı Haydâr olandan sor
Velâyet sırrını ister isen Kanber olandan sor

Ne bilsün lezzetâ-yı mazzûnını vâiz
O ma'nayı sorarsan sâki-i kevser olandan sor

Su'âlin itme sözün bilmezlere esrâr-ı mi'râcı
Haremghâh ü sâl Ahmed'e rehber olandan sor

Müzâhir nekîm senden kesret vahdet nedir dersen
Anı var âşinâ-yı nükteye mazhâr olandan sor

Eğer tâlib isen Alî makâmâta fenâ içre
Bekâbillâh olup bir sırr-ı kamil er olandan sor

Seri ver sırrı ifşâ eyleme FEHMÎ hüseyinînin
Bu fetvâyı mevâlî meşreb-i Ca'fer olandan sor

(83b)

Gevherî

— . — / . — / . — / . —

Aşk-ı Hakk’a hemdem olmuş bir gönül ister gönül
Zevk-i şevke mahrem olmuş bir gönül ister gönül

Eyleyüp terk-i hevâ hem mâsivadan geçmiş ol
Lutf ı Hakk’a mazhâr olmuş bir gönül ister gönül

Derd ile behlül-i dâna gedâ-yı aşk olup
Pâdişâh ı âlem olmuş bir gönül ister gönül

Tâc-ı tahtından geçüp dünyaya nazar itmeyen
‘Ayn ile ethem olmuş bir gönül ister gönül

Küntü kenzin mahzeninde GEVHERÎ aşk olmaga
Kâne ism-i âzam olmuş bir gönül ister gönül

(74a)

Hâkânî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Safâ yok sâki meyhane-i fârig cam-ı dil meksûr
Figânım anlamaz dildâr ise key mest key mahmûr

Görünmez derd-i gamdan çehre-i maksûd ele girse
Sürâhiden şarâb-ı arguvan itmezse Feysâ nur

Bülend etti nihâl-i bâğ-ı kaddin çün yed-i kudret
Şâha ol Hak gerek dest-i erâzil dâmeninden dûr

Yine bezm-i behiştin ayn olsa sâkiyâ meclisi
Okunsa nâ`me-i mâhûr içilse bâde-i engûr

(83a) Hatada nakş iderdi görse tâc-ı zer nigârına
Benim HÂKÂNÎyâ bu nazm-ı gevher-i cismini fağfûr

(83a-82b)

Hâkî

Der Makâm-ı Uşşak Şarkı

Bir şûh-ı sitemkâr beni saldı dünya derde
 Koydu şu benim başımı bin dürlü kederde
 Hoş görmek idi dîdelerim vakt-i seherde
 Bir misâl melek-i zât-ı peri cinsim püserde
 Ah kandedir ol nâzenim gelmedi nerede
 Sevdim nideyim terk idemem hayr ile şerde

Aşk ehli müşvîk sevmez idi çün ayıp olsa
 Bu derde devâ eylemez bin tabîb olsa
 Ağlar şu benim hâlime garîb olsa
 Bir gördi gözüm bir dahî lüzûmun nasîb olsa
 Ah kandedir ol nâzenim gelmedi nerede
 Sevdim nideyim terk idemem hayr ile şerde

Bülbül güle mâil gül gül-izârını bekler
 Pervâne dahî yanmaga aşk-ı nazarını bekler
 Kul kendisinin hünkârını bekler
 Birhayli zaman oldu gönül yârını bekler
 Ah kandedir ol nâzenim gelmedi nerede
 Sevdim nideyim terk idemem hayr ile şerde

Gah mecnûn olup dağa çıkup eğlene kalsam
 Gah kaygı-ı gönül içre bu deryalar kalsam
 Bülbül acaba yârımı kimden haber alsam
 Ah kandedir ol nâzenim gelmedi nerede
 Sevdim nideyim terk idemem hayr ile şerde

(37b) Ey HÂKÎ sana hasret-i sevdâ neler itti
Sevdan görelî cevri senin hânene yetti
Sen bunca vuku'at eylediğın kimler işitti
Ah kandedir ol nâzenim gelmedi nerede
Sevdim nideyim terk idemem hayr ile şerde

(37b-37a)

Hâkî

.. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Âdemü'l-Havvâ'yı sun etmedin Perverdigâr
 İşbu esrârı hakîkat anda kılmıştı karar
(98a) Dûr ile Hakk'ın habibî verdi dehre iştiâhâr
 Saniyâ bu âleme inzal kıldı şâh-ı süvâr
 Levh-i mahfûzunda yazmıştı bu lafzı Girdigâr
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Ravza-ı bâg-ı hakikat kutsiyan bülbülü
 'Âlemin şânı fûrûgı şua'-ı tecelli
 Mâden-i sahib şücâ'at suvar-ı Düldülü
 Kubbe-i gerdûna misli gelmemiş Âla Ali
 Saniyem şîrim buyurdu Ali'nin perverdigâr
 Lâ fetâ illâ Ali lâ Seyfe illâ Zülfikâr

(97b) Sâhib-i ilm-i ledün ü mâdeni genc-i safâ
 Mazhâr-ı Şâh-ı Velâyet menbaı cûd-ı senhâ
 Vâkıa-i sırr-ı hakikatle emirü'l-muktedâ
 Hakk'a kıldı lafzı bî-çün Hüdâ
 İsmi ins ü melek zikr itmede leyl ü nehâr
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Şah Hasan'la Hüseyin'dir iki şehendân-ı dîn
 Ol emirü'l-mümininden geldi Zeyne'l-abidin
 Hem Muhammed Bâkır kutb-ı cihânın tebdîlin
 Câ'ferî Sâdık-ı sıdkım eyledi asbâ-yı dîn
 Lâ'net olsun kasd iden bunlara lâ'net sad hezâr
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Mûsâ Kâzım ile Sâdi Ali Mûsâ-yı Rızâ
 Kim imam Takî ve ba Nakî hidâyet-i asfâ
 Hem Hasanü'l-Askerî oldı bu yolda rehnumâ
 Mehdî-i sâhib-i zaman oldı muktedâ
 Lâ fetâ şehrine kâsd eylemiş şol nâ-.....
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

(97a) HÂKİyâ ol nesli kim Mülcem olan namdan tutup
 Ehl-i beytin kanına ol Hâricî hamdan tutup
 Taht-ı Abdullâh-ı ezrâkı şâmı şamdan tutup
 Olupdur anlarda kim da'vâ-yı islamdan tutup
 Âl-ı evlâd-ı Resûl itmeyenler 'itibâr
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

(98a-97b-97a-96b)

Hâkî

. _ _ _ _ / . _ _ _ _ / . _ _ _ _ / . _ _ _ _

Ulü'l-ebşâr olanlar hep Hüdâ'nın kudretin gözler
Olan nahnu kaseknâ-yı kısmetin gözler

Temennâ eylemez ehl-i hakikat gayrı bir ferde
Damedem Ehl-i Beytin ferd-i Hakk'ın hikmetin gözler

Kaderden tal'î-yi su'ûd olanlar bezm-i akdemde
Tulu' eyler ana ikbal-ı zan rif'atın gözler

Rızâ-yı bâr-ı canân olanlar emr-i fermân
Visâl-ı vaslına ihsâna ermek ruhsatın gözler

Rîş-i aşk olan bahre küşâde-i bâd-ı bân etmek
Bahrde lenger olmak vakt-i eşref-i süra'tin gözler

Gubâr-ı HÂKÎyâ hâk olup hâki-i erenlerde
Ordugâh-ı ilâhi-i 'izzetin himmetin gözler

(98a)

Hâkî

. _ _ _ _ / . _ _ _ _ / . _ _ _ _ / . _ _ _ _ /

Gel ey bir aşk ile mestâneyiz hoş gör
Sakın iyleme kim sâkin-i meyhâneyiz hoş gör

Kişi kendini bilmek imiş ol miralay dersi için
Ezel ol mekteb-i arâbda merdâneyiz hoş gör

Ezel-i dîdâr-ı Hakk'a bâ ziyâne kûh u tûr oldum
Cemâli lâ-yezâlin şemi'ne pervâneyiz hoş gör

Gürûh-ı murg-ı lâ-hutuz cüdâyuz
Cihân evrâkiden sanma değil peykâneyiz hoş gör

Dirâyet pîrinin sırr-ı defteri lâ-kayda olduk
Ağyâr-ı HÂKÎyâ erler dil-i divâneyiz hoş gör

(100b)

Hâkî

— . — / — . — / — . — / — . —

Ey dilâ biz pîrden aldık himmeti Bektâşi'yiz
Pîr ocâğında kuşandık kisvet-i Bektâşi'yiz

Hacı Bektâş-ı Velî'nin çâkeriyiz çâkeri
Alî'den giydik bu tâcî devlet-i Bektâşi'yiz

Ehl-i hâl anlar bizi varsun sûfî dahl eylesün
Sevmeyiz biz öyle çok çok zînet-i Bektâşi'yiz

Biz hicâbet ehliyiz 'âlem-i harâbat olmasun
Terk-i mahbûb itmeyüz hem işret-i Bektâşi'yiz

HÂKÎyâ'yım her tarîka el uzadup yokladım
Anda buldum dürlü dürlü hâlet-i Bektâşi'yiz

(87a)

Halîlî

— . — / — . — / — . — / — . —

Söyleyen Hakk'dır benim dilimde her dem
Yohsa çâr anâsırdan mürekkeb bî-sân-ı ebkem

İmhayetle ne var girdinse hemle
Âlem-i tahkike ben sen cümlesinden akdemim

Âlem-i gaybın sıfâtı menden oldu âşıkâr
Ey basiretsiz meni gör çün terrân-ı ademim

Cennet-i firdevsi çün bir lahzâ gamgîn olmanam
Tâlib-i dîzâr-ı yâdım şâdumân-ı hürremim

Ey HALÎLÎ çün her iş takdir elinden işlenür
Fârigim dünyâ vü ukbânın gamından bî-gamım

(69b)

Hatâyî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Te'âlâ sana gel gör ki bir nûr-ı Hüdâ geldi
Cemi'-i hatm-i enbiyâ Muhammed Mustafâ geldi

Sevindi cân-ı âşıklar açıldı baht-ı âşıklar
Çağırıldı ruh-ı mü'minler safâ geldi safâ geldi

Safâ ehl-i zeminlerde zamanlarda mukaddemdir
Feleklerden meleklerden hezerân mercâ geldi

Feriştehler inüp gökden beşâret ehl-i irfâna
Havâric'e ecel yetti Yezid'lere belâ geldi

Azâzil asl-ı şeytândır yeter taklidine uyma
Öğüt tut Hak yolun gör gel imam-ı rehnümâ geldi

İşiddi mürşid-i kâmil kamu ehl-i imâm oldu
Sevindi gâziler cümle ki hatem-i evliyâ geldi

Bahâdır gâziler koydu başında tâc-ı devlet var
Budur Mehdî-i zaman devri cihân nûr-ı bekâ geldi

İmam-ı Haydar oğluna dil ü candan rıza virdük
Ki Ca'fer Mûsâ Kâzım Alî Mûsâ Rızâ geldi

Halîlullâh donun giymiş çağırılmış adın İsmâil
Ana kurban oldun diyû çün Allah'dan nidâ geldi

Hakk'a mazhar dürür âdem sücûd it uyma İblis'e
Ki âdem donuna girmiş Hüdâ geldi Hüdâ geldi

Delâlet içre zulmetden bitrmştr çâra gamgîn
Gzn aç gr bu zulmetden ki dîn bedr-i dcâ geldi

Cihânı sihr ile Fir'avun zine kala' itmişti
Yuları yutmaga Mûsâ asâsı ejderhâ geldi

zi yâsin dili tahâ yanağı kâf ve'l-Kur'ân
Kaşı nun saçı ve'l-leyli yüzü şems'l-fahr geldi

Güzel şâhım kamer mâhım muradgâhım gönül hâhım
Cemâl-i mazhar-ı ilâhım evliyâ geldi

HATÂYÎ hastesin şâhım cemâli vaslın istersen
Revân-ı cân satun algıl bu ilm-i cân bahâ geldi

(52a)

Hatâyî

— . — / — . — / — . — / — . —

Dâ'imâ fikrimde zikrim yâ Muhammed yâ Alî
Gönlümün evinde şükrüm yâ Muhammed yâ Alî

Kendi özün tanımaz seni yakın bilmeyen
Âlemin sensin yâ Muhammed yâ Alî

Kalmışım zulmet içinde sen inâyet kıl bana
Ben günahkârım günahkâr yâ Muhammed yâ Alî

Seyyid Battal Gâzi hem Hâcî Bektâş-ı Velî
Cümlemizin seri sensin yâ Muhammed yâ Alî

Baş açık yalın ayak yügrüşür abdallaruz
Kerbelâ'dan çağrışurlar yâ Muhammed yâ Alî

Bu HATÂYÎ vâsıl olmuş sıdk ile müdâm
Dü cihanda matlubum yâ Muhammed yâ Alî

(51b)

Hatâyî

-- . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Gevher-i zât-ı kadîm-i kibriyasın yâ Alî

Enbiyâ-yı evliyâyâ pîşivâsın yâ Alî

Zâhidi hodbin ne bilsin zâtın senin

Lâ-mekân bahrinde dürr-i nihansın yâ Alî

Kâbiliyet sende gördi ol Resûl-i Hâşimî

Şükr ile hem dâhi hayrû'n-nisâsın yâ Alî

Her Hârici fehm idüp sizi idrak iylemez

Zâhir ü bâtında şahâ nümâyiş yâ Alî

Zülfikâr ile kamu kıldın musahhar âlemi

Sâhib-i mi'râc rahm-ı tâc u serâyın yâ Alî

Bu HATÂYÎ bendenin dîni imânı sendedir

Nûr-ı cism-i handan-ı Mustafâsın yâ Alî

(47a)

Hatâyî

-- . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Elif Anı bilmişem men lâ fetâ illâ Alî
 Be Bekâ mülkünde hakîm Mustafâ vü Murtaşâ
 Te Tenimi eyleyüp serimde izhâr iyledim
 Se Sebebim od su toprağı yeldendir benim
 Cim Cemâl il celâlin ittim kıldım taleb
 Ha Hayâ eyler zebân-ı âlem anı yâr iyemez
 Hı Haber verdi Hasan Hulku'r-Rıza
 Dal Dilimde Şah Hasân Kerbelânın zikri var
 Zel Zelil et nefsinî Zeyne'l-abâ'nın aşkına
 Rı Riyâ kıldı hâriciler Muhammed Bâkır'a
 Zı Ziyade kılmışam gönlümde Ca'fer hattını
 Sin Serhoş eyledi ol Mûsâ Kâzım meni
 Şın Şah Hasan İbn-i Alî Mûsâ Rızâ
 Sad Safâ ehli cihanda ol Muhammed Takî
 Ye Yalanı söylemişem lâ fetâ illâ Alî
 Lâmelifden mazmun lâ fetâ illâ Alî
 He helâl levhinde gördüm lâ fetâ illâ Alî
 Vav Vücûdum mülki oldu lâ fetâ illâ Alî
 Nun nihâyet buldu cennet lâ fetâ illâ Alî
 Mim Muhammed Mustafâ'dır lâ fetâ illâ Alî
 Lam Letâfet-i kân içre lâ fetâ illâ Alî
 Kef Keremhânı lâ fetâ illâ Alî
 Kaf Karîbdır Hak yolunda lâ fetâ illâ Alî
 Fe Firâk ile dedi lâ fetâ illâ Alî
 Gayrı bilmezem lâ fetâ illâ Alî
 'Ayın 'Ayinemde âyandır lâ fetâ illâ Alî
 Zı Zuhûr oldu Hak'da lâ fetâ illâ Alî

Tı Tarîkın göster lâ fetâ illâ Ali

(42a) Zı Zamirim mülkünde sırdır Nakî'yi bilmişem

Bu HATÂYÎ bir nefes ikrâr eyledi

Askerî'nin zikridir hem lâ fetâ illâ Alî

Gönlüme mihmân olupdur lâ fetâ illâ Alî

(42a-41b)

Hatâyi

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Menem ki cân u dilden Hayderiyem
Habîb-i zü'l-celâl'in çâkeriyem

Muhib ü hanedân ü Ahmed'em ben
Alî'nin Kanber'inin Kanber'iyem

Hasan hulku'r-Rızâ'dır nûr-ı çeşmim
Hüseyin-i Kerbelâ'nın kemteriyem

Hakikat-i kanberim Zeyne'l-abâ'da
Muhammed Bâkır'ın hâk-i deriyem

Münezzeh meşrebim men yâr-ı sâdık
Mevâli mezhebim Hak Ca'fer'iyem

İmam Kâzım Alî Mûsa Rızâ'nın
Muhabbî'yem adusından beriyem

Takî tâcım Nakî'dir nûr-ı aynım
Fedâ cân hak-i pâ-yi Askerî'yem

Muhammed Mehdî-i sâhib-i zamanın
Mutiyem emrine fermân-beriyem

Tevellâ kılmışım Âl-ı âba'ya
Hârici gözlerinin hançeriyem

Hüseyinî'yem Yezid'e la'net var
Ezelden men dûçar-ı Hayderî'yem

HATÂYÎ bugün meydân içinde
Hakikat aslının sır defteriyem

(70b)

Hatâyî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Vücûdum şehrine girdim bu şehri pür ziyâ gördüm
Velâyet ilmine erdim aceb nûr-ı Hûda gördüm

Şeri'at şartını bildim tarikat yoluna girdim
Hakikat bahrine daldım Aliyyü'l Murtaza gördüm

Hakikat ilminin sırrını ne bilsün ol taharetsiz
Bu sırra ermedi münkîr anın katlin revâ gördüm

Gönül şehrinde ey dilber benim rûhü'l-eminimdir
Yüzün sebba'l mesânide yedi hat istivâ gördüm

Elest bi Rabbiküm sırrı dehânından 'ayan oldı
Gözün vettini vezzeytun yüzün şems-i duhâ gördüm

Vücûdum şehrine girdim erişdim gevher-i kâna
Serâser gönlümün şehrin ben ol nûr-ı Hüdâ gördüm

Kamu eşya vücudunda sen o seyyâr-ı âlemsin
Cemâlin astânına HATÂYÎ'yi ben gedâ gördüm

(70b)

Hatâyî

— . — / — . — / — . — / — . —

Mihrini mühr itmişem men sinem içre Haydar'ın
Cân ü dilden çâkeriyem sıdk ile ol serverin

Nâzil oldı hele tâ şânında dahi lâ fetâ
Sahibdir Düldül'ün hem hâcesidir Kanber'in

Zülfikâr'ıyla müsehhâr kıldı heft kişveri
Parmağıyla feth idipdür kapusunu Hayber'in

Mustafa şemsü'd-duhâ hem Murtazâ'dır ve'l-kamer
Hem emirü'l-mü'minin hem sâkîsidir kevserin

Nûr-ı çeşm-i Ahmed'in hem Murtazâ'nın dîdesi
Kurretü'l-ayn Ali'nin âlidir Peygamber'in

(77b) Bâb-ı Şebber ile Şübber'dir Hasan biri Hüseyin
Ey mevâli bil bunlar imâm ü rehberin

Ba'de Zeyne'l-Abidin'dir hem imâm-ı mü'minan
Çün Muhammed Bâkır'î oldı atası bunların

Mûsâ-ı Kâzım muhît-i mihr-i 'ilm ü ma'rifet
Hem Alî Mûsâ Rızâ'dır Ka'besi mü'minlerin

Keşf ola bâb-ı tarikat hem Takî'nin aşkına
Sıdk ile bel bağlayup terk eylegil cân ü serin

Hakk'a kurbet bulasın ger diler isen ey azîz
Mezhebinden yüz çevirme ol Nakî vü Askerî'n

Yâ Muhammed Mehdî sahib-i zaman ile zuhûr
Neslini katl eyle müşrikler ile kâfirlerin

Yâ ilâhi Mustafâ vü Murtazâ'nın hakkı çün
Sen du'asın müstecâb it bu HATÂYÎ kemterin
(77b-77a)

Hatâyî

— . — / — . — / — . — / — . —

Zülüflerin çin çin senin bûy-ı Hatâ andan çıkar

Leblerin meyhanedir âb-ı hayat andan çıkar

Kaşların kavs-ı kadehdir gözlerin nûr-ı âlâ

Nutfe min ruhü'l-ayine kainat andan çıkar

On sekiz bin 'âlemin ayinesidir sûreti

Her kim ki bu mi'raç buldı bil ki zât andan çıkar

Ey gönül gel tâlib ol öğren kemâl-i ma'rifet

Ma'rifet bir bahr imiş sâhib kemal andan çıkar

Şah HATÂYÎ'yim buna çeşmim iki çeşmin çeşmesi

Çeşme-i rumûz odur âb-ı hayat andan çıkar

(93a)

Hatâyî

-- . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Afitâb-ı ‘alem-i tevhîdi kıldı âşikar
Kalmadı dünya yüzünde mihnet-i jenk-i gubâr
Bu duâyı zâhir etti ol şâh-ı Düldül-i süvâr
Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Bin şükür bes tahtına geldi Süleymân-ı zaman
Hükmüne fermanber oldu hem zemin ü âsuman
Bu duâyı hâtemine yazdı çün nakş-ı nişan
Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Çünkü çıkdı Ka’be’den hak ile bâtil farkına
Bâtil oldu ol kişi aldandı dünya zevkine
Bu duâyı okuyanlar düştü rahmet garkına
Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

(94b)Tanrı arştan kürse indirdi anı çün bî-nikab
Sâki-i sırrın keşf kıldı aradan gitti hicâb
Bu duâyı hak bilenler secdeye kıldı şitâb
Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Bu kamer devrinde mü’min müşrikin oldu cüdâ
Bunu böyle tâ ezelden zikr ederdi Mustafa
Mü’minin dilinde dâim zâhir idi bu duâ
Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Doğru mağribten güneş geldi kıyametten nişân
İsâ gökten yere indi zâhire devr-i zaman

Bu duâyı Hakk-ı leşker-i vird-i zebân
Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Mehdî-i sâhib zaman devrânı geldi 'âleme
Külli eşya ehlinin sultânı geldi 'âleme
Bu dua derd ehlinin dermânı geldi âleme
Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Ey HATÂYÎ Mehdî-i sahib zaman devrânıdır
Ehl-i fazla va'de-i hûr-i cenan devrânıdır
İsm-i â'zam zâhir oldu câvidan devranıdır
Lâ fetâ illâ Ali lâ Seyfe illâ Zülfikar

(94b-94a)

Hatâyî

— . — / — . — / — . — / — . —

‘Âlemü’l-gayb-ı ganîdir kadir perverdigâr
 Mustafâ vü Murtazâ ervâhın etti âşikâr
 Tâ Elest’te koydu bir kandil içinde bunları
 Cümle ervâh anı seyrân eyledi ağyâr-ı yâr
 Enbiyâ vü evliyâ vü âşik sadık ne ki var
 Kandilin şafakında yazmışdı bu ismi girdigâr
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Parmağın kılâb idüp kopardı bâb-ı Hayber’in
 Gördiler birinci kat gökde elinde Haydar’ın
 Yüreği yazıldı od ısındı içinde
 Altmış adım hendeğinde serverinde taşra düşdü ol yerin
 Heybetinden ayağın durdu melâil-i serverin
 Okudu bu ismi anda askeri-i Peygamberin
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Mustafâ ol görüp güldü ve sonra ağladı
 Yâ Resûlallâh niçin dedi ve ağlan eyledi
 Yedi gündür ne içim su ne lokma yemedi
 Yoktu Hayber kalesine cümle askeri yılmadı
 Bin batman gerek temürden neydi var dokuna dedi
 Cebrâ’il geldi selam verdi bu ismi söyledi
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Mancınığa koydılardı Murtazâ’ya şâkibâr
 Attılar durdu havada ayağı üzre tam-dâr
 Üç yüz adam bir kılup yetmez hisâra bil ey yâr

Çıkarup dehrine kalkanın kaktı zülfikâr
 Kim heva yüzünü arsalayup yürür ol şah u âr
 Gördi arş ehli bu ismi okudu yâ ihtiyâr
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Uhud gazâsında bir olmuşdıü'l-müslimîn
 Kaâtına âla selamda yaturdu emirü'l mü'minîn
 Hak selamını getürüben geldi Cibri'l-emîn
 Yâ Alî niyet buldı zefer düşmân-ı dîn
 Şâh-ı merdân nârasında titredi arş zemin
 Fahr-ı 'âlem kaldırıp başını dedi âferin
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

(96a) Durma kişi geldi Ali'ye bahş ider Peygamberin
 Dâvud İsâ ve Mûsâ hem Halîlullâh-ı emin
 Pîr sağına dolayuban döndü çûş-ı hançerin
 Bırakup elden âsa gördi velâyet-i ejderin
 Bir du'a kıldı evvelâ kaldırdı topraktan serin
 Görüp okurlar Ali'den dört hezîn
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Kondı şâhın askeri derya kenarı bir yere
 Der nasîb yok mu bunda geçmek bir askere
 Murtazâ dedi çağır var cem ceme ben gergere
 Kimdiniz halini oldur gergere bir mermere
 Vir haber derya geçip Velî-i Haydar'a
 Dedi bu ismi oku derya geçti yol vere
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Bir dev adam hebinin günde kırk oğlan yedi
 Adam elinden anın özr ü dermanda idi
 Geldi server eşik yolunda canlar kıl kadî

Çekti devin ellerin dev zârı zârı ağladı
 Kesdi devin ellerin bir kıl ile bağladı
 Adam-veş bu ismi okuyup şükr eyledi
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Ömri bâki kaldı devin kalmadı muhtasârı
 Geldiğince yüz sürüp gördi her Peygamberi
 Tâ ki geldi fahr-ı ‘âlem iki cihan serveri
 Bağışlamış çözer dedi bunu nebînin her biri
 Omuzunda getürüben geldi Selman Haydar’ı
 Çekti devin bendini kırdı okur ins ü peri
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Arşda bir yıldız doğar bin yılda pîr eyler meyil
 Bildi otuz bin kez anın doğduğu Cembrâ’il
 Dahi altmış bin kez anın doğduğu Mikâ’il
 Yılda doksan bin kez anın doğduğu İsrâ’fil
 Yüz yigirmi bin kez anın doğduğu Azrâ’il
 Murtazâ elinde ihtar görüp oldılar kâtil
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

(95b) Mustafâ pîr geldi bir gün bin hazret-i Girdigâr
 Geldi ardınca velîlullâh sahabe zülfekâr
 Kıldı garretü’l-yakîn durdu Resûlullâh tacdâr
 Bindi artık kıldı göksüne ey yâr
 Geldi Cembrâ’il hazretinin gönlüne oldum gabâr
 Dedi er bu sırra oku ve kıl ‘itibâr
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Gösterüben bu nişânı şah Aliyyü’l-Murtazâ
 Yerde gökte bildiler şîr-i Hüdâ’dır Murtazâ
 İbn-i ammü Alî hem vasî vü Mustafâdır Murtazâ

Bil Hüseyin vü hem Hasan hulkü'r-Rızâ'dır Murtazâ
 Secde-i erkan ehline hem bî-şivâdır Murtazâ
 Hak buyurdu illâ fetâdır Murtazâ
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

İdem la'net Yezid'e Hâricî'ye düşmanım
 Enbiyâ vü evliyânın defter-i divânım
 Hem toprak-ı aşk içinde bülbül ü nâlanım
 Aşk-ı sadıkların cismi için de canım
 Ben HATÂYÎ'yim Alî medhin okur hayranım
 aşkında gerçek bende bir mihmânım
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

(96a-95b-95a)

Hatâyî

— . — / — . — / — . — / — . —

Muhammed dînidir dînîm sallu âlâ sahib gayr-ı diyar
Sâkî-i kevser verin şâhım Alî' dir şehsuvâr

Hem sâkidir hem bâkidir hem kâinatın ayındır
Kimse bilmez sırrın ala meğer Perverdigâr

Taş yarıldı çıkdı düldül zülfikâr Kanber ile
Ey münâfik yola gel sen eyleme şahdan kenar

Dîdeler kim bu cihânın nûru kimdir kim ola
Ol Hasan ile Hüseyin ismin kıldım yâdigâr

Ey HATÂYÎ kande varsın işbu sözi söyle gel
Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ zülfikâr

(1b)

Hatâyî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

İki âlemde sultandır kalender
Kadîm ü küfr ü imandır kalender

Kalender dir hakikat sırr-ı kevneyn
Emîr-i hayy-i fermandır kalender

Kalender Mustafâ vü Murtaza'dır
Zihî cism ile hem candır kalender

Cihan içinde sertâpa birehne
Şâhın ışkına kurbandır kalender

Misafirler ki mest-i câm-ı Hak'dır
Visâl-i şâha mihmandır kalender

Cihânın dârını buldı gedâ nûş
Acâib ehl-i imândır kalender

Geç imdi şöhret-i âlem görindi
Hesaba cümle ihsândır kalender

Vilayet Ka'be'sin açdı HATÂYÎ
Gulâm-ı şah-ı merdan'dır kalender

(103b)

Hatâyî

Gökleri şâd iyleyen
 Hak bir Muhammed Alî'dir
 Bu yolda irşâd iyleyen
 Hak bir Muhammed Alî'dir

Gönüle gevher ekenler
 Ehl-i Hak özün dökenler
 Mizan terâzü çekenler
 Hak bir Muhammed Alî'dir

Biçildi hulle-i giysi
 Cümle âlemin iyisi
 Gazilerin sermâyesi
 Hak bir Muhammed Alî'dir

Terâzüsün heng eyleyen
 Kapuya denk eyleyen
 Tedbir eyler cenk eyleyen
 Hak bir Muhammed Alî'dir

Balık kursağında yatan
 Oynayup hırkatı utan
 Kimi gark oldukta dutan
 Hak bir Muhammed Alî'dir

Ak deveye binip giden
 Gül-izârından yedüp* giden

* yed-:gütmek anlamına gelir. Yerel ağız özelliği göstermektedir

Kırklar ile sohbet iden
Hak bir Muhammed Alî'dir

HATÂYÎ'yim der efendimiz
Hem pîrimiz üstâdımız
Hemân bizim murâdımız
Hak bir Muhammed Alî'dir

(105b)

Hatâyî

Be erenler be gâziler
 Gelen Murtazâ Alî'dir
 Yezid'e batın kılıcın
 Çalan Murtazâ Alî'dir

Alçağa indirmiş özini
 Eder Hakk'a niyâzı
 Kırklar eyle bir özimi
 Uyuyan Murtazâ Alî'dir

Turnaya vermiş sesini
 İmamlar çeker yasını
 Yine kendi devesini
 Yeden Murtazâ Alî'dir

Getür işret azığını
 Âşık çeker yazığını
 Muhammed'in yüzüğünü
 Yudan Murtazâ Alî'dir

Cennetin yemişi elma
 Sararup benzim solma
 Şah HATÂYÎ'yim inkâr olma*
 Gelen Murtazâ Alî'dir

(105b)

*"inkar olma" bir deyimdir yerl ağız özelliği göstermektedir

Hatâyî

Deryâ-yı Necef gevherine kân Alî'dir
 Billâh leb-i la'l-i Bedehşân Alî'dir

Eşyâda iki nur ki meşhûd olupdur
 Hurşîd Muhammed meh-i tâban Alî'dir

Ma'bûd ebedi 'âlem anın hükmüne fermân
 Can içre âyan oldu ve pinhân Alî'dir

Mi'rac'a Muhammed ki 'urûc eylediği dem
 Bir dergâh-ı Hak gördü ki Arslan Alî'dir

İslam anası Fâtıma-ı hayr-ı nisadır
 Zîra ki o 'âyet din ü imân Alî'dir

Men çâkerîyem Şah Hasan pâdişâh-ı vakt
 Hak'dır ki gönül tahtına sultan Alî'dir

Ver baş Hüseyin aşkına ey sûfi şehid ol
 Gel şübheden arın şeh-i merdân Alî'dir

Gir Zeyne'l-abâ gûşesine söyle Ene'l Hak
 Takkîk-i perestiş ile yezdân Alî'dir

Mü'mîn bana mir oldu Muhammed ile zâhir
 Bâkır bana cism oldu velî cân Alî'dir

Ca'fer yüzünün harfine yüz ders okudum ben
 Her sû're ile sû're-i rahmân Alî'dir

Her pâ yed ile Mûsâ-yı Kâzım be-hakikat
Deryâ-yı muhit oldu çü umman Alî'dir

Sekiz kapısı cennet-i adnin be-velâyet
Mûsâ-yı Rıza şâh-ı Horasan Alî'dir

Bil ahsen-i takvimi hakikatte Takî'dir
Takvâya hâris olma ki irfân Alî'dir

Bağdâd-ı vücûdumda imam üste Nakî'dir
Her gerdîş ile günbed-i devrân Alî'dir

Bâ-dest-i tevekkül tutagör dâmen-i Asker
Yekreng olanın derdine dermân Alî'dir

Sultân-ı serâperde zuhûr oldu çü Mehdî
Âlemlere fâş oldu şehenşâh Alî'dir

Terk eyler idi küfrünü bîşekk HATÂYÎ
Ger div-i lâin mülke Süleymân Alî'dir

(107a)

Hatâyî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Yakîn bil ebced ü bürhân Alî'dir

Beyân-ı tevhîd-i Kur'ân Alî'dir

Muhammed Mi'râca vardığı gece

Kapuda gördüğü arslan Alî'dir

Çıkardı yüzüğün verdi nişâne

Hakikat gördü kim Sübhân Alî'dir

Hak ile kıldı doksan bin kelâmı

Otuz bin sırr ile sırdan Alî'dir

Çıkarup yeryüzünden göğe ol dem

Aparub getüren Rahmân Alî'dir

Görüp yer üzre bir günbed yasınmış

Acayîb günbed ü hazrât Alî'dir

İçinde sürülür sırr-ı hakikat

Kurulmuş mahşer-i mizân Alî'dir

İleru yürüyüp kapuyu kakdı

Ana kimsin deyu soran Ali'dir

Dedi kim hatm-i Hayrû'n-nisâ'yem

Hemen ol dem kapuyu açan Alî'dir

Çü gördü çil er var sırr-ı kudret
İçinde serveri merdân Alî'dir

İçeri girüben kıldı muhabbet
Biri kırk kırkı bir eden Alî'dir

Acâyib remz içinde kaldı Ahmed
Bu remzi gösteren âsan Alî'dir

Birine çaldı kırkımdan kan akdı
Hem ol dem neşteri çalan Alî'dir

Çıkardı bir üzüm sâil tutanda
Elinde hârimin sunan Alî'dir

Ezildi şerbet oldu içti anlar
Cünûn u âşık u hayrân Alî'dir

Çalındı keff ü dest kopdu sima'ı
Buları mest eden mestân Alî'dir

İçildi şerbet verildi tülbend
Yüzüğü gösteren nişân Alî'dir

Yoğ iken yer ü gök arş ile kürsi
Hakikat mizanın kuran Alî'dir

Bu ma'niden Alî sırdır yakîn bil
Hâric gözüne demren Alî'dir

Bu bî-çâre HATÂYÎ'nin penâhı
Devâsız dertlere dermân Alî'dir

(106b)

Hayâlî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Dilâ nakkaş-ı kudret ol bu levh ü dil elem yazmış
Demâdem içtiğim bezm-i melâmette ol sitem yazmış

Devâsız derde düş olan şikâyet etmesin mi kim
Ki lokman ol kitâbından leb-i canânı em yazmış

(85a) Kaçan ‘avam olan nâsa ferâh ider taksim
Aceb bahtım mıdır bilmem bana bâ Muhammed gam yazmış

Günâhım şu cihân içre fakat ah u figânım
Kirâmen kâtibîn anda dahi çeşmimde sem yazmış

HAYÂLÎ yazılan gelür bâşına şübhesiz tahkik
Ki zîra dest-i kudretle ezel anı kalem yazmış

(85a-84b)

Hikmetî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Ne mestâne yürürsün ey kad-i serv-i hırâmânım

Ne şâhâne gelirsin yanıma ey şâh-ı civânım

Ne kâtil-i teber ü müjgânın ne imiş ey şûb-ı pervâ

Ne gayzındır uşşâk içre inâyet eyle sultânım

Aceb hüsnünde meyl itmiş bu tâbım hiç cüdâ

O zülfün halka esir olmuş dil-i cânım

Nigâr-ı âh u zârımdan cemi' -i halk oldılar bî-zâr

Gel ey neveste-i âhu kıl devâ-yı derde amânım

(67b) Dökülür sel-veş eşkim olunca vasl-ı dîdârın

Sevinir nâr-ı hicrin vuslatın vir dinle canânım

Dirîgâ ömrüme hayfâ eğer hemrâz olmasun

Ki senden gayrı yârim yok gel ey mahbûb-ı düzânım

Nisâr itmiş yolunda nokta-i ömrün HİKMETÎ yahu

Vefâ-dar o Hakk'a lâyıık ki idersin sen imânım

(67b-67a)

Hikmetî

-- . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Biz cihanı terk idüp üstüne sultan olmuşuz
Müctebâ-yı Hazretin gör kim ne canân olmuşuz

Bil ki Îsâ İbn-i Meryem'din bizim akranımız
'Âlemin canı biziz hak hâl-i merdân olmuşuz

İsmimiz bir murg-ı ankâ bir dahi ebâ-turâb
Kibr ü kinden geçmişiz hâk ile yeksân olmuşuz

Bu cihanın varlığın murdarlara gördük sezâ
Kendimiz kûşe-i vahdette cûy-ı yezdân olmuşuz

Kandedir ey HİKMETÎ da'va kılan ehl-i hüner
Bir söz ile mat idem görsün ne 'irfân olmuşuz

(87b)

Hulûsî

— . — / — . — / — . — / — . —

Kâse-i bezm-i elesti çünkü sundu dost bana
Ol sebebden rûz-ı şeb mestânesidir bu gönül

Şem'-i bezmi yâra ermek ister isen gelberû
Pertevî nûr-ı Hüdâ'nın pervânesidir bu gönül

İştîyâk ı hasretin yakdı vücûdum mülkünü
Derd-i firkat şehrinin virânesidir bu gönül

Mısr-ı dilde Yusuf-ı hüsnün bu gün hayrânıdır
Yakub hüznün hemîşe Kenânesidir bu gönül

Ey HULÛSÎ herkesin kalbinde bir sevdâsı var
Lîyk-i bî-çârenin canânesidir ol bu gönül

(74a)

Hüsnî

— . — / — . — / — . — / — . —

Şâh-ı zât-ı pâk olanlar canda candır ağlarım
Teşneyim gel tez yetiş çeşmimde kandır ağlarım

Bizleri irşâd-ı hal eyler müdâm eşk-i şirik
Âlem-i ibret nümâdır özge şandur ağlarım

Ağlarım Yâkub-veş Yûsuf a cemâlin arz idüp
Hükm-i Hak'dan bize bu imtihandır ağlarım

Kavle men kavle el-te'âlâ şâni hû
Şâh Emîn aşkı dâr-ı şâh zâdegandır ağlarım

HÜSNÎyâ dünya vü ukbâ mahv olur bakışı Hak
Cümlesi hâl ile mevt müşkül-i kandır ağlarım

(64a)

Hüseyin İhtarî

— . — / — . — / — . — / — . —

Cümlenin cânânı sensin yâ emirü'l-mü'mînîn
Derdlerin dermânı sensin yâ emirü'l-mü'mînîn

Âşikân-ı sâdıkânın dest-i ümîdinde cem
..... bürhânı sensin yâ emirü'l-mü'mînîn

Tevellâ münkir münâfık bilmediyse kudretini
Cümlenin sultânı sensin yâ emirü'l-mü'mînîn

Kıl meded bu mürde İHTARÎ bu dil-i bî-çâreye
Ol inâyet kânı sensin yâ emirü'l-mü'mînîn

Sendedir dâ'im ümidi hayrete dalmışlara
Ârifin 'irfânı sensin yâ emirü'l-mü'mînîn

(62b)

Kabûlî

— . _ _ / . _ _ / . _ _ / . _ _

Zât-ı pâkinden haberdâr olduğım mıdır suçum
Emrine her demde baş eğdiğim midir suçum
Halk-ı âlem atlas-ı dibâyâ gark olmuş gezer
Ben garibim bu âbayı giydiğim midir suçum

Na halfe nâdâna virmişsin cihanda nimete
Hem dahi mekrî münâfık müşrikâna devletü
(64b) Men kuluna çekdirirsin bunca dürlü mihneti
Her cihetle sana iman ettiğim midir suçum

Mücrim lâ-teknatû men Rahmatullâh var diyu
Eyledim isyân-ı harf-i afvan ider Settâr diyu
Gice gündüz yüz sürüp dergâha Gaffar diyu
Gözlerimden kanlı yaşlar dökdüğüm müdür suçum

Kâfirine bunca rahmet virmede hikmet no'la
Hiç aman virmezsin sana râm olan kula
Bu KABÛLÎ cürmü bilmez ki isti'ğfâr kıla
Yohsa sana dost olanı sevdiğim midir suçum

(64b-64a)

Kabûlî

Bir gedâ himmetindir bize beyden ağadan
Kurtardı hele bir pâre bizi dagdagadan

Yeter dil-rûz çeker dilse acep mi çığrak
Yekdir ol mâh-1 şek kaşı kemanî cefâdan

Keşf için keşiş gibi hicâb ile gezer
Başına hırkasını çekmeyi görmüş yakadan

Bir garib dilberin bu bûse ata eyle dîdem
Kâl-1 hünermiş germ-i

Vâizin tanı KABÛLÎ bizi tagyîr itmez
Âb-1 pâke ne hazer var vakvakâ-yı kurbağadan

(60a)

Kalender

— . — / — . — / — . — / — . —

Ey gönül şâd ol Muhammed Mustafâ devrânıdır
Meşreb-i şâh-ı velâyet Murtazâ devrânıdır

Her tarafda ‘ilm-i hikmet ser şâh oldu zuhûr
Hem Hasan ol Şah Hüseyin Kerbelâ devrânıdır

Tâlib-i Zeyne’l-abâ vü Bâkır ol
Câ’fer-i Kâzım Alî Mûsâ Rızâ devrânıdır

Şah Takî sultân-ı ‘âlem Şah Nakî Şah Askerî
Mehdî-i dîn-i serveri Âl-i abâ devrânıdır

Sohbet-i ‘irfâna irmez her hasîsî bî-haber
Bunda nâ-şeyler bu âşina devrânıdır

Zâhidin refî’ oldu zühd-î kâmildi her giz demî
Lâ-cerem sıdk u safâ mihr ü vefâ devrânıdır

Geçdi hükm-i devr-i merdân geldi İmam Askerî
Ey KALENDER secde kıl Şah Evliyâ devrânıdır

(108a)

Kaygusuz Abdal

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Bihamdullâh ki vâsıl olduk bugün devletlü sultâna
 Ne hûridir yâhud gılman ki benzer çeşm-i insana
 Yüzün nûr-ı hidâyettir kime irse sa'âdettir
 Bu mushafdan berâyettir bu gün cümle müselmâna

Yüzün cennetteki güldür yanağın zülf-i sünbüldür
 Niceler kapuna kuldur ki benzersin Süleymâna
 Te'âlallâh kılmışdır cihan vasf ile dolmuşdur
 Dileğim hacet olmuşdur yüzün sûre-i Rahmâna

Diliyle bir kelam söyler cihânı lutfuyla toylar
 Melekler vasfını öğmüş bu gün cennet-i rıdvâna
 Yüzü var KAYGUSUZ ABDAL eriş vasl-ı dildâra
 Cefâyı çekmeyen ağyâr ciğeri dâ'im döner insana

(57b)

Kaygusuz Abdal

Âdem dimen ey hâce bir saç sakal değil
Saç sakal güzellik ma'nâda eyü kâl değil

Hâce âdem katında âdemin hükmün de
On sekiz bin âlemin mikdârı miskâl değil

Âdem-i cân azîzdir 'azîm olur gözedir
Cümle âlem âdemin bâl değil

Âdem-i can cihandır sır âdemde nihândır
Âdem ma'na dirler bütün değil

Âdem ma'nâ mutlak gözün aç anluyu bak
Âdem'dedir sırr-ı Hak gerçektir hayâl değil

Âdem'e gayrı bakış ilâhdan ayrı bakış
Ma'nâda akıl anın noksandır kemâl değil

Âdeme ikrâr eyle aklın sana yâr ile
Âdem'e küstâh olan müştâk u sâl değil

Âdem gerek ki Hakk'ı özünde mevcûd ile
Maksûd-ı âdem âhır memleket mâl değil

Hak ile bilişmege Hak yoluna düşmege
Âdem olan hemişe işdir batâl değil

Âdeme münkîr olan bedbaht müdin_olan
Hil'at-ı âdem ana harâmdır helâl değil

Cümle âlemin hemân maksudı insan imiş
Söyleyeni gör nedir KAYGUSUZ ABDÂL değil
(74b)

Kaygusuz Abdal

— . — / — . — / — . — / — . —

Evliyâyâ eğri bakma kevn ü mekân elindedir

Mülk-i hükmi süren oldur dü cihân elindedir

Sen anı zan itme kim o sen gibi bir er meded

Evliyânın sırrı vardır gizli âyan elindedir

Hak anı gönderdi bunda kullara irşâd için

İstedğin ider irşâd kahr u asân elindedir

Hak ana zât u sıfatıyla tecelli eylemiş

Varlığı Hak varlığıdır sır Süphân elindedir

KAYGUSUZ eydür bu ilmi okuyup ben anladım

Da'imâ hükmi-i cihânın kâmil insan elindedir

(1b)

Kaygusuz Abdal

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Sana bu sırrın ahvâlin beyân etsem beyân olmaz
Nişân-ı bî-nişân olan nihân olur ‘ayân olmaz

Bu sırrı bilmek istersen var imdi iste ehlin bul
Nişân bî-nişân olur ama bellü nişân olmaz

Hiç anı kimse bilmedi cemâli kendi kendine
Yine anı bulan olur ana şek ü gümân olmaz

Bu zevki zevk iden ‘arif visâline erenlerdir
Cihânı bir pul almaz ana cân ü cihân olmaz

KAYGUSUZ bu sırra ereği iki cihâna terkin urdu
Her kim bu hale hâline ana kevn ü mekân olmaz

(89b)

Kâzımî

__ . / . __ . / . __ . / . __

Def'-i gam-ı la'lin gibi bir câm-ı cem olmaz
Nûş-ı leb-i meygûnun olanlarda gam olmaz

Hâl değilüz hâsılı bir dürlü kederden
Her lahzâ bu bî-çâre gönül bî-elem olmaz

Hicriyle neler çektiğimi gûşe-i gamda
Ol şûh-ı cefâkâra ne dem söylesem olmaz

Evsaf-ı hatt-ı nakş-ı tasavvurla o mâhın
Tahrîrîne gir dikkat olunsa rakam olmaz

Sûfî nice baş eğmesün ebrû-yı nigâra
Gördin mi o mihr ide bıraktı ham olmaz

Rüsvâlık mı ekme cünûn râh-ı aşkım
Divaneye derler çü bilürsin kalem olmaz

Dökdüm o kadar eşk-i teri dehre KÂZİMÎ
Deryalar anın katrece yanında yem olmaz

(82b)

Kelîmî

__ ./. __ ./. __ ./. __

Etmez o perî asa tecellî nice demdir
Mirâ't-1 gönül müstâtir- jenk elemdir

Hûbâne-i hasret döğer ümîd-i ruhunla
Demdir ki gözüm muntazır-1 hâk-i kademdir

Gönülde esir etti dil-i kâfir-i zülfün
Kurbân olayım kıyma sakın cedd-i haremdir

Az görme harâbâtı ki bir hafta gedâsı
Bir şâh-1 nemed-efser velî ü hasemdir

Bu tâb ile ben revnâk-1 rumum ki KELÎMÂ
Dâd-1 sûhenim gıpta-1 Hasan u acemdir

(83a)

Kelîmî

— . — / — . — / — . — / — . —

Hilkatinden ‘âlemin mahbûb-ı Rahmândır garaz
Evliyâlar serveri ol şâh-ı merdandır garaz

Hem Hatîce Fâtıma o el-Hasan’dır hem Hüseyin
Şâh-ı Zeyne’l abâ’dan ol nûr-ı Yezdân’dır garaz

Hem Muhammed Bâkır u Ca’fer İmam Kâzım velî
Hem Alî Mûsa Rızâ’dır Şah Horosan’dır garaz

Hem Takî ve ba Nakî Sultan Hasan’dır Askerî
Mehdî-i sahib ol sırr-ı Sübhan’dır garaz

Ey KELÎMÎ men aref sırrın bilendir âdemi
O melek-i sûretinden ilm-i irfândır garaz

(84a)

Güfte-i Kemâleddin Şem-i İbrahim Baba

-- . -- / -- . -- / -- . -- / -- . --

Ben bana yâr olalı hiç yâre minnet eylemem
Vâr iken yârim benim ağyâra minnet eylemem

Kanlarım tûfan ile ummân-ı deryâ-yı muhîd
Yanıma şebnem dürür enhâra minnet eylemem

Bülbül-i kurb-ı kabûlem bin ziyânım var benim
Tûtî-i lisâna güftâra minnet eylemem

Küntü kenzin yayını açtım ki o dur bu
Kıymetim vardır bilür bâzâra minnet eylemem

Arşdan tâferş tûl-ı arz-ı şark u garba hem
Defterimden nokta-ı pürkâra minnet eylemem

Andelib-i kadimü'l-Hak âşiyânım arşdır
Reşk ider güller bana gülzâra minnet eylemem

Mazhâr-ı lutfâ Hüdâ'yım bir yazulı gevherim
Çîfe-i dünya için hünkâra minnet eylemem

On sekiz bin âlemin fehm eyleyüp heb dillerin
Ben Süleymân'ım bu gün attara minnet eylemem

..... sabit-i kadem ikrarına
Demişim belî yine tekrara minnet eylemem

Beyt-i mağmûr mukaddes-i Ka'be Hak dîdârına
Görmüşüm mutlak dürür dîvâra minnet eylemem

Ben KEMÂLEDDİN ŞEMÎMÎ'yem ki nûr-ı vâhidim
Bu zeyn ü seyrim vü Settâr'a minnet eylemem

(66a)

Kemterî

__ . / . __ . / . __ . / . __

Ol server-i sultan-ı cihân-ı şâh-ı muzaffer

Ya'ni ki Alî da'im Hak sâki-i kevser

Kevserden eğer nûş ideyim der isen ey cân

Dergâh-ı muallasına kûy-ı cân ile bin esrâr

Ser saklama sır sakla eyâ mü'min-i sâdık

Râhında Alî'nin ola gör sıdk ile çâker

Çâker ola İskender Cemşîd –i Feridun

Şol kimseye kim şâha ol bende-i kemter

Kemter kul olan şâha cihân içre hemîşe

Neyler KEMTERÎ şâhı nider tâc ile efser

(103a)

Kenzî Baba

__ . / . __ . / . __ . / . __

Yâ Rab beni ‘âlemde kula eyleme ihtiyâc
Nâmerde değil merde dahi eyleme muhtâc

Dergâhnadır şemi’ ü seher nâz u niyâzım
Kendi kereminden bana bir bâb-ı naîm aç

Bin katre idim âlem-i ervâha getirdin
Cân u dil virüp ettin beni âlemlere sertâç

Bir kaşları ol gözleri âhuya kul ettin
Zülüfleri idrâkimi hep eyledi târâc

Lâ-teknâtû emr-i Rahmullâh buyurup sen
İsyan ile geldim kapuna ger eyleme ihrâc

KENZÎ BABA ne cennet ne cehennem kabul eyler
Senden şefî’ olmaz ise yâ sâhibü’l-mi’râc

(111b)

Mahbûtî

— . — / . — / . — / . —

Ol biziz kim yetmiş iki milletin ihrâcıyuz

Nokta-i sırrın zahm idüp kâf ile nundan

Gel yevm-i hûfe şân ‘âyetinden anla kim

deryâ-yı zâtın ‘âyetinden

envâcıyuz

Bu sinemiz Seyyid-i Nesîmî'nin yüzerlerse nola

Biz dahi dâr-ı Ene'l Hakk'm bu gün Hallâcı'yuz

Nur-ı Hakk'ı hatt-u vechimde görelden ademin

Ka'be-i ulyâya erdik her nefesde hâcıyuz

Ey MAHBUTÎ pâdişâh-ı ‘âlimiz gerçi

Eşkinde biz de muhtâcıyuz

(85a)

Mahvî

— . — / . — / . — / . —

Tahmis-i Düvâzdeh

Ben mevâli meşrebim Âl-ı Abâ'dır sevdiğim
 Lahmüke lahmi imam pîşivâdır sevdiğim
 Küntü kenz-i genc-i sırrı Hel'etâdır sevdiğim
 Mihr-i 'âlemin kapısı müşkil-i küşâdır sevdiğim
 Sâkî-i kevser Aliyyü'l-Murtazâ'dır sevdiğim

Mahzen-i âlem hayâ vü ma'den siddik ü safâ
 Şâh Alî Seyyîd-i şibân-ı cennet-i elvedâ
 Yüzü hurşîd münir ü vechde simâ bedrû'l-ricâ
 Pertev-i mihr-i velâyet matla'-ı nûr-ı Hüdâ
 Ol Hasan çeşm-i cerâg-ı Mustafadır sevdiğim

Ol dem evlâd-ı Alî'nin su gibi aşkında pâk
 Hem birinin kılırum hicrinde âh-ı derd-nâk
 Eylerim mâtem tutup takdir-i sînem çâk çâk
 Gam-ı beyânında ölsem teşnelüb tayy-i helâk
 Ol şehid-i hak Hüseyin ü Kerbeladır sevdiğim

Ben mürid-i Âl-i evladım müridi söylemezem
 Gel berû teslîm-i pîr ol kim anîdi sevmezem
 Şimir mel'un ile mervân-ı pelîdi sevmezem
 Okuram canına la'netler Yezid'i sevmezem
 Her dü âlem serveri Zeyne'l-abâ'dır sevdiğim

Gönlümü anın gam hicriyle mahzun eyledin

Hasretinden gözlerim yaşını hayçûn eyledin
 Hâk-i râhın Tûtiyâ çeşm-i pirhûn eyledin
 Rûy-ı zerdim cevheri her aşk ile altun eyledin
 Nâm-ı Bâkır hâkipâ-yı tûtiyâdır sevdiğim

Secde eyler baş egüp ruhsârına gökte hilâl
 Hüsnüne bir gün erişilmez mihr-veş anın vâl
 Cümle hatm olmuşdur anda 'ilm ü irfân ü kemâl
 İktida ettim gönülden kuluna bi kıyl u kâl
 Ca'fer-i sâdık imam-ı pîşivâdır sevdiğim

Çeşmine hulk-ı cihânın oldun ruh-ı revân
 Der isem lâyık ana her vech ile cân ü cihân
 Keşf-i esrâr eyleyüp verdi hakâyıktan nişân
 Kudretinden eyledi bunca kerâmetler 'ayân
 Mûsâ Kâzım ki zeyn-i evliyâdır sevdiğim

(71b) Kaddi gibi yok cihan çağının bir server'ül-sehî
 Gelsin cennet-i evliyâdır da'ima seyrenghâhı
 Hûri ü gilmanın başında tâcıdır hâk-i râhı
 Serveridir cümle halkın hem Horasan'ın şahı
 Zübde-i adem Alî Mûsâ Rızâ'dır sevdiğim

Ehl-i râ'y olan olur tedbîrinin sermendesi
 Pâdişâhlar hem derînin çâker-i efkendesî
 Kullarını şâd ider gamgîn iken her handesi
 Bende oldum cân u dilden boynu bağlı bendesi
 Ol Takî sultan-ı cümle inkiyâdır sevdiğim

Fâtihâ'dır Mushâf-ı hüsnünde kaş ile gözi
 Arş-ı Rahman levh ü mahvuz-ı ilâhidir sözi
 Anlayana ıyt-ı Kur'ân'dır anın her sözi

Nutkî Hak'dır hem kelâm-ı ilâhî nâtıktır özi
Ol Takî sırr-ı Alî-i müctebâdır sevdiğim

Asfîyânın bihterîdir evliyânın mihteri
Âsitânında sezâ olsa erenler çâkeri
Din yolunda oldur ey dil din-i can-ı sırrı
Arza aşkın serâmed-i ser firâz-ı serveri
Askerî seraskerî ceyş-i Hüdâdır sevdiğim

Devr-i Mehdî'den erişdi fazl-ı Rabbü'l-âlemin
Zâhir oldu üstivâdan Zülfikâr-ı şâh-ı din
Kalmadı hulk-ı cihân içinde asla kibr ü kin
Sevdiğin kimdir der ise MAHVÎyâ'ya gel yakîn
Şâh-ı âdil-i Mehdî-i sâhib-i zamandır sevdiğim

(71b-71a)

Makbûfî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Fedâ kıldım şehid-i Kerbelâ râhında can virmek
 Gönül ideli âşık olmuş diler menzile ermek
 Münâcâtın cânım benim Yâ Rab cemâlin vechini görmek
 Hüseyin'in aşkına her dem murâdım senden istemek
 Haram ettin bana leyl ü nehâr mülki göstermek
 Düşer mi şânına şâhım beni böyle süründürmek

Tarîk-i müstâkim üzre ki bildim râh-ı erkânı
 Kamudan geçmeyen âdem ne bilsün sırr-ı yezdânı
 Kamu endişeden azâd alayım yok mu imkânı
 Ferâgat eylemen şimdingirü bu kûşe virânı
 Haram ettin bana leyl ü nehâr mülki göstermek
 Düşer mi şânına şâhım beni böyle süründürmek

Benim MAKBÛLÎ bi-çâre şerh idem bu eş'arı
 Resûl-ı ilm-i sâbıkdan ki fehm eyle bu esrârı
 Devâsız bu benim derdime dermân eylesün bâri
 'Aceb bir ben miyim bilmem bu aşkın gam harîdârı
 Haram ettin bana leyl ü nehâr mülki göstermek
 Düşer mi şânına şâhım beni böyle süründürmek

(76b)

Mantıkî

— . — / — . — / — . — / — . —

Şem’-i bezm arturmasın pervânenin kerâmetin
Rüzgâr eyler perîşân korkarım cemiyetin

Şerbet-i tilh-i cefâdan hissedâr olduk yeter
Bilsen ey sâki mey-i lutfun dahî keyfiyetin

Can mezâkın şöyle ta’bir etti zehr-i gussa kim
Doymaz oldu hatt-ı dil âb-ı hayatın lezzetin

Güşûna feryâd-ı kâr etmezse cerâg-ı zâlimin
(76b) Dide-i bahtın biraz uçursa hâb u rahatın

Sâyesin derviş bî-berk ü nevâdan dûr iden
Saklasun arâyiş-i tâbut nahl u kâmetin

Biz ki cîb-i hırkaya çekdik seri şimdingirü
Başına çalsun felek zalhümâ-yı devletin

MANTÎKÎ bû-yı hakikatten eser yok kimsede
Benzer eczâ-yı vücûdun aldılar hâcetin

(76b-76a)

Mecnûnî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Nedendir zâhidâ her dem kesersin ehl-i irfânı
Gel ey zâhid Hakk'ın hâli kıyâs etme bu meydânı

Bu meydan-ı muhabbettir salâdır ser veren gelsin
Benimle kim koyar meydan-ı aşkda baş ile cânı

Gönül bir Ka'be'dir derler dinlesün yapmaga kâdir
Bulursun âkibet bir günü kaza-ı tîg-i sırâtı

Bu mazlumlarının âhı sana kalır mı demde
Ne lâzımdır sana her dem rahmânı

(47a) Felek bir çarh-ı gerdandır sakın aldanma MECNÛNÎ
Ayırmış taht-ı tâcından nice yüz bin sultanı

(47a-46b)

Mısrî

— . — / — . — / — . — / — . —

Sen seni bilmektir ancak pîre ülfetten garaz
Nokta-i fehm itmektir ‘ilm ü hikmetten garaz

Halka bunca evliyâ geldi da’vet eyledi
Vahdetin sırrı bilmektir o da’vetten garaz

..... gör günde yüz bin dürlü sun’i gösterir
Kendini göstermek içindür bu san’attan garaz

Hep celâlin perdesidir küfr ü isyandan murad
Bahr u cûdun katresidir fazl-ı Rahmetten garaz

Nefsi bilmiş irermiş bir tükenmez devlete
Fakr-ı fahrîdir niyâzı bil o devletten garaz

(84a)

Mirâtî

— . — / — . — / — . — / — . —

Dâver-i ‘âlim olur sülb-i perde-i ummânı

Tâ’lim ittik de zih-i nokta-i men’ilmini

Rehber olmayıcak sanma alınmaz menzil

Dedi ol şâh-ı cihândır yümni pîr meni

Nâ-Hüdâsız yürümez bahrîde ol kişde-i Nuh

Yürü bir mürşid-i kaptana eriş kur dümeni

Her çiçek renk dilâranın cilâ gösterir

Bize deme gonca sünböldür o sahn-ı çemeni

MİRÂTÎ nazm u şairin gûş iden ehl-i dilân

İdemezmiş olduğu şek ü gümânı

(43a)

Mir'atî

-- . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Âlem-i kesrette kalma ey gönül gel bâ-huzûr
 Yevm-el-tubûl olmadan bul Hakk'ı nefsin başın ur
 Kendini bilmektir ancak âdeme hayr-el-umûr
 Gör ne yüzden görünür devre düşer ehl-i kubûr
 El-tenâdi ol münâdiler medet çalındı sûr
 Eyyuhennâs ilel-mû hâzâ budur yevm-ennû-şûr

Secde kıl gel Âdeme İblis gibi âr eyleme
 Emr ü nehyin bil Hakk'ın mekânını nâr eyleme
 Semme vechullâhı gör zâtında inkâr eyleme
 Küntü kenz esrârını bildinse izhâr eyleme
 El-tenâdi ol münâdiler medet çalındı sûr
 Eyyuhennâs ilel-mû hâzâ budur yevm-ennû-şûr

Haşr u neşri bunda gör dâvayı ferdâya bırak
 Çar anâsır şeş cihetten hükmeden ol Şaha bak
 Leyse-fi-d-dâreyn sübûtu sendedir sanma irak
 Söyleyen Hak'tır demâdem işiten her nutk-ı Hak
 El-tenâdi ol münâdiler medet çalındı sûr
 Eyyuhennâs ilel-mû hâzâ budur yevm-ennû-şûr

Söyleyen uşşâka vahy-ı münzel-i aklîmât
 Olmadı bu kence mâlik eyleyen bahsi fuad
 Ahsen-i takvime baş eğ eyle Hakk'a inkıyâd
 Koma elden dâmenin bir mürşîdin kılma inâd
 El-tenâdi ol münâdiler medet çalındı sûr
 Eyyuhennâs ilel-mû hâzâ budur yevm-ennû-şûr

Ermedi maksûduna zîra Muhammed bî-delil
 Refref-i aşka suvar oldu önüne Cebrâil
 Kâbe kavseyn mülküne bastı kadem emr-i celil
 Gel bu sırra âşina ol kalma var hâr u zelil
 El-tenâdi ol münâdiler medet çalındı sûr
 Eyyuhennâs ilel-mû hâzâ budur yevm-ennû-şûr

Bildirir erbâb-ı irfâna bu remzi Hel'etâ
 Bilmedinse vadi-i heyhatta kaldın mutlaka
 Akl-ı külden on sekiz bin âlemi kıldın nümâ
 Gel delâlet perdesin çâmeyleyi gör MİR'ETÂ
 El-tenâdi ol münâdiler medet çalındı sûr
 Eyyuhennâs ilel-mû hâzâ budur yevm-ennû-şûr

(109b)

Misâli

— . — / — . — / — . — / — . —

Ey cemâlinde yedi Mushaf yedi hatt-ı rika'
Ka'be'dir kenz-i kudûm ü ömr-i bâ-hac u veda'

Beyt-i me'mûr oldurur saf saf hatların
Tavka gelmiş her taraf seni salâsı ile ribâ'

Genc-i hüsnünde tılsım olmuşdurur giysûların
Açdı kenzin şu'lene geçdi kıldı sırrın esmâ'

Hüsnün aşüftesidir yok kararı rûz-ı şeb
Ne felek turmaz anın çün çarh eyler semâ'

Îsâ-veş dokuz felek sırrından olursa çenber
Feth olursa ger sana şehrindeki burc u kal'a

'Ârif oldu bist u heşt sî vü du'yu arama
Ahmed anın çün dir anın kaydına sûtûn zîra

Fehm iderse cümleinin sırrın Resu'lullâh'dan
On bir on yedi ü on beş kılursan ihtimâ

Bahr-ı hikmetten mâ'rif derin-i izhâr et bize
Vâiz-i efsane-i taklidden virme sadâ'

Âdemin vechine yüz tut kıblegâh et diyû
Eylemezsin sûret-i Rahmanda amennâ'

Mustafâ'nın 'âlem-i ma'nada mi'râcî nedir
Ümmet dostu olup kıldınsa ana ibtâ'

Nefsin idrâk etmesin kullukdan azâd olmadın
Yedi kişiverde senindir şah olursun ey şücâ'

Hakk'a insaf et edeb gözle edebden çıkma kim
Bâb-1 dinde ehl-i fazl olana yaraşmaz nizâ'

Valideynin sırr-ı hüsnünden MİSÂLÎ vâkîf ol
Kim budur âba ile ihsân u hulk u

(80a)

Misâli

__ . / . __ . / . __ . / . __
 __ . / . __

Müstezad

Ben Mushaf-ı hüsnünde bugün gördüm ilâh
 Ey kaşları mihrâb

Bu yüzündedir îman vü saçın küfr-i siyâhı
 Ey çaharde-i mehtâb

Mürde iken âb çeşme-i hayvâna erişdim
 Hay oldu cedd-i Îsâ

Her kim bu gün hâdi ola fazl-ı ilâhi
 Ol nutk-ı hayat-ı âb

Reyhân-ı hattın şâb-ı bulalı ey mâh
 Mi'râca erişdim

Gördüm Hakk'ı vechinde kahr gibi bil ey mâh
 Ey sünbül-i pertâb

Hüsnün sûre-i Yâsin okurum tâ
 Ey mazhâr-ı illâ

Zülfün bana gösterdi sırat-ı Hakk'a râhı
 Feth oldu bana bâb

Gönlüm evini eyledi yağma bugün ey şûh

Ol hançer-i gamzen

Çeşmen bana nâ-kıldı nihayetçe nigâhı

Ey mil-i leb-i seyrâb

Canıma benim ka'be-i yüzün aynın imam

Ey kible-i vahdet

Ma'bud-ı muhakkak yakîn ol vechullâha

Oldı bana icâb

(115a) Gam çekme cihan halkı eğer düşman olursa

Sana MİSÂLÎ

Gün oldı ebr-i fazl-ı Hüdâ püşt-i penâhı

Ol bedr-i cihân-ı tâb

(115a-114b)

Misâli

— . _ _ / . _ _ / . _ _ / . _ _

Bâg-ı cennettir cemâlin gül-izâr ezher taraf
Bülbüli bu gülşenin candır zihî iz ü şeref

Şâfi gülde goncanın kan etti bağrın leblerin
Lâl-i hem lâ'lin katında seng ü ber sığmış harem

Nî'met-i Hak'dır yüzün hattında otuz iki hat
Gâh fazlıdır değil bu ta'am her kâ vü alaf

Çün şarâb-ı âb-ı kevser oldu la'linden revân
Devr-i 'Îsâ'dır bu dem içmek gerek yâ hünkar ü def

Ehl-i irfânıyla cem-i mâ'rifet nûş eyledir
Bezm-i gülşende anın çün tuttu murg-ı gül bekef

Yedi iklim fethin istersin mekânın sünbülün
Tut kim oldur zülfikâr-ı hiffet-i şâh-ı nahîf

Câiz olmaz ey mukallid tâ'tin her sırrını
Ki sakın kim rûz-ı âhir hâsılın olur selef

Bî-edeb olma şerî'atten sakın kubarma senin
Kim ana 'ayn-ı hakikat dedi ihvân-ı selef

Ey MİSÂLÎ zâhir ü bâtında çok ne kim mülceîn
Fazl-ı Hak'dır hulk-ı 'ilm düşmüş olsa lâ-tuhaf

(79b)

Misâli

— . — / — . — / — . — / — . —

Gayrı ko gel mu'cizât-ı Ahmed-i Muhtar'a bak

Mebni'-i ser-velâyet-i Haydâr-ı Kerrâr'a bak

Kân-ı edeb ü hayâ pâkize Hasan u Hulk u lutf

Mahrem-i Ahmed-i Nigar şâh-ı din Zehrâya bak

Gevher derin bahr-ı aşk kutb-ı evliyâ

Şepper ü şüpper ol iki pertev-i envâra bak

Gör ne kânın cevheridir Şah Zeyne'l-abidin

Gör ne mahzen-i bâbın müftah olupdur vâra bak

Saf kılup isen çü Bâkır din-i Hak'da ey gönül

Ca'fer'in tut dâmenin ol halleri Settâra bak

Mûsâ' Kâzım Alî ser-velâyet kân-ı zât

Âfitâb-ı mâhitâb Kanber ü devvâra bak

Ger Takî'nin râhına olmak dersen muttakî

Ol Nakî'nin kavline yürü dîdara bak

Sahib-i tuğ u 'alem olmak dilersen bende ol

Askerî-i mirlivâ emrinde olan kâra bak

(79b) İftira kıl Mehdî-i sâhib-i zamana cân ile

Secde kıl dergâhına yüz sürmüş ebrâra bak

Oldular Zehra ile hem sebba'l-mesânî

Bir kula on ikidir kudret-i Kahhâra bak

Ehl-i dil olmak dilersen çün MÎSÂLÎ ehl-i dil

Cümle bunlar birdürür bir gel büyük esrâra bak

(79b-79a)

Misali

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Tılsım-ı genc-i tahâdır bir yemininde beş parmak
Kânın her mafsâl ey mah rumuzı senden müştâk

İki elif iki lâm birisi hâ-yı vahdetdir
Yediden sebbü'l-mesâni oldursa harabın çeşm ile gel bak

Dürr-i şek bist ü heşt harf-i kelâm lâ-yezelidir
Kim ol envâr-ı itikatın bist u dü parmak

Yediden okudum kitabdan sırrımı rûşen
Misbah-ı parmağın kıldım çevresin mülhık

Olur çün sî vu dü mafsâl-ı bin üç yüz kırk dört nükte
Gör ne yüz sür'at ü tehayyür âdem hem derc-i mu'lâk

Rumûz-ı hamse bahtındır mutâbık-ı fazlullâhı
Ki üç kısmında sütunı sana fersa eylemişdir Hak

Halvet-i hamse-i insana kısım üzre karar etti
Yedinden refî' çarkın it salasın oku bir mutlak

Sema' ucunda eyler tarh çün bist u heşt menzil
Ki ya'ni mehkefîn ana menâzildir bütânü'l-Hak

Bahşet lem-yezeli vechin hattın hûr u gılmandır
Lebin kevser-i bedeninden akar sî vu dü şakır ırmak

Cemâlin arş-ı âzamdır velîkin müstahaktır
Yemin ile yesârında sî vu dü bayrak

Dehânın çeşme-i ervâh nutkun bahr-ı yezdandır
Ne lü'lü buldu destinden olan gavvası müstağrak

Sen ol Sîmurg-ı Ankâ'sın ki sırr-ı kâf eşyanın ten
Dü destin nurdan bal u anadır parmağın kıyak

Yeminindir çü bismillah Rahman-ı kefin nokta
Şimâlin sûre-i el-hamd anı fehmi eylemez ahmak

Cemalinde okumazdı rumûz-ı âlemü'l-semâ
Şahadet parmağın mâha semada kılmıştı şakk

Şu kim destanı sırrından haber olmadı ur boynun
Binanın tîg ile kat' et mu'azzeb olmaga el-yâk

Şol ey kim gösterir Hakk'ın zâtının esmâsın
Revâ mıdır ki nâm ola şukûf-ı nâ-hayra zınnık

MİSÂLÎ men ledün 'ilmin çü Hak'dan elde keşfettin
Tasavvuf ehlinin cümle ne vardır nicesin

(72b)

Misâli

— . — / — . — / — . — / — . —

Sünbül-i hûm perçemin aşk ehline zünnâr-ı aşk
Zâhid-i hodbîn saçından bulmadı âsar-ı aşk

Aşkla mansur-veş açılmaga müştâk isen
Zülfünün her târesinden nâzır ol gör dâr-ı aşk

Fazl-ı Hak'dan zâhir oldu gün gibi sırr-ı ezel
Yağı 'ayn ü kaf ü şından görünür esrâr-ı aşk

Levh ü mahfuzu ilâhidir zemin ü âsuman
Hacıyâ gel Ka'be-i dîdâra yol envâr-ı aşk

Bulmaz idi lenterâniden halâsı âhir kelîm
Tûr-ı hüsnünden tecellî kılmış idi nâr-ı aşk

Fârig ol misk ü hattın kaydında ey attâr-ı dehr
Çin-i zülfünden taleb kıl nâfe-i nâtar-ı aşk

Cân u dil meydan-ı aşkında nice top olsun
Çün gaddar üstünde çevgân idi müşkil-i târ-ı aşk

Hây!-i küfr ey MİSÂLÎ zâhidin tutmuş gözin
Üstüvâdan perde'-i şakk eyle gör dîzâr-ı aşk

(79a)

Misâli

— . — / — . — / — . — / — . —

Mushâf-ı hüsnünden özge güft ü gû efsûn olur
Secde-i vechinden eğer ah eyleyen mel'ûn olur

Çeşm ü la'lin sâgarın nûş eyleyen buldu hayat
Zülf ü el-leylin gören ey rûz-ı rûh-ı mecnûn olur

Fazl-ı lutfun bu gün her kim hidâyet buldu
Menzil-i esfelde kalur âkibet mağbûn olur

Vuslat-ı yezdân dilersen pîr-i irfan iste kim
Mahrem-i nâdan olan ermez murâda dîn olur

Hak sıfât-ı ki ikrâr itmeyen
Kâfir-i bî-dîn olup imandan bî-rûn olur

Şol Hak ehli kim vücûdundan haberdar oldu ol
Ehl-i cennettir anın cennette ta'mı nun olur

Rû-yı 'âlem ahsen-i takvim vechullâhdır
Ki ana Hak'dan vettin ve'z-zeytûn bütün olur

Şu ne kim esrâr-ı salavata dahil olan âkibet
İtmedi farzın eda ey 'âkibet-i medyûn olur

Ey MİSÂLÎ âlemü's-semâ-yı idrâk eyleyen
Hakk'a irer ayn-ı zâtın vü çün olur

(82a)

Misâli

— . — / — . — / — . — / — . —

Ey gönül aç koynını gel Mustafâ'ya bîat it
Sâki-i kevser Aliyyü'l-Murtazâ'ya gel bîat it

Mahrem-i Hatice'dir bil hûr-i cennatü'l-nâim
Zevc-i Haydar Fâtıma hayrû'n-nisâyâ bîat it

Gel hüsn ol sâf-ı şehvâar-ı şkendden bağla ahd
Âfitâb din-i Hüseyin Kerbelâ'ya bîat it

Eşkinde hâk-i pâk ol Şah Zeyne'l-Abidin
Hem Muhammed Bâkır ol fazl-ı Hüdâ'ya bîat it

Ca'fer ol Ca'fer ol Ca'fer ol Ca'ferî
Mûsâ Kâzım Alî Mûsâ Rızâ'ya bîat it

Gel Takî ile Nakî'ye gıl tevella ile
Askerî bâg-ı hüsnü mirlivâyâ bîat it

Mehdî-i sâhib-i zaman ol serfirâz-ı evliyâ
Kâşif-i küntü kenzi kibriyâyâ bîat it

Şirk ile kâkilden pâk olmak ister isen eğer
Çârde-i ma'sum pâk-ı evliyâyâ bîat it

Ey MİSÂLÎ cümle bunlar ma'nada bir nurdur
İki sanma gel tarîk-i evliyaya bîat it **(114a)**

Misâli

__ ./. __ ./. __ ./. __

Ârif-i zât u sıfat olmayan insan olmaz
Kalmadı sabitte çü deyü yeksân olmaz

Sûret-i hattı tahâya berk kılmadı kim
Sûret-i Fâtıma vü sûret-i Rahmân olmaz

Okumaz her kim yüzün tefsirini si vü dü harf
..... ger ezel kâşif-i Kur'ân olmaz

Âteş-i nur tecelli yüzün Tûr'unda
Şol ki görmez gelme Mûsâ-yı ümrân olmaz

Tutmayan kible-i hüsnüne yüzün misl-i melek
Kâfir-i mahfi olur mazhâr-ı îmân olmaz

Herheri belkîs ile sırrını fehm eylemeyen
Bilmedi mantık-ı her tayrı Süleymân olmaz

İçmeyene câm-ı lebin hem çü MİSÂLÎ câna
Hızır-veş zinde olup çeşme-i hayvân olmaz

(81b)

Misâli

— . — / — . — / — . — / — . —

Levh-i yüzünde her kim fi hâd u lâmi görmez
Hakka'l-yakîn ol a'mâ dârü'l-selâmı görmez

Cennette âb-ı kevser-i kandan ol müesser
Lâl-i lebinde söyle kim si vü dü cismi görmez

Merd-i hakikat değil ya'ni mukallid dürür
Râz-ı halvet her kim sırr-ı Hayyâm'ı görmez

Duzâhıdır tâ ezel murg-ı behişt oldu
Dâneyi hâlinden kim dâmı görmez

Bunda görendir gören anın cemal-i Hakk'ı
Şöyle kim bu gün görmedi yarın merâmı görmez

Hâcı-yı Kuddüs sefil olmadı kim MISÂLÎ
Hiffet-i âdem gibi Beytü'l-Harâm'ı görmez

(83b)

Misâli

— . — / — . — / — . — / — . —

Aşk-ı berkârında sermed çün nokta-ı aslı olmuşuz
 Gerçi sertâpa kelâmız sî vü dü fasl olmuşuz
 Et Seyyid'iz nesl olmuşuz
 Âfitâb-ı her dü 'âlem zerre-i fazl olmuşuz

(81a) Okuduk tahâ tılsımın mukemâtında anın
 Zâtın idrâk eyledik bu yüz-i sıfâtında anın
 Süm vechullâha erdik şeş cihetinde anın
 Âfitâb-ı her dü 'âlem zerre-i fazl olmuşuz

İster isen sûre-i sebbü'l-mesâniden nişân
 Tîr-i müje turre-i ebrû gümânından nişân
 Gel haber sor vâkıf ol iste Rabbânî'den nişân
 Âfitâb-ı her dü 'âlem zerre-i fazl olmuşuz

Biz kâdir-i sırr-ı ezel keşf eyledik Kur'ân'dan
 Ya'ni kim hatta suvâr-ı çehre-i Rahmân'dan
 Nükte-i esmâ-yı gele Yezdân'dan
 Âfitâb-ı her dü 'âlem zerre-i fazl olmuşuz

Müntehâ-yı kaddin verir râz-ı kıyâmetten haber
 Arza ider miskîn saçın haşr ü 'alâmetten haber
 Hâcib ü Alî'den aldık biz imâmetten haber
 Âfitâb-ı her dü 'âlem zerre-i fazl olmuşuz

İrmişüz nâr-ı mücellâya cemâlinden senin
 Müheyyâ Tûr'uz sıdk-ı levh ü hilâlinden senin

Tûtî-yi aşkız yed-bîn sekr-i zü'lâlinden senin
 Âfitâb-ı her dü 'âlem zerre-i fazl olmuşuz

Ey yüzün Hurşîd-i maşrık garb-ı zülfün rûh-ı bahş
 la'lden erbâb-ı aşka rûh-ı bahş
 Okuduk nakkaşdan hüsnünde otuz iki nakş
 Âfitâb-ı her dü 'âlem zerre-i fazl olmuşuz

Vâkıfuz külnâbediye mu'cizâtından bu gün
 Hakk'a teslîm eyledik hüsn-i zekâtından bugün
 İrmişüz mi'râca çün Ahmed salâtından bu gün
 Âfitâb-ı her dü 'âlem zerre-i fazl olmuşuz

Şekl-i fazlu'llâhı ruhsârında isbât eyledik
 Ahsen-i sûrette gördük vechi mi'rât eyledik
 Arşa çıktık gün gibi seyr-i semâvat eyledik
 Âfitâb-ı her dü 'âlem zerre-i fazl olmuşuz

Yazdı cebhin mushâfında kâtib gelen ezel
 Hazâ ruhsâr hakkü'l dilâ misl ü bedel
 Ey MİSÂLÎ fazl-ı Hak'dır pâdişâh lem-yazel
 Âfitâb-ı her dü 'âlem zerre-i fazl olmuşuz

(81a-80b)

Misâli

— . — / — . — / — . — / — . —

Bâki hil'at giymişüz zâhirde gerçi fâniyüz
aç ey gedâ kim 'âlemin sultâniyuz

Keremnâ-yı güher eylersen ey gavvâsı dehr
 Cevheri ol işte kânın kânıyla 'amayuz

Bizden iste bâb-ı dinde her ne müşkül var ise
 Ki on sekiz bin 'âlemin esrarının bürhâniyuz

..... anı innallâhın rumûzun bize sor
 Ki bugün biz Tûr-ı aşkın Mûsâ-yı İmrâniyuz

..... aşkı bizden oku tâlib ol
 Kim cemâlin Mushafın kâşif-i Kur'ân'ıyuz

Ey mariz-i cehl olan gel 'ilm-i hikmet bizdedir
 Şerbet-i sohbeti nûş et kim anın lokmanıyuz

Dürr-i zâtuz cümle 'âlem bize olmuşdur sade f
 Ya'ni eşyâ-yı yedendir kim anın bir cânıyuz

Sâcid olduğu anın içündür mülk-i eflâk ile
 Kim Hakk'ın zâtına mazhar sûret-i rahmâniyuz

Zinde-i cân olmak dilersen çün MİSÂLÎ tâ ebed
 İşte hıızrî kim biz anın çeşme-i hayvâniyuz

(81b)

Misâli

— . — / — . — / — . — / — . —

Benlik zincirine dîvâne gelmişlerdenüz
Âyet-i hüsnün görüb Kur'âna gelmişlerdenüz

Küfürdür der zülf ü ruhsârın temâşası fakîye
Biz bu küfre yüz tutup îmâna gelmişlerdenüz

'Anberin giysularında bulmuşuz cennet yolun
Ehl-i Hakk'uz kim rah-i Sübhân'a gelmişlerdenüz

Çün kelâmu'llâh vechin okuduk yezdândan
'Âlemüz kim 'âlemü'l Kur'ân'a gelmişlerdenüz

Nûr-ı ruhsârına vahdet şemi' dir ey zât-ı Hak
Ana can yandırmaga pervâne gelmişlerdenüz

Hak yüzün gördük çü mansur Ene'l Hak söyledik
Dâr mısın efşân ki urgana gelmişlerdenüz

Çün elest devrinde dedik aşkına kâlû belâ
Kavlimizden dömeziz merdâne gelmişlerdenüz

Gönlümüz kayd eyledik zülf-i kemendin bendine
Gagbâbın çâhına biz zindâne gelmişlerdenüz

Leblerin meyhânesinde câm-ı vahdet içmişüz
Sırrımdı mestân olub rindâne gelmişlerdenüz

Çün cemâlerinden sekiz hatt-ı ilâhi okuduk
Cennet ehliyüz hatt-ı reyhâna gelmişlerdenüz

Âdemin vechinde fazl-ı Hakk'ı isbât eyledik
'Ârif-i Hak'dan bu gün 'irfâna gelmişlerdenüz

Levh-i ruhsârında ders ittik kelâmu'llâh çün
Ehl-i Hakk'ız tevellâ yezdâna gelmişlerdenüz

Âdem-i ma'na biziz kim sırr-ı yezdân bizdedir
Otuz iki nûr ile insâna gelmişlerdenüz

Aşk meydânında câna anber cûş niçün
Başımız top eyleyüp meydâna gelmişlerdenüz

Ey MİSÂLÎ ehl-i aşka ıyd-ı ekberdir yüzü
Anın için biz dahi kurbâna gelmişlerdenüz

(81a)

Muhibbî

— . — / . — / . — / . —

Hastayım her vechle ey nûr-ı civânım sorma hiç
Derdime tımar olunmaz mihrîbânım sorma hiç

Hâzık-ı lokmanda olsa çâre bulunmaz derdime
Vuslat-ı dildâra mahsus hûb ziyânım sorma hiç

Bir cefâkara gönül virdim beni bâye mâl ider
Bî-mürvet yandı elinden nevcivânım sorma hiç

Böyle bilmezdim hele cevri-ı cefâ kâr oldığım
Hâsıl-ı derd-i elemden pek virânım sorma hiç

Sorsalar kimdir MUHİBBÎ sana bu cevri iden
Korkarım alma dile ism-i nihânım sorma hiç

(111b)

Muhibbî

— . — / — . — / — . — / — . —

Leşker-i gam âh kim dil-i kişverin yağma ider

Ancak anın defî'ni cam u mey hamra ider

Ağlayup zârılık ile eylesem yüz bin niyâz

Yâr nazın arturur bin dürlü istignâ ider

Bahr-ı gamdan hiç halâs olur mı bu dil-i zevrâkı

Bir taraftan eşkimi bu gözlerim deryâ ider

Cûrâ'-ı câmı sen içdin diyu bezm-i aşkda

Mest olup da çeşm-i mahmûdı gelüp kavga ider

İdeli şeker lebi şirin ziyânın vâsfını

Bu MUHUBBÎ zayıfî tûtî gibi gûya ider

(101b)

Nâdirî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Rumuzun Mantıku't-Tayr'ın dilâ Attar olandan sor
Ene'l-Hakk sırrını Mansur-veş berdâr olandan sor

Sakın sorma dehanın nüktesin her bir denî teba'
Bu pinhân-ı nükte bir vâkıf-ı esrâr olandan sor

(92a) Firâkınla visâlin lutf u kahrın ey hilâl-i ebrû
Gam-ı zülfünle her şeb tâ seher bî-dâr olandan sor

Yedi hat kim yazılmışdır yüzünde kalem-i kudretle
Anın te'vilini gel âşık dîdâr olandan sor

Ne bilsün câm ü cem keyfiyetin ey NÂDİRÎ herkes
Safâsın bâdeden nâbın yine humâr olandan sor

(92a-91b)

Nahîfî

— . — / — . — / — . — / — . —

Râh-1 Hakk'ın evvelâ bu ayı dördtür beş değil
 Hem dahî gökden inen kitâbı dördtür beş değil
 Çâr-1 ma'rif çâr-1 meşâyih çâr anâsır çâr-1 nigar
 Çâr-1 fırsata tengrinin ikrârı dördtür beş değil

Şöyle bil ki hem dahî çârhın makâmı on iki
 Her sene mah on iki burc-1 tamamı on iki
 Yakub oğlu on iki şartın imânı on iki
 Çâr-1 yârin minberi mihrâbı dördtür beş değil

Fahr-1 'âlem doğduğu mah geçdi on iki
 Urdı Mûsa taşa darbın akdı ibrân on iki
 Nehrin ile açdı yol tevfik-i Rabbân on iki
 Cennet ırmağı lezzet eşrâbı dördtür beş değil

Ey NÂHÎFÎ zîra aşkdan dört melek eyler kıyâm
 Sofra-1 sevdaya bilgam ile cümle insan râmıdam
 Her namazın şartı sa'at on ikidir vesselam
 Yedi iklim kûşenin hesâbı dördtür beş değil

(75b)

Nahîfî

___././___././___././___

Cânâ seni ben mihr-i vefâ sahibi sandım
Sevdim seni bilinmezlik ile âteşe yandım

Cân ise arza cevri ü cefâdan senin olsun
Ben mihnet hicrânıyla canımdan usandım

Ben bilmez idim noldı ganî-i mihnet hicrin
Der-hâb idim eyvah dahî şimdi uyandım

Ola teşnedelim kim bu hıyâbân-ı fenâda
Zehrâb-ı gamı mihnet-i devrân ile kandım

Ümid-i visâlinle NAHÎFÎ gibi hayfâ
Ol va'de-i ferdâlara gerçekden inandım

(65a)

Nakşî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Bugün ol 'ıyd-ı ekberdir gelir kurbâna âşıklar
Giyerler câme'-i gülgün kıyarlar câna âşıklar

Karar itmez düşer oldum görüp ol şemî'-i rûyunda
Yanar kandil-i aşk içre olur pervâne âşıklar

Şarâb-ı aşk rindârı içüp meyhâne-i dilde
Tamâmet aldırır aklın gezer mestâne âşıklar

Bakarlar pûteye âşkî bulur insân-ı kâmildir
Olurlar cevher-i aşkî irer ol kâne âşıklar

Geçer şekl-i bahâ hemân pervâz olur anlar
Tenezzül eylemezler sûret-i insana âşıklar

Başın top eyleyüp NAKŞÎ girüp meydâna âşıklar
Salâdır cemî' olan gelsin bugün meydâna âşıklar

(108b)

Nakşî Halilî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Gazel Nakşî Tahmis-î Halilî

Cemâlin vasfin ey dilber eğerçi tende cân söyler
 Lebin esrârını âşık-ı velîkin râygân söyler
 Ki nutkun emr-i Hak oldu ‘ârif-i sırrın ‘ayân söyler
 Âya hareme kim senden bu güftâr-ı dehân söyler
 Veya terkîb olan ‘unsur yâhud lahm-ı ziyân söyler

Yüzünden üstüvâ sırrın bilenler dâ’ima bâlâ
 Evlâdadır mekteb-i irfân içinde ‘âlemü’l-âlâ
 Ne bilsin dersi hüsnünden senin kadı yâhud molla
 Seni ol sana bildirmek murâdın kusur idüp Mevlâ
 ‘Anâ sırdan giyüp bir don yüzünden pîr hemân söyler

Cemâl-i hüsnün ü tezyîn idüp bu kıll-i tende
 Kemâl-i kudretin görmek içindir sûret-i canda
 (109a) Yedi kudretle yazmışdır çü fazlın şekl-i insanda
 Yarattı cümle eşyâyı özün
 Göründü nice bin yüzden velî kendi nihân söyler

Lebin câm-ı sakâhümdür kelâmın sure’-i kevser
 Kitâb-ı Hakdürür vechin te’âla şânı ekber
 Kimindir okunan ‘ayet kimindir yazılan defter
 Kimindir bunca cümbüşler kimindir nutk iden gevher
 Özünden olmadın ‘ârif ki senden özge kân söyler

Hakikat ‘âlemine ümmü’l-kitâb oldun ise ersin

Gönül rûyma ger çekdinse kim kâfirsin
 Eğer şems-i cihân âra olursan dahî bî-fersin
 Şular kim bilmedi nefis ‘ârifden almadı dersin
 Değildir Hakk’a ‘ârifler özün bilinmez bilen söyler

Zuhûr itti kamu ‘âlem hitâb-ı kâfile nunda
 Nefehat-ı men rûhı oldu cân sende
 Yaradılmış ne ki varsa sana olmuş kamu bende
 Hayâl-i zıl yeter ‘ibret gör yanan hayme-i tende
 Değildir nutk iden sûret-i derûnunda devrân söyler

Gönül gözün gafletten açan âşıklar ey NAKŞÎ
 Evlâddır Hakk’ı bâtıldan seçen ey NAKŞÎ
 HALÎLÎ gibi vârandan geçen âşıklar ey NAKŞÎ
 Sekahhüm Rabbehüm hamrın içen âşıklar Ey NAKŞÎ
 İrer ma’şukuna anlar mekândan lâ-mekân söyler

(109a-108b)

Nakşî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Bugün meydan-ı aşk içre yine ahengimiz vardır

Münâfık câhil-i bed-hûlar ile cenkimiz vardır

Erenler bezmine Allâh eyvallâh dedik girdik

Hemişe zikr olur dilde güzel gülbengimiz vardır

Buyursun esnâ-yı aşk olan bizim çün da'im

Kemâlet ehlini bilmek için mihengimiz vardır

Anarsa gam değil zem taşını mü'minlere mekz

Bizimde onlar hakkında lâ'net-i sengimiz vardır

Alınmaz nakşımız NAKŞÎ niçün dersen bu 'âlemde

Bezm-i bir sûret isen yek rengimiz vardır

(92a)

Nâzif

— . — / — . — / — . — / — . —

Zâhida Hakk'ı' çün şâhın ol vücûd ekmeli
 Ahmed-i Muhtar vasî etti kitâb-ı menzili
 Alevî'yem Ahmedî'yem Haydarî'yem men belî
 Bana besdir bir Hüdâ ver beni ver velî
 Lâ ilâhe illâhu Allâhü'l-aliyyü'l-müncelî
 Lâ Nebî illâ Muhammed lâ fetâ illâ Alî

Meclis-i rûz ezelden çünki ikrârım budur
 Dînim imânım budur gönlümde esrârım budur
 Zinde oldukça vücûdum dilde ikrârım
 Canım fedâ ettik de hem âhir güftârım budur
 Lâ ilâhe illâhu Allâhü'l-Aliyyü'l-müncelî
 Lâ Nebî illâ Muhammed lâ fetâ illâ Alî

Çü yer taşlar ağaçlar kûhiler neyler
 Ne felek cin melek mücismin nevâg-ı beşer
 Sâkinan kürsi-i encüm şems ü kâmer
 Hep lisân-ı kâl ü haliyle bu beyiti zikr eder
(51a) Lâ ilâhe illâhu Allâhü'l-Aliyyü'l-müncelî
 Lâ Nebî illâ Muhammed lâ fetâ illâ Alî

Mâni-i hükmü Resûlü çünkü 'izan eyledim
 Dildeki cemiyeti vehm-i perişân eyledim
 Mezheb-i irfânımı âfak-ı 'ilân eyledim
 Ey Muhammed ümmetin böyle imân eyledim
 Lâ ilâhe illâhu Allâhü'l-Aliyyü'l-müncelî
 Lâ Nebî illâ Muhammed lâ fetâ illâ Alî

Menem ehil-i hakikat halefîm resm-i Hüdâ
 Mezhebim râh-ı muhabbet şart-ı muhabbet
 Kalbim erdi Muhammed'dür İmam Rızâ
 Din-i İslam âşikardır ne lâzım ihtizâ
 Lâ ilâhe illâhu Allâhü'l-Aliyyü'l-müncelî
 Lâ Nebî illâ Muhammed lâ fetâ illâ Alî

Bende-i Âl-ı Âba'yım Haydarî'yem Haydarî
 Ey NAZİF bu yolda kurban eyledim can u seri
 Hâsılı bir takfâdır meşreb-i peygamberi
 İtikadım böyledir nahnu-kasremnâdan beri
 Lâ ilâhe illâhu Allâhü'l-Aliyyü'l-müncelî
 Lâ Nebî illâ Muhammed lâ fetâ illâ Alî

(51a-50b)

Nesîb

___ ./ . ___ ./ . ___ ./ . ___

Hâl-1 ruhun etmiş beni şeyda haberim yok
Yakmış cigerim âteş-i sevda haberim yok

Bîmâr olalı arzû-yı la'al-1 lebinle
Gelse serbânıma Îsâ haberim yok

Çâk-1 cânıma geçdi elem yeter tegâ' fül
Geçmiş nebî sultânıma a'da haberim yok

Mestâne dûçâr olmuşum ol şuhâ serâpâ
'Asa etmişim ahvâlimi ama haberim yok

Sırr-1 dehen yârı su'al eyleme benden
Vallâh u billâh NESÎBÂ haberim yok

(78a)

Nesîmî

Gel ey dilber ağlatma beni şâh-ı merdân aşkına
 Dü cihânın rehnümâsı şîr-i yezdân aşkına
 Şâhım Hasan pîrim Hüseyin Kerbelâ meydanı için
 Lutf eyle cürmün bağışla ulu Sübhân aşkına

Şah Zeyne'l-Abidin yoluna can verdin ise
 Arayup kendi özünden Bâkır'ı buldun ise
 Hayr olur Muhammed Ca'ferî belinden ise
 Rahma gel padişâhım Âl-i İmrân aşkına

Mûsâ Kâzım Rızâ'dır Ehl-i Beytin serdârı
 İlm-i aşkı nûş idenler mübtelâdır ekseri
 Şâh-ı şehid-i Horasan İmam Rızâ dinleri
 Merhamet kıl kanlı zâlim kalb-i virân aşkına

(59a) Şah Takî'dir bu Nakî'nin biz inandık hem râhına
 Aşkî ile vir salavâtına revâhına
 Yok vefâsı virme gönül bu cihânın râhına
 Gel ferâgat kıl ey dil kâmil-i insan aşkına

Ey NESÎMÎ Hakk'ı buldun doğru râha gelberi
 Şefa'at şefkat senindir ey Hasanü'l-Askerî
 Evliyâlar pâdişahı sensin imam Seyyid Alî
 Sen ganîsin vir dâdım Mehdî-i dîvan aşkına

(59a-58b)

Nesîmî

___ ./ . ___ ./ . ___ ./ . ___

‘Âlem yüzüne saldı ziyâ Âl-1 Muhammed
 Hayvan ne bilür dâna bilür Âl-1 Muhammed
 Bakın sehâ kırıp geldi yine Âl-1 Muhammed
 Fesallu âlâ seyyîdinâ Âl-1 Muhammed

Kemter kuluyum men Alî’ nin şâh-1 keremdir
 Hasan başımın tâcı Hüseyin gözümdeki nemdir
 Zeyne’l-abâ’yım Bâkır’a nâ-şem ile demdir
 Fesallu âla seyyîdinâ âl-1 Muhammed

‘Âlem yüzüne gelmeye Ca’fer gibi irfân
 Kâzım gibi olmaya bu gün bir dahî sultan
 Güneş yüzünü idi şâh-1 Horasan
 Fesallu âlâ seyyîdinâ âl-1 Muhammed

Ol Şah Takî gözlerime nûr-1 ziyâ
 Başıma Nakî sâye ol zıll-1 hümâdır
 Şah Askerî’yi bil dertlere ‘ayn-1 şifâdır
 Fesallu âlâ seyyîdinâ âl-1 Muhammed

Hak Mehdî ide ‘ayan kalmaya perde
 Hâricî’leri kesse gerek tîg ü teberde
 Candan NESÎMÎ medhin okur dâ’im seherde
 Fesâllu âlâ seyyidinâ âl-1 Muhammed

(109a)

Nesîmî

— . — / . — / . — / . —

Ey melâmet yürü var kim derd-i yârim kime ne
Ben uyarım şol aklıma hoş uyarım kime ne

Gâh çıkarım gökyüzüne sevk iderim âleme
Gâh inerim yer yüzüne hûb severim kime ne

Gâh giderim medreseye ders okurum Hak için
Gâh giderim meygedeye dem sürerim aşk için

Sûfiler haram demişler aşkın cur'asına
Ben doldurur ben içerim günâh benim kime ne

Gâh dem secde iderim mescîdin mihrâbına
Bâki secdem yâr ettiği kiblegâhım kime ne

NESÎMÎ'yem sordılar kim yârın ile hoş musın
Hoş olayım olmayayım yârim benim kime ne

(59a)

Nesîmî

— . — / — . — / — . — / — . —

Âsumân-ı atlası kuşandı giydi dibâlar gibi
Bir yüzi Şâh aşkına donandı kemhâlar gibi

Âl-i Evlâd-ı Resûl’u cân u dilden sevmeyen
Gönül gözi kördür görmez âmâlar gibi

Mustafâ’yı Murtazâ’yı nûr u vâhid bilmeyen
Yokdur anın bil îmanı büt ü tersâlar gibi

Haydar’ın evlâdını kim cân u dilden medh ider
Kabli toldı nûr ile mevc urdı deryâlar gibi

Ey NESÎMÎ bir gönülde hûb-ı Haydâr olmasa
Anda çanlar çalunur güyâ kilisâlar gibi

(42b)

Seyyid Nesîmî Sultan

___/___/___/___

Hakikat ol vâhe hemin zürü'l-lâl geldi
Bes andan zâhir ü bâtın Resûl ü biryâ geldi

Kâşif-i kal'a Hayber-i suvâr-ı düldül-i Aşkar
O şîr-i hâlık-ı ekber Aliyyü'l-Murtazâ geldi

Muhibb eyleyen mihr-i zeyn aşkına çeken kahrı
Yezid'lerden içen zehri Hasan hulku'r Rızâ geldi

İçen âşıklara razı iden düşmanlara bâzı
Şehid ü server Gâzi Hüseyin Kerbelâ geldi

Din ehline olan rehber-i cihana eyleyen enver
Cerâğ u mescîd ü minber İmam Zeyne'l-abâ geldi

Muattar eyleyen hatr eden mu'cizleri zâhir
Muhammedrâ ekber Bâkır u şehî Âl-ı Âba geldi

Hakîm-i hikmet-i hâzık âlim rahmet-i hâlık
İmam Cafer-i Sadık bize müşkil-i keşâ geldi

Gazâ-ı ekber-i âzam Yezid'in nûşuna harâm
İmam Mûsâ Kazım kadîmi bî-şivâ geldi

İden tefsir-i Kur'ân'ı sözi te'vil-i pirhânı
İmam dîn-i Horasânî Alî Mûsâ Rızâ geldi

Kapuya devlet-i dünya olan dildâra Mevlâ
 Muhammed Hüseyin ehl-i takâ geldi

Muhib-i hâce-i levlâk ‘aruc iden yedi eflâk
 Alî havsı sahib-i idrâk o sultanı-ı nekâ geldi

Serasker olan deyine koyan ‘adaları âyine
 Gönülde tutmayan kine Hasan ibret nümâ geldi

Yezid’e zehr iden şehidi âd u kırmak idi cehdi
 İmam Muhammedü’l-Mehdî ezel sahib-i livâ geldi

NESÎMÎ’yem bu gün zâhir-i medh idem ol âhir
 İmam asnî ‘aşer zâhir cümleye bî-şîvâ geldi

(53a)

Nesîmî

___/___/___/___

Neyler serveri çünkü Muhammed Mustafâ geldi
Vilâyet rehberi sultan Aliyyü'l-Murtaza geldi

Emîn-i sâidîn-i şehîdin şeh-i evlâl
Hasan hulku'r-Rızâ ile Hüseyin Kerbelâ geldi

(53a) Çü Zeyne'l-abidin oldu atası cümle evladın
Muhammed Bâkır u Ca'fer Muhammed'dir renumâ geldi

Şehid-i heftomin oldu yakîn bil Mûsâ Kâzım
İmam-ı hestmiş ma'de-i Alî Mûsâ Rızâ geldi

Takî takvâ-yı dinin bil imam eses hem başıdır
Nakî devrân-ı âlemde kamu derde devâ geldi

İmam Askerî mi oldu yeder Mehdî-i devrân
Hüdâ'nın fazlı erişdi şükür sâhib-i livâ geldi

NESÎMÎ ehl-i dil oldur Alî'ye etmiş inkâr
Vilâyet ehline Hüseyin-i İmâm bî-şîva geldi

(53a-52b)

Nesîmî

Tümünün kalbinde ruh cisminde candır Alî
Kâinatullâh dürür kim veche Alî

Bir yüzünde çün senin ismin Alî'ye
Gökte melekler nûr-ı yezdândır Alî

(47a)

Nesîmî

-- . -- / . -- / . -- / . --

Ben ki dervîş olmuşam şâh-ı cihandan fârigim
Bende-i sultan-ı aşkım ayn ü andan fârigim

Şöhretinden geçmişim dünyâ fâniliğın tamam
Bî-nişan bulmuşum nâm u nişandan fârigim

Gelmişim deryâ-yı bî-pâyan-ı gavvas olmuşum
Kân-ı gevher bulmuşam nâm u nişandan fârigim

Dünya vü gussâ benim gözime gelmez zerrece
Mâl ü mülki neyerim kevn ü mekandan fârigim

Çünkü nakşından temâşa eyler nakkaşından ben
Cennet-i firdevs ile nûr u handan fârigim

Ömri geçdi zâhidin şek ü gümân
Men Hakk'ı buldum yakîn şek ü gümânda fârigim

Men NESÎMÎ'yem ki kıldım fakr-ı fahr-ı ihtiyar
Tâc u taht u raht u baht hanumandan fârigim

(70a)

Nesîmî

— . — / — . — / — . — / — . —

Evvel âhir dersimiz Bismillâhirrahmânirrahîm
Ceddim Ahmed'dir ezelden ol Resûl-ı zü'l-kerîm

Gelmemiz kandil-i sırdan râhımız dîzâr-ı Hakk
Sakin-i meyhane olduk

(69b) Zühd ile zâhid meclisinde çekselerde meyi
Bil delilsiz kim bulmaz hazâ cennetü'l-azîm

Ger dilersen aşinâlık eyle pîre hıdmeti
Tut yolun meyhanenin hezâ sırât-ı müstakîm

Nazm-ı eş'ârın NESÎMÎ oldu ayn-ı çâr-ı yâr
Feyz-i Hak'dır sözlerin ü kalbe-i selîm

(69b-69a)

Nesimî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Gönül şâd ol melul olma cihanın vârı yoğundan
Dahî hoş gör cevri-i aklın ne hacet intizârından

Bilürmiş eski köprüdür bu demler dünya ey gâfil
Nice şahlar gedâlarla gelüp geçdi kenârından

Ne vardır perde ü gökde nihân ortalık yerden
Çü bilirsin ki vâkıfdır nihânı eşkârından

Hakikat ‘ilminin bahrin ne bilsün her tahâretsiz
Ki cibril-i emin uçmaz bu deryânın kenârından

NESÎMÎ sırrına ey can gönül vir cankulağından
Ki Hakk sırrın ‘ayan itti Alî’nin zülfikârından

(61a)

Nesîmî

— . — / . — / . — / . —

Dil binâ-yı kibriyâdır yıkma gönlün kimsenin
Genc esrar-ı Hüdâ'dır yıkma gönlün kimsenin

Mü'minin gönlün ele al gayret ile hürmet et
Belki nûr-ı Mustafâ'dır yıkma gönlün kimsenin

Kalb-i mü'min beyt-i Hakk'dır hac-ı ekber andadır
İnkisârü'l-Hak hatadır yıkma gönlün kimsenin

Hak Resûlullâh buyurmuş arş-ı rahmândır gönül
Bilki sidre müntehâdır yıkma gönlün kimsenin

Ey NESÎMÎ bir gönül yap kim bilir kim dâne var
Hak ile dil-i yıkma gönlün kimsenin

(77a)

Nesîmî

— . — / — . — / — . — / — . —

Burc-ı akreb zülfün olmuş mâhitâb andan çıkar
Şu'leler virmiş cihâna âfitâb andan çıkar

Şol esed bir ciğer dirler dilberin yakasıdır
Her seher gâh 'âleme bir âfitâb andan çıkar

Dâne dâne ârızında şol arak nendir dedim
Gül gibi geldi dedi güldür güllâb andan çıkar

Zulmetinde saçınun 'ayn-ı hayat anı meğer
Tâb-ı çarha berk urur aks-i şarâb andan çıkar

Ey NESÎMÎ kimse bilmez bu muamma sırrını
İki nokta üç harf ol dört kitâb andan çıkar

(91b)

Nesîmî

— . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Kimseye ta'n itme ey dil sırr-ı Hakk'a vâkıf ol
Nûr-ı Hak'dır cümle eşya sanma gayrullâhı var

Kim ki ma'mur eyledi virâne gönlün Hak için
Âferin tahsin anın pîrinde şeydullâhı var

Çün hazine kıldı Allah genc ol için hâneye
Fârig ol dehr itmegil gönlünde kenzullâhı var

Maksuda irmek dilersen tâlib-i râh ol yürü
Lâ-cerem vahdet evinde hasbinallâhı var

Yılda bir kez hac olursa Ka'be'den ey hacı gel
Sen tavaf it dilleri her demde haccullâhı var

Pehlivandır ol kişi kim nefsinı katl eyleye
Hem erenler meclisinde ona eyvallâhı var

Genc-i mahvîdir hakikat ey NESÎMÎ söyleme
Ebsem ol fâş eyleme yolda nice var

(90a)

Nesîmî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Gözün aç gör kim ey tâlib Alî'dir her kân-ı server
Muhammed aşk ile deryâ Alî'dir kıymet-i gevher

Muhammed ilme kân oldu Alî nutk-ı beyân oldu
Ana her sır ayân oldu Alî'dir hâce-i kanber

Alî'dir cümlelin cânı Muhammed'dir Alî kânı
Hakikattir Alî şânı Alî'dir yâr-ı pegamber

Hezerân türlü cünbüşler Alî emri ile işler
Varır yazlar gelir kışlar Alî'dir cisme cân-perver

Ne bilsün câhil ü nâdan Muhammed yâ Alî kimdir
Muhammed server-i dîndir Alî'dir cümleye rehber

Alî evvel Alî âhir Alî zâhir Alî bâtın
Alî şems-i münevverdir Alî'dir nûr ilen enver

Alî'dir her şey için cân Alî'dir yâr ile mihmân
Alî rahîm Alî rahmân Alî'dir cümleye server

Alî vâhid Alî ahâd Alî ferd ü Alî samed
Alî'dir cümleye rahmet Alî'dir şâfi'-i mahşer

Alî sultân Alî sübhan Alî cennet Alî Rıdvân
Alî dîndir Alî îmân Alî'dir sâki-i kevser

Alî'dir veliyyullâh Alî'dir mazhâr-ı Allâh
Alî nûrundan ey vallâh münevverdir yedi kişver

Alî'dir Haydâr-ı Kerrâr ol aldı kal'a-i Hayber
Alî'dir kâtil-i küffâr Alî'dir mîr-i her leşker

NESÎMÎ'nin dil ü cân-ı münevverdir Alî nûru
Alî vâlla Alî a'lâ Alî'dir server-i safder

(104b)

Nesîmî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

İmam serveri âleme emirü'l-mü'min Haydar
Alî ibn-i ebû Tâlib neff-i nefsi-peygamber

Alî ibn-i ammî dâmad-ı Ahmed ü Mürsel
Alî ol şâh-ı âlemdir ki ibn-i Mustafâ-yı duhter

Alî oldur ana geldi ki Hak'dan Hel'etâ hil'ât
Anın şânında nâzil oldu tâc-ı intimâ bir ser

Alî'ye lahmüke lahmî vü hem meni dedi seyyîd
Bilmek merdûd u müşrikdir bu nutkî kalmayan yâver

Alî mir'at-ı mutlakdır Alî hâdi-i bir Hak'dır
Alî keşşâf-ı mu'allakdır Alî'dir sâhib-i defter

Alî âlem Alî ekrem Alî'dir fâruk-ı 'azâm
Alî'dir sâhib-i hatem Alî'dir hıızr u İskender

Alî ol ahdır Alî ol âyetullâhdır
Alî hikmetullâhdır Alî'dir kudret-i dâver

Alî âdem Alî âlem Alî mihr Alî hâtem
Alî'dir nere-i erkum Alî'dir kâtil-i anter

Alî'dir ol kısmet Alî'dir âhir ü mezerret
Alî kâsım-ı cennet Alî'dir sâki-i kevser

Alî fâzıl Alî kâmil Alî'dir ilm ile âmil
Alî'den ilm-i Hak hâsıl Alî'dir cümleye rehber

Alî Şît Alî Yahyâ Alî Yûnus Alî Mûsâ
Alî Eyyûb hıızr-ı âsâ Alî'dir yâr-ı peygamber

Alî'dir evvel ü evvel Alî'dir âhir ü âhir
Alî bâtm u zâhir Alî'dir cümleden bihter

Hakk'ın emri ile ey mü'min Alî'nin zevcidir Zehrâ
Bulardan yâdigâr oldı bilin şebber hem şübber

Bu dördüncü imam bil diyem ey âşık-ı sâdık
Bakup Zeyne'l-abâ oldu muallâ kullara rehber

Beşinci Bâkır u kâmil imam ism-i Muhammed'dir
Münevver oldu dîni Hak anın ilmiyle oldu fer

Îmâm Ca'fer altıncı imamdır cümle eşyâya
Yedinci Mûsâ Kâzım tutturdu mezheb-i Ca'fer

(104a) Alî Mûsâ Rızâ'yı bil imam heştom okuyalar
Tavâf itmek anı bir kez olur heftâ-yı vech ekber

Dokuzuncu Nakî'dir bil Muhammed ism-i fehm oldu
Nakî'den zâhir oldu on birinci ismidir Asker

Her âhir-i sâhib meydan kimindir bilmek istersen
Muhammed Mehdî'dir hâtem-i imam seyyid server

Kimin kim rehberi olsa bu on iki imam hak
Azâb-ı âhîret çekmege âsan ola hep mahşer

Kimin kim bunda bir zerre ki gönlünde yol eyle
O'dur diye düşmüş kâfir-i münâfık müşrik eşter

Okut la'net Yezid'e hep hezerân Şimir Mervân
Ol üç mel'un biri har biri huk biri eşter

NESÎMÎ'ye irişür hem hidâyet rahmet-i yezdân
Kim ola candan ol Şâh-ı Alî sıdk ile çâker

(104a-103b)

Nesîmî

— . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Yed-i beyzâdır vücûdun Hak nişânı kandadır
Zâhir ü bâtın çü sensin bes kalanı kandadır

Lâ-mekânîdir vücûdun kul kefâ şehrinden uş
Ey ruhun innâ hadeynâ bu beyânı kandadır

Kirpiğin Tevrât u İncîl ü Zebûr'un şerhidir
Dört kitâbın ma'nîsi seb'ül-mesânî kandadır

Tâ libâs-ı nur er-rahmân ü tâhâ giymedin
Bilmedi kimse seni kim hânümâdır kandadır

Bilmişim Hakk'ı ki mir'atı durur fahr-ı zamân
Akla sığmaz bu hikâyet tercemânı kandadır

Âyet-i levlâk oku vü sûre-i nûn ve'l-kalem
Tâ sana ma'lûm ola cân u cihânı kandadır

Sûretin innâ hadeynâdır cemâlin ve'd-duhâ
Ma'nî-i Allâhu ekber künfekânı kandadır

Çün NESÎMÎ sırr-ı İbrâhim ü Hâşimdir bu gün
Ger Hakk'a vâsıl olupdur cism-i cânı kandadır

(93b)

Nesîmî

— . — / — . — / — . — / — . —

Ol Muhammed Bâkır u Câ'fer imam ehl-i Hak
Kâzım Sultan-ı Alî Mûsâ Rızâ meydanıdır

Şah Takî ve ba Nakî'dir şâh-ı cümle enbiyâ
Askerî kutb-ı velî reh-nümâ meydanıdır

Hâricî'ye demdebedem çala velayet tîgını
Ol Muhammed Mehdî-i sahib livâ meydanıdır

Ey NESÎMÎ geldi dilden çıkdı yine zülfikâr
Hamdülillâh eyle pâdişah-ı evliyâ meydanıdır

(91a)

Nesîmî

— . — / — . — / — . — / — . —

Ey özünden bî-haber gel Hakk'ı tanı sendedir
Gir vücûdun şehrine seyret ki anı sendedir

Kendisin dîvane sergerdâne gezersin tonla
Gezme her menzilde kim cây-ı mekânı sendedir

Men ne vecihle diyem Hakk'ı ki senden gayrıdır
Çün gözümle görmüşüm Hakk'ın nişânı sendedir

Bülbül-i kuds isen irak-ı gülsitân gözleme
Cennet-i ruhu'l-eminin gülsitânı sendedir

Yedi mushafdır yüzün uş yedi Kur'ân'la tamam
'Âlem ki seba'dan ham seba' hânı sendedir

Sûret-i nutkun kelâm-ı ezelidir tâ ebed
Halka tefsîr eyle kim şerh ü beyânı sendedir

Ey NESÎMÎ Mantıku't-Tayr beyânın eyle kim
Bile Sîmurg-ı Fâ'fin âşiyânı sendedir

(91a)

Nesîmî

— . — / — . — / — . — / — . —

Her neye kim bakar isen anda sen Allâh'ı gör
Kancaru kim azm kılsan sümme vechullâhı gör

Bu ikilik perdesinden geç hicâbı ref' kıl
Gel bu birlik revzeninden bak bu sırrullâhı gör

Geç inâniyyet sözünden gönlünü virâne kıl
Kim neçe tîzcek bulursan küntü kenzullâhı gör

Hacc-ı ekber kılmak istersen gel ey zâhid beri
Âşıkın kalbi içinde sen bu beytullâhı gör

Cân gözüyle baktım ise kâ'inâtın aynına
Andan özge nesne var mı hasbeten lillâhı gör

Münkîr-i rû'yet değılsen sûret-i Hak görmege
Baktığınca her nazarda ayn-ı zâtullâhı gör

Levh-i ihlâs eyledinse gönlünü ey müttekî
Kürsî-i rahmâna ağdın uşta arşullâhı gör

Ölmeden nefis öldürürsen cismine olur necât
Nefs-i rûhu'l-kudüsten mahz-ı rûhullâhı gör

İlm-i hikmetten bilirsen gel beri gel ey hakîm
Sen NESÎMÎ mantıkından dinle fazlullâhı gör

(92b)

Nesîmî

— . — / — . — / — . — / — . —

Her kişiye sorma aslın sûretinden bellüdür
Sohbet-i merdân görenler hizmetinden bellüdür

Hak te'alâ ilm içinde çünkü “simâ hûm” dedi
Her kişinin bak yüzüne sûretinden bellüdür

Dervişin pîrini sorman dediler ârif değil
Ârifâne yek-nazâr kıl kisvetinden bellüdür

Sorsalar kim mer'ası sensindir bilesin
Yüzi ağzı ağzı ensesinden bellüdür

Ey NESÎMÎ nakdini nâdan eline virme kim
Cevher-i merdân görenler kıymetinden bellüdür

(93a)

Nesîmî

-- . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Elif dâdı Yâ Resûlullâh yüzün envar-ı zât
Be bilenler kadrini gönlünde kâni müşkülât

Te te'âllâh yarattı kudretin izhâr idüp
Se serabâ kalmak için 'ayn-ı zâtından sıfât

Cim cihâna gelmeseydin durmaz idi bir karar
Ha hayâlinle yaratıldı dü 'âlem şeş cihet

Hı Hüdâ gönderdiği çün sana Kur'ân ey benî
Dal delâlet eyleyüp ümmetlerin buldı nihâyet

Zel zelil olmaz gönül virâne sâhib sevdasın
Rı revân olup mukarribler okur verrisâlet

Ze ziyade 'aşıkım göster cemalin Ka'be'sin
Sin sübhân

Şin şefâ'at senden umar yer ü gök ehl-i kamu
Sad salavât getirür ismin işidüp kâinat

Dad zaifler derdinin dermanı sensin yâ Resûl
Tî tarîkın Askerin bildirdiler vennâr u zât

Zî zuhur itti ve'ş-şems ve'd-duhâ
'Ayın âlem-i mevcudlar okur ve'l-adiyât

Gayın gamzen okları küfränenin küfrün diler
Fe firâr eyler kapunda olısardır kendi mat

Kaf karîb eyle beni yârin kapunda itme dûr
Kef kerâmet sahibisin Hakk virüp devr-i biât

Lam la'lin dürlerin inkâr iden münkirlere
Mim murâdınca anın göstermedin mi mutahharât

Nun nur-ı lutf eylesen fazl-ı serâbın bendene
Vav vallâh betardi bize bu âb u hayat

He hümâdır tâl'atın ismin Muhammed Mustafâ
Lâmelif ismin işüdüp titredi Lat-Menât

Ye eyle yâd it NESÎMÎ cam-ı la'lin cür'asın
Gûş iden 'âşıklara her sözlerim nebât

(113a)

Seyyid Nizamoğlu

İlâhî

Estağfurullâhü'l-azîm işlerine
Gördü sücûd eylemedi dilberimin kaşlarına

Gönül karanlığa girüp ne hoş münevver olmadı
Nazar idüp dilberimin inci gibi dişlerine

Başdan ayağa yârımın nûr oldığın bilmediler
Zâhidin eksik olmasun Bilâl'in yaşlarına

Sonu bu aşk eşk değil dertlere uğratar seni
Yâr yüregim bir nazar it şu bağırımın başlarına

Vechi dilbere zâhidin bakmadığı 'aceb degil
Ermedi dost tecellîsi içlerine taşlarına

Her kaçan sır u revân görsem revân olduğunu
Nil Fırat'a benzemeye gözlerimin yaşlarına

Savum salât hac ile zekât yeter mi zâhid için
Mürşide teslim ol gör telkin ide gûşlarına

SEYYİD NİZAMOĞLU cihân doldu cemâl-i yâr ile
Görmeliler gözler anı girmedi hiç düşlerine

(58b)

Nizamoğlu

-- . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Ser Sultân-ı Velayettir Alî Mûsâ Rızâ
 Dîde-i iman hâk-i pâ-y-ı tûtîyâ
 Şah salâr-ı acem nûr-ı Alîyyü'l-Murtazâ
 Lâ fetâ illâ Alî lâ seyfe illâ Zülfikâr

Sırr-ı pâk-i nûr-ı Ahmed'dir Muhammed'dir Takî
 Gel muhîb ol Âl-ı Evlâd'a sâki olma şefî'
 Hûb-ı Haydar'dır ibârat-ı Hüdânın revnâkı
 Lâ fetâ illâ Alî lâ seyfe illâ Zülfikâr

Âl-ı Evlâd'ın adûsıdır sâki ender sâki
 Zâr-ı uhradır muhabbet eylemek ey müttaki
 Murtazâ'nın nesl-i pâkidir Alî-yi ba Nakî
 Lâ fetâ illâ Alî lâ seyfe illâ Zülfikâr

Askerî ibn-i Hasan ibn-i Alî'dir sevdiğim
 Dînim imânım Muhammed'dir Alî dir sevdiğim
 Âl-ı Peygamber veliyullâh velîdir sevdiğim
 Lâ fetâ illâ Alî lâ seyfe illâ Zülfikâr

(99a) Nâm-ı Pâkidir Muhammed ceddin anın Resûl
 Mehdî-i Sâhib-i Zamana muntazır ol hazır ol
 Hûb-ı Evlâdı Alî Ahmed olmuştur usûl
 Lâ fetâ illâ Alî lâ seyfe illâ Zülfikâr

Bende-i Âl-ı Âbâ'yım ehl-i beytin kemteri
 Sevmezem Âl-ı Yezid'i Ca'ferî'yem Ceferî

Ben NİZAMOĞLU'yum Âl-ı Resûl'un çâkeri

Lâ fetâ illâ Alî lâ seyfe illâ Zülfikâr

(99a-98b)

Seyyid Nizamoğlu

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Benim bu dînim îmânım Muhammed Mustafâ'dandır

Tenim içindeki cânım Alîyyü'l-Murtazâ'dandır

İçirdi İbn-i Süfyân ile mervân zehri ol şâha

Çiğەر bin pâre olduğı Hasan Hulku'l-Rıza'dandır

Kıydılar Yezid'ler ol Resûlun saçdılar hûnun

Anın için cûş iden cânım Hüseyin-i Kerbelâ'dandır

Vücûdun eylediler yetmiş iki pâre ol Şâhın

Sırçalar çektiğim bu sineme Zeyne'l-abâ'dandır

Muhammed Bâkır ilmin bahrıdır Evlâd-ı Peygamber

Ana mihr ü Muhabbet eylemek 'ayn-ı îmandandır

Durup ağzına kurşun akıttılar Hâricî'ler

İmam Mûsâ'nın aşkına yananlar evliyâdandır

Kalkıp engür zehri verdiler kan ile ol Şâh'a

Sararup solduğu benzim Alî Mûsâ Rızâ'dandır

Gürûh-ı ehl-i İslâmın Takî'dir müktedâsı bil

Ziyâsı din ü dünyânın Takî nûr-ı sedâdandır

Hasanü'l-Askerî mülk-i velâyet Pâdişâhındır

Zuhûr-ı Mehdî'nin âşıklara derd ü devâdandır

Yürü SEYYÎD NİZAMOĞLU Hâric kahrına sabr et

Bize bu derd-i mihnetler Cenâb-ı Kibriyâ'dandır

(103a)

Seyyid Seyfî (Nizamoğlu)

-- . -- / . -- / . -- / . --

Zât-ı yardım haberdâr olduğım mıdır suçum
Cümle âlem bilmez iken bildiğim midir suçum

Niceler gencine-i Hak'dan haberdâr olmadı
Sen bu vîran gönlüm içre bulduğum mudur suçum

Kâfire küfri virüp aşkını virdin âşıkâ
Ben cemal-i Hakk'a hayran olduğım mıdır suçum

Mâsivadan âlem-i kiblem musaffâ eyleyüp
Şol muhabbet nûr ile dolduğım mıdır suçum

Zâhidâ kendin görüp dahl itme SEYYİD SEYFÎ'yi
Kendüzüm mahv eyleyüp yok olduğım mıdır suçum

(64b)

Nûrî

— . — / — . — / — . — / — . —

Kendi miktarında ey dil herkesi âlâ gözet
Zühre-i mihr-i nûr-ı katreyi deryâ gözet

Ârif isen kimseye etme Hakk'a eyle nazar
Sırça-ı gevher bil ey dil sırça-ı Ankâ gözet

Merd isen merdana bak mûr-ı Süleymân anlayup
Ârif isen her gedâyı bî-kes-i dârâ gözet

Mekânın sa'i eyle gör meskenet kıl ey gönül
Merteben eflakdan özge merd-i 'alâ gözet

Aşk içinde kenz-i lâyıkmı dilerse NÛRÎyâ
Kendiye olsa kana'at eyle isti'nâ gözet

(113b)

Pîr Sultan

— . — / — . — / — . — / — . —

Ey gönül pervânesin çün yanma ar eyleme
Bu yola belî diyüp yahud ikrâr eyleme

Aşkın bülbülü gibi zâr eylemekdir pîşesi
Yâ sana mecnun derler ebsem ol hâr eyleme

Derde çün dermanına lutfunda hoş sultan iden
Ce' fadan yüz döndürüp ahdine inkâr eyleme

Kallaşla kulmaş koyma gönül bostanına
Birimiz gülşen iken git bağçayı hâr eyleme

PÎR SULTAN dedemi gör kim sözi irfandan koyar
Her nâdanın sırrını izhâr eyleme

(58b)

Pîr Sultan

Sofu mezhebimiz neyin sorarsın
 Biz Muhammed Alî diyenlerdenüz
 Gözlüye gözlüm olur ne dersin
 Biz Muhammed Alî diyenlerdenüz

Biz tüccar değiliz alup satmayuz
 Kalbimiz güneştir gubâr tutmayuz
 Erkânla gezerüz yoldan sapmayuz
 Biz Muhammed Alî diyenlerdenüz

Eyiniimiz kırmızılar giyerüz
 Hâlimize hâl olanı duyaruz
 Mezhebde Ca'fer-i Sâdık'a uyaruz
 Biz Muhammed Alî diyenlerdenüz

Her kimin çerâğın yoksa Hak yakar
 Rızâ'ya baş virüp teslimin takar
 Aslımız on iki imâma çıkar
 Biz Muhammed Alî diyenlerdenüz

Muhammed Alî'dir kırkların başı
 Onu bilmeyenin nice olur işi
 Atalım Yezid'e hem la'net taşı
 Biz Muhammed Alî diyenlerdenüz

PîR SULTAN'ım eydür biz dedik belî
 Evveli Muhammed âhiri Alî
 Anlardan öğrendik âhiri yolu
 Biz Muhammed Alî diyenlerdenüz **(89a)**

Sâkî

Gönülde Mustafâ envâr-ı Mevlâ
Gönüldür cilvegâh-ı Hak te'âlâ

Gönlümdür çünkü halvethâne-i Hak
Gönüldür gayriye yâr olma asla

(119a) Dil-i aşk olupdur nûr-ı Hakk
Belki aşk ile mir'at-ı mücellâ

Gönüldür râz-ı dar
Gider ağyâr kalur Rabb u â'lâ

Dil-i ehl olmayınca kimse itmez
Buna tut içre bir sırr-ı mu'allâ

Derûnun pâk ide gör mâsivadan
Ol gör SÂKÎyâ heminle bâlâ

(119a-118b)

Seher Abdal

Vird-i zebânım zikr-i Hüdâ'dır sanma bu cânım murg el-hân
Nimet-i nebîdir medh-i Alî'dir şâh-ı velîdir can ile cânan

Oİ Nebî-i pâk buyurdu levlâk-ı aşkın anın bu eflâk
Lahmüke lahmi demek demi dedi Alî' ye şâfi'-i insan

Şâh-ı şeca'at pîr-i târikat oldurur amma ehl-i hakikat
Şâhid şuhûd âbid-i ma'abud cümleye maksud server-i merdân

Şâh-ı muzaffer hâce-i kamber mahşer gününde sâkî-i kevser
Şâh-ı velâyet nûr-ı hidayet keşf-i kerâmet hüccet-i bürhân

Haydâr-ı safder şebber ü şübber bir Zeyne'l-abâ'dan Bâkır Ca'fer
Kâmil ü âlim ilm ile âmil Mûsâ Kâzım Şâh-ı Horasan

Şâh-ı cihandır 'ayn-ı 'ayandır 'ilm-i ledündür gevher-i kandır
Şah-ı Takî'dir Şah Nakî'dir hem Askerî diyendir Mehdî-i devrân

Seyyid Gâzi merd-i hicâzi dergâh-ı Hakk'a geçti niyâzı
Kâtil küffâr Haydâr-ı Kerrâr oldu bu halka rahmet-i Rahman

Ey SEHER ABDAL cümle bu ahvâl ire hidâyet keşf ola herhal
Çekme melâmet ire selâmet kıldı 'inâyet-i Hazret-i Sultan

(61b)

Seherî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Erişdi fazl-ı yezdânı bize evlâd-ı Haydar'dan
Alup nûş eyledük vahdet meyin sâki-i kevserden

Resûl her kim emirdir sever evlâdını Şâh'ın
İkisi nûr u Ahmed'dir evlâd-ı pîr-i pâk gevherden

Ben ol şehidim dedi Seyyid Alî'dir bâ-bahâ bâğı
Anın çün bil zuhûr oldu Muhammed âlemi ol dürden

Alî'ye sıdk ile candan eğer kasıdlık kıldınsa kimse
Şefâ'at ol mahşerde sana şebber ü şübber'den

İmam Zeyne'l-abâ'dan Bâkır oldu mürşid-i kâmil
Eğer hak mezheb istersin yüzün döndürme Câ'fer'den

Bilen Mûsâ' Kâzım'dan irer maksûda her taleb
İmam Heştom ol Şâh Horasan nesli-i Haydardan

Takî'ye sıdk ile her kim gönül verdiyse ey âkil
Nakî'den feth ol ma'na-yı hidâyet ire Askerî'den

Muhammed Mehdî hatem-i imam oluncağaz zâhir
Cihanda kalmaya birisi Yezid ü kibr ü kâfirten

Bu zulmetin sıfatından eğer kurtulmak istersen
Fenâ-yı dünyaya terk eyle ibn-i Nesim ibn-i vezirden

Koyup bu Şöhret-i âfakı bekâ mülkünde azm eyle
Erişse Şerbet-i bâki sana sâkî-i kevserden

Teberrâ eyle müşrikden hezerân cân ile dâ'im
Tevellâ eyle ey mü'mîn gelpb mevâlî kanberden

Fedâ kıl canını Şâh'ın yolunda SEHERÎ tâ kim
Mevâlî meşreb ol ismin bu defterden

(63a)

Seyyâhî

___ ./ . ___ ./ . ___ ./ . ___

Yâ Rab meni dûr eyleme evlâd-ı Alî'den
Kime yazayım ben bunların kâlû belâ'dan

Dönmem geriye Hâricîler başımı kesse
Sînemde muhabbetleri var tâ ezelîden

Ümmî idi bu dîdelerim oldı çün beyâna
(63a) Hâk-i râh-ı seyidlere ‘aynım süreliden

Can-ı dil ile bende olan Âl-i Resûl'e
Her kime inâyet nazarı erişse velîden

Çün buldu cân-ı ezeli bunlara SEYYÂHÎ
Canı fedâ başımı top eyleyeliden

(63a-62b)

Şemimî

— . — / — . — / — . — / — . —

Bendedir sebba'l mesânî 'arş-ı Rahmân bizdedir
Mazhar-ı zü'l-kibriyâ nur ser Süphân bizdedir

Nokta-yı vuslatta bulduk dört kitâbın şehrini
'Ayet-i Kur'ân biziz vü şerh-i beyân bizdedir

Küntü kenzin sefâsın fehm idüp esrârını
Aslı 'ilm-i ledün ve sırr-ı pinhân bizdedir

Men aref hükmüyle bildik uş vücûdun şehrini
Ârif billâh biziz bak asl-ı irfân bizdedir

Ey ŞEMİMÎ teşne-i dür ü buhûr olan bilmiş ol
Bizdedir âb-ı hayat u derde dermân bizdedir

(98b)

Şevkî

— . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Üstâd-ı izzet içre cân olan bektâşiyiz
 Aşk ile ma'mur olup cânan olan bektâşiyiz
 Rûz-ı şeb bâb-ı Rızâ'dan cân ile bend olmuşuz
 Kimse bilmez sırrımızı seyrân olan bektâşiyiz

Pîrimizdir mazhâr-ı kân-ı nübüvvet ma'deni
 Pîrimizdir Şâh-ı Velâyet mü'adini
 Pîrimizdir künfekân içre hidâyet mu'adini
 Hacı Bektâşi'nin kuluyuz kân olan bektâşiyiz

Mürşîd râh-ı hakikatdır cellâd-ı mürşidem
 Muhayye sırr-ı tarîkattır cellâd-ı mürşidem
 Kâşif-i genç hüvviyettir cellad-ı mürşidem
 Himmeti pîrân ile Senân olan bektâşiyiz

Zâhid-i hodbin ne bilsün bu hakikat râhını
 Kimse bilmez ehl-i aşkın hâl ile ahvâlini
 Sûretâ görüp ne bilsün zâhid ma'rif-i kânını
 Mısır içinde ŞEVKÎyâ sultan olan bektâşiyiz

(89b)

Şuhûdî

— . — / . — / . — / . —

Bezm-i 'ibrettir bu 'âlem aç gözin zindâna bak
Nakş-ı hikmettir görünen merd isen merdâna bak

Bilmek istersen nedir ser-i kazâ remzi nedir
Âşıkâ ne bir nazar ol nergis-i mestâna bak

Enfûsün sırrın dilersen sabr ile âfâkı gör
Tal'at-ı cânân gözlersin derûn-ı câna bak

Pîrini görmek dilersen Haydâr-ı Kerrâr-veş
Rabb'imi gördüm diyen bir ârif Sübhâna bak

Ey ŞUHÛDÎ kâmil-i insan olup bul nefsini
Vechin âdemden görünen sûret-i Rahmâna bak

(78a)

Şuhûdî

__ . / . __ . / . __ . / . __

Ağlamagıla derd ile dildârâ yetişdik
Bülbül gibi gül şevkîne gül-izâra yetişdik

Kan ağlar idi yaş yerine her dem cismim
Ahir hele ol la'l-i gûher bâra yetişdik

Envâr-ı Hakk'ı seyr ide gör Tûr-ı Safâ'dan
Musâ gibi yakan ayırup nâra yetişdik

Müstağrak-ı tecelli ile biz mest-i müdâmız
Meclisde bu gün sâki-i hoşyâra yetişdik

Zâhid-i sâki var hankâ u mescîdi biz hem
Mestâneleriz kûşe-i humâra yetişdik

Tecridleriz tekke-i aşk içre serâser
Hayranlarınız vakf-ı esrâra yatışdik

Sevdayı ser-i zülfünü elden koma yarın
Zinhar ŞUHÛDÎ ki şeb ü nâra yetişdik

(76a)

Türâbî

-- . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Ey beni mahrum kılmak şefâ'at şan sana
Cümle-i eşyâna felekler emr ü fermân sana

Ey şefi'ü'l-müznibîn ey Rahmetü'l-âlemin
Şan-ı levlâk-ı levlâk okudu Süphân sana

Enbiyâlar serverin iki cihânın kutbusun
İderüz candan şehâdet da'ima elân sana

Cevher-i zâtın müberrâ mâsivadan tâ ezel
Serâser idi Hüdâ mucizâ bir seyrân sana

Gelmeseydin olmaz idi devr-i eflâk-ı cihan
Âşıkındır aşkla cevlân ider devrân sana

Mihr ü mâh rûşen senin nûrundan oldu âşikar
Sırrına zâtında elbet cümlesi hayran sana

Hârimin Cibril emin vahiy senin
Cenâb-ı Hak'dan getürdi âyet-i furkan sana

Menzil-i Alî merâtib isteyen râhın tutar
Rütbe-yi ukbâ budur her kim ki rû gerdân sana

Bu TURÂBÎ pür günaha sen olup yârsun
Murg-ı dil şemi' ruhun bir dânesin sûzan sana

(120a)

Türâbî

— . — / — . — / — . — / — . —

Gâfil olma aç gözin ey püser merdânı bil
Âkil isen dinle pendim zümre-i irfânı bil

Anla Hak sazını kitâbı haklan ayne'l-yakîn
Ka'be-i 'âlâdır insan beyt-i Hak Rahmânı bil

Eyle endiş-i hakikat zülfini pendârını
Çâr anâsır şems-i cihetden mülk-i dil sultanı bil

Ademin vechinde yazmış kanıma ümmü'l-kitâb
Âyet-i vechinde okunan Kur'ân'ı bil

Ey TÜRÂBÎ çünkü bildin beyt-i rahmândır gönül
Haklan* mi'râc iden her nefesde insanı bil

(75a)

* "haklan" ifadesi "hak ile" anlamı taşımaktadır bu açıdan yerel ağız özelliği gösterir

Vahdetî

— . — / . — / . — / . —

Çatma kaşını kurban ideyim nolsa gerek
Anlıma gelen kazâ çektiği resm olsa gerek

Âhret ister isen dünyâda giryân ol kim
Hû ide ağlayan ey dil oynayup gülse gerek

Gülme bul çokluğa gül gibi ey sahib-i dür
Sararup berk-i hozan gibi râhın olsa gerek

Kef-i mizânını doldurmaz iken kevn ü mekân
Bir avuç toprak ile iki gözün dolsa gerek

Kasr-ı deryada yerin sırça saray olsa bile
Seni gavvâs-ı ecel anda dahi bulsa gerek

Dem bu demdir ve gel bezm-i gama VAHDETÎyâ
İçelim bâde-i aşkı diyelim nolsa gerek

(72a)

Vahdetî

— . — / — . — / — . — / — . —

Secdegâh-ı aşka gir gel Mustafâ'ya secde kıl
Sâki-i kevser Aliyyü'l-Murtâza'ya secde kıl

Şâh Hasan'dır kıble-i imân-ı erkân ey gönül
Mü'min isen Şâh Hüseyin Kerbelâ'ya secde kıl

Şâh Zeyne'l-Abidin'dir nûr-ı çeşm-i evliyâ
Ol Muhammed Bâkır u ehl-i safâya secde kıl

Ca'fer-i sâdik yolunda râh-ı sıdk-ı sâdik ol
Mûsâ Kâzım Alî Mûsa Rızâ'ya secde kıl

Şah Takî ve ba-Nakî'ye eyle ikrâr-ı cân ile
Ol Hasanü'l-Askerî mirlivâyaya secde kıl

Mehdî-i sahib-i zamandır âdil-i perverdigâr
Kâşif-i sırr-ı ezel fazl ı Hüdâ'ya secde kıl

Kıl u kaşın hûn deme ey VAHDETÎ pâkize kıl
Esmâ-yı enbiyâyaya evliyâyaya secde kıl

(73b)

Vahdetî

— . — / — . — / — . — / — . —

Biz şarâb-ı aşk ile kâna gelmişlerdenüz
 Baş u cân terkin urup meydâna gelmişlerdenüz
 Âteş-i sûzan şavkı yana gelmişlerdenüz
 Secde-i hâl... cânana gelmişlerdenüz
 Derdimendüz âşık-ı dermâna gelmişlerdenüz

Hûb-ı dünyâdan geçüp fahr ile kıldı iftahâr
 Mülk-i fahrın şâhıyuz bağ-ı esîr-i aşk-ı yâr
 Olmuşuz merd-i kalender kılmışuz terk-i diyâr
 Bahr-ı dilden gevher-i maksûd kıldık der-kenâr
 Gitti firkat-ı vuslat cânana gelmişlerdenüz

Hemdem yâr-ı musâhib olmazız nâdân ile
 insana yoktur evimiz şeytân ile
(86a) Girmişiz fakr u fenâya terk-i baş u cân ile
 Çün Mısr oldu vuslat ol gül-i handân ile
 Bülbül güyâ gibi efgâna gelmişlerdenüz

Mâlik-i râh-ı hakikat olanın yoldâşıyuz
 Ârifiz âriflerin yoldâşıyuz kardâşıyuz
 Lâ-bûd-ı rind u ayyâş-ı cihan kallâşıyuz
 Sanma ‘ârif bezmi içre nâşıyuz
 Mâ’rifet câmin içüp mestâne gelmişlerdenüz

VAHDETÎ rûz-ı ezelden aşk olupdur pîrimiz
 Ol cihette yektâ’ fakr u fenâdan pîrimiz
 Ad olur nev-i beşerde gerçi kim tasvîrimiz

Âb-1 gilden sanma ey zâhid bezm-i tahminimiz
Nûr-ı Hak'dan sûret-i insâna gelmişlerdenüz
(86a-85b)

Virânî

. _ _ _ _ / . _ _ _ _ / . _ _ _ _ / . _ _ _ _

Cevâbım gûş-ı cân eyle işit ey tâli-i mes'ûd
 Yüzün harfinden açıldı cihâne her ne var mevcûd
 Eğer serçe değilsen sen bu Ankaa lokmasın gel yut
 Hüvel evvel hüve'l-ahir yüzündür kible-i ma'bûd
 Bu ma'nâyı hadîsinde buyurdu Ahmed-i Mahmûd
 Cihâna gelmeden cânâ hemen dîdâr imiş maksûd

Ne mâl ü mansab u dünya ne mülk ü ne ayâl ister
 Ne hod zînet ne hod izzet ne bir gayrı hayâl ister
 Ne cennetten diler şâdî ne dünyadan melâl ister
 Kimin kim rûz-ı mahşerde zamîri vasl-ı âl ister
 Bu ma'nâyı hadîsinde buyurdu Ahmed-i Mahmûd
 Cihâna gelmeden cânâ hemen dîdâr imiş maksûd

Nice âyet hidâyetten iniptir ey ahî bervech
 Muvâfik bunca âyâta dedi Ahmed dahi bervech
 Göründü bâtın u zâhir heme ma'nâ sahî bervech
 Aceb niçin sücûd etmez bu şân ile fakih bervech
 Bu ma'nâyı hadîsinde buyurdu Ahmed-i Mahmûd
 Cihâna gelmeden cânâ hemen dîdâr imiş maksûd

Nazar kıl câvidân içre te'vil eyledi Yazdan
 Vücûd-ı vech-i âdemde ne ma'nâ eyledi ihsân
 Şükür Hakk'a ki bildirdi nedir dîn ü nedir îmân
 Sevâd-ı A'zam 'ın sırr u rûmuzun eyledi âsân
 Bu ma'nâyı hadîsinde buyurdu Ahmed-i Mahmûd
 Cihâna gelmeden cânâ hemen dîdâr imiş maksûd

Tılsım-ı kenz-i tâhâdır yüzünde yazılan defter
 Anın nûrundan olmuştur serâpâ dü cihân enver
 Teâlallah zehî kudret zehî ma'nâ zehî dilber
 Düşen sevda-yı dîdâra cihânın varlığın neyler
 Bu ma'nâyı hadîsinde buyurdu Ahmed-i Mahmûd
 Cihâna gelmeden cânâ hemen dîdâr imiş maksûd

Gel ey âşık eğer aşktan özünde var ise zerre
 Cemâl-i aşk-ı didârın seninle yâr ise zerre
 Ko elden gayrı sevdâyı gözün bîdâr ise zerre
 Saâdet ol kulundur kim emin dîdâr ise zerre
 Bu ma'nâyı hadîsinde buyurdu Ahmed-i Mahmûd
 Cihâna gelmeden cânâ hemen dîdâr imiş maksûd

VİRÂNÎ'nin ezel âhır bu idi ahd u ikrârı
 Hemen bir lokma bir hırka ola bu dünyede kârı
 Budur bu ehl-i irfânın murâdı isteği vâri
 İki âlemde maksûdu Alî vü âl-i dîdârı
 Bu ma'nâyı hadîsinde buyurdu Ahmed-i Mahmûd
 Cihâna gelmeden cânâ hemen dîdâr imiş maksûd

(110a)

Virânî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Nazar kıl vechin ey dilber yazılmış satr-ı bismillah

Beyanı esrâr budur ummî kelâmullâh

Budur remz-i Resûllâh bugün beş vakt namazda

Bu remzi anlamak güçtür dedi Hak küntü kenzullah

Niçin on yedi farz oldu bu beş vaktin arasında

Ana nâzil durur cümle sıfâtındır beyânullâh

Kılır ârif temaşasın bu savmının sırrını anla

Kaşın mihrâb edinmiştir iki aynın imânullâh

Okur seba'l-mesânîden dem-i Îsâ olur nutku

Diriltir cansız eşyayı O'dur cümle hayâtullâh

Dürüst olmaz okumazsa elif lam hâ mim ü dal'ı

Budur bünyâdı beş vaktin kelâm-ı ilm-i fazlullâh

Sıfâtı hattır elif lam hâ mim ana geldi şân

Kaşınla kirpiğin zülfün mürekkeb hatt-ı nûrullâh

VİRÂN ABDAL Hakk'a minnet visâl-i vasl-ı şâh oldun

Dilinde da'ima zikrin Alî'dir ol velîyullâh

(56a)

Virânî

Elif Allâh Alî'dir yâr kelâmı

Be Allâh Alî'dir yâr kelâmı

Te teselli bulmuşam yâr kelâmı

Se sümme vechullâh Alî'dir yâr kelâmı

Cim cemâlinden ma'nâdır cihân

Ha hayâullâh Alî'dir yâr kelâmı

Hı Hüdâdır cümle nâsa Murtazâ

Dal delilullâh Alî'dir yâr kelâmı

Zel zevâl olmaz âlâ vü Ahmed'e

Ra rahm-ı Allâh Alî'dir yâr kelâmı

Ze zikrimdir Alî medhim demadem

Sin Settârullâh Alî'dir yâr kelâmı

Şin şehâdet eyledim şeksiz ana

Sad safâullâh Alî'dir yâr kelâmı

Dad ziyâ kılma hayme-i mîkat için

Tı tünâbullâh Alî'dir yâr kelâmı

Zı zuhûr her dü çeşm-i âşıkân

'Ayın 'aynullâh Alî'dir yâr kelâmı

Gayın gâlib ganîmet gör bu hâli

(41a) Fe fakrullâh Alî'dir yâr kelâmı

Kaf kamu ilm ü Haydâr Alî'dir
Kef kelâmullâh Alî'dir yâr kelâmı

Lam lâ'net kim Alî'yi sevmedi
Mim mü'minullâh Alî'dir yâr kelâmı

Nun niyâzım vâsıl olmak Haydâr'a
Vav visâlullâh Alî'dir yâr kelâmı

He hidâyet Haydar ola bî-gümân
Ye yeminullâh Alî'dir yâr kelâmı

Pe payânı yokdur şâhın ebed
Çim çelâbullâh Alî'dir yâr kelâmı

Je jenk dilin silidin ise
Kef Kevserullâh Alî'dir yâr kelâmı

Ey VİRÂNÎ sen şâhım
Vallâh Alî'dir billâh Alî'dir yâr kelâmı

(41a-40b)

Virânî

— . — / — . — / — . — / — . —

Hamdülillâh biz Muhammed den okuduk defteri
Nokta nokta harf be harf bildik rumuzu Haydar'ı

Şah Hasan Şâh şehid-i Kerbelâ meydânının
Sevmişim bin cân ile Abidin hem Bâkır'ı

Men İmâm-ı Kâzım'ın râhında kurbân olmuşam
Şâh Alî Mûsâ Rızâ destinden içtim kevseri

Hem Muhammed'dir Takî tâcım serimde aşikâr
Gün gibi verdi ziyâ zâhir oluptur enveri

İlm-i vahdet câvidânı bil Nakî'dir vâizâ
Bir nazar kıl vechim üzre hatt-ı Şâh-ı Askerî

Mehdî-i sâhib-i zamandır asl ü fer-i mü'minân
Huccetü'l kayyum oldur olduk biz anın çâkeri

Dünya vü ukbâdan el çekmiş ferâgat itmişiz
Ne hesâbı ne âzabı göreyim ne mahşeri

Hâk-i pâ-yi Haydar'ım ismim VİRÂNÎ'dir benim
Olmuşam bin cân ile Kanberinin Kanberi

(53b)

Virânî

— . — / — . — / — . — / — . —

Ey gönül gel dinle nutkum Mustafâîlerden ol
Anla bismillâh-ı bâ-yı Murtazâîlerden ol

Cân u bâşı ver Hasan Hulku’r-Rızâ’nın aşkına
Sâdıkân-ı aşk içinde Kerbelâîlerden ol

Kıl tevellâ Şâh Alî Zeyne’l-abâ vü Bâkır’a
Hem buların düşmenine sen teberrâîlerden ol

Fehm idüp min indehû ümmü’l-kitâbın remzini
Ca’fer ü Kâzım Alî Mûsâ Rızâîlerden ol

Kıl ü kâlinden cihânın kurtarasun kendini
Ol Takî-i ba-Nakî-i rehnümâîlerden ol

Pendi gûş eyle gönül sen bu nihân sırrını
Gel Nakî vü Askerî Âl-i abâîlerden ol

Ey VİRÂNÎ cümlesi bir nûr-ı Hak’dır lem-yezel
Evvel âhır Mehdî-i sâhib-livâîlerden ol

(74a)

Virân Abdal

— . — / — . — / — . —

Lâmelifden seyr-i seyrân eyledim
Hakk'ı buldum cism-i cân eyledim

Ne felek bir canda kurdum haymeyi
Tahta çıktım akli sultan eyledim

Kâfinûn emrinde kıldım meskeni
Dile geldim nutk-ı kân eyledim

Kişte-i nuh ile gezdim sertâser
Heft deryayı seyr-i ummân eyledim

Ben VİRÂN ABDAL garibem şâhımı
Şükür dest-i dilde pinhân eyledim

(67a)

Virânî

Ulyâdır ki firkatte bil ey can
Mûsâ vü Mustafâ hem Şâh-ı Merdân

Ki İncil içre söyler bir
Zebûr'dadır bir bâb ism-i pinhân

Velî tur ettiler böyle bilürler
Ya riyâdır bî-rüyâdır günden âyan

Biri dahi türâbidir ana nâm
Bir ism dahi Haydâr sırr-ı Süphân

Ey VIRÂNÎ yedi ismim oldı tamam
Ma'nâda şekkü'l-kamer sebbü'l-mesân

(61b)

Virânî

Fenâ bağında her dem
 Alî senden meded senden
 Lisânımdaki merhemde
 Alî senden meded senden

Yüzi sebbü'l-mesâni'mde
 Kitâb-ı câvidânımda
 Dilimde tercümânımda
 Alî senden meded senden

Bu âlemde oldurma her
 Eğer bân eğer zâhir
 Eğer evvel eğer âhir
 Alî senden meded senden

Bu hilkatle sıfât içre
 nakş-ı zan içre
 Cemi-i mimkinân içre
 Alî senden meded senden

Kelâm dahi mutlaksın
 Kemâl-ı âlem mâliksin
 Hakikat cümle Hak'sın
 Alî senden meded senden

VİRÂNÎ hatta hâl olmuş
 Yolunda pâymâl olmuş
 Ümidi vâsl-ı el olmuş
 Alî senden meded senden

VİRÂNİ bir kalenderdir
Âlem-i El-Haydâr'dır
Murâdın senden işidir
Alî senden meded senden

(60b)

Virânî

— . _ _ / . _ _ / . _ _ / . _ _

Allâh Allâh kim erenler hoş kerâmet kânıdır

Ayn-ı zât-ı hazret ü nûr-ı hidâyet kânıdır

Kimi âkil kimi sermest âşık-ı dîdâr olup

Baş açık yalın ayak sâhib-i riyâzat kânıdır

Cümle âlem gözlerine dâne-i değil

Küllisinden pâk olup fahr u ferâgat kânıdır

Ger Utârid ger Hutârid her vücûdun hâlini

Bildiler Settâr olup sabr u selâmet kânıdır

Dü cihâna el sunup hükm ittiler Kaf'dan Kaf'a

Kudret ü kuvvet Alî Şâh-ı velâyet kânıdır

Günde bin bir cürmümün şerhin yazarım âleme

Birine kalmaz erenler hoş inâyet kânıdır

Ey Virânî sad hezârân cürmüm olsa bir kezin

Afv ider hiç gam yime bunlar sehâvet kânıdır

(83b)

Virânî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Nigârâ her kimin putu cihanda sîm ile zerdir
Sen anı sanma kim cânâ gulâm-ı şâh-ı Kanber'dir

Yalancıdan Muhammed'in ümîdi yokdurur zerre
Anın kim fikr-i fâsîddir âdu Şebber ü Şübberdir

İmam Zeyne'l-abâ Bâkır'ı kim etmedi ma'bûd
Anın maksudunu sanma tarîk-i 'ilm-i Ca'fer'dir

Kimin kim kıblesi dilden Takî vü ba-Nakî'dir bil
Ana rehber dü âlemde Alî evlâd-ı Askerdir

Muhammed Mehdi-i sâhib-zamân'ın bendesi ol kim
İmâm-ı mü'minân oldur şefi-i rûz-ı mahşerdir

(108a) Olar kim bende-i hâs u gulâm-ı hânedân oldu
Değişti atlası şâla gulâm-ı pîr-i perverdir

Ve-lâkin kim ki dünyada hevâ-yı nefsi küsmez
O ma'nâda behâimdir sen ana dime kim erdir

Muhakkak hâlis ü muhlis olanlar bende-i evlâd
VİRÂNÎ rahmet ol cânâ dü âlemde mukarrerdir

(108a-107b)

Virâni

. _ _ _ _ / . _ _ _ _ / . _ _ _ _ / . _ _ _ _

Teâlallâh zehî hüsn ü zehî hatt-ı hidâyettir
Zehî müfred mürekkebdir zehî vahy-i beşârettir

Zehî kâtib kalem harf u zehî levh zehî nakkaş
Zehî cebhe kamer andan olur nûr-ı tecellâsın

Zehî âşıkü'l-kamer sırr-ı zehî selâmettir
Zahî ârız güneş her dem ziyâsın kesb ider andan

Zehî ruhler ki ervâh olur Kur'ân'dan âdettir
Zehî lâ'l-i lebin âb-ı hayat bahş ider ağzın

Dem Îsâ demidir kim hayata ırgürür mevti
Kelâmın mürdeye bin can 'aceb lûtf u letâfettir

Gel ey zâhid bu hattatın hutût-ı nakşını fehm it
Kelâmın tutmaya nâkıs o kim ehl-i saâdettir

Ferâgat fahrı yâr eyle bu âlemi ihtiyâr eyle
Bilirsin dünyanın cem'in dedi Ahmed necâsettir

Bu dünyâ kahbe avrattır ana kim yakîn oldu
Gerek bin kez suya girse arınmaz ol cenâbettir

Beri gel âlem-i vahdet gerekse kesreti terk it
Bu kesretten vefâ gelmez erenlerden rivâyettir

VİRÂNÎ Âl-1 Evlâd'ın tarîk-i müstâkiminde
Demâdem rehberi anın Alî Şâh-1 velâyettir
(89b)

Virânî

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Cemalin dehr-i dîn içre nigâra mâh-ı tâb olmuş
Mu'in pertev-i hüsnün felekde âfitâb olmuş

Getürdi zulmet-i zâtın sıfâtın gün gibi rûşen
Kemal zeni yüzünde bî-hicâb olmuş

Hidâyet mazhâr-ı vechin ne hikmettir ne kudrettir
Rumuz ilmü'l-semâ okurlar feth-i bâb olmuş

Zebûr vü İncil vü Tevrât musavver vech-i Kur'ân'dır
..... server-i Haydar yüzün Ümmü'l-Kitâb olmuş

Bugün dîdâr-ı aşkında murâdım maksûdum sensin
Yanarım nâr-ı hasretle ciğer gönül kebâb olmuş

Gözü görür göre bilmez cemâlin değme bir ahmak
Ki anın fi'il ü ef'âli dü çeşminden nikâb olmuş

VİRÂN ABDÂL dil-i candan gulam Âl-i Haydar'dan
Bu dem âşıkların aşka ki rahında türâb olmuş

(84b)

Virânî

— . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Bin Muhammed Mustafâ'dır fakrullâhımız
 Hem Aliyyü'l-Murtazâ'dır bâ bismillâhımız
 Bu sözi tasdik iden oldu hem râhımız
 Biz urum Abdalıyız Mûsâ Rızâdır şâhımız

Şah Hasan hulku'r-Rızâ'dır dilde zikrullâhımız
 Şah Hüseyin kerbelâ hem oldu beytullâhımız
 Şah Zeyne'l-Abidin'dir ayn-ı zâtullahımız
 Biz urum Abdalıyız Mûsâ Rızâ'dır şâhımız

Ol Muhammed Bâkır u Ca'fer İmam râhımız
 Mûsâ Kâzım Takî'dir dilde eyvallâhımız
 Nakî Takî'ye virmüşüz baş var eyvallâhımız
 Biz urum Abdalıyız Mûsâ Rızâ'dır şâhımız

Askerî tefsiri nutk-ı kelânullâhımız
 Mehdî-i sâhib-i zamandır uş hayatullâhımız
 Giymişüz fahr-ı fenâyı gör sıfatullâhımız
 Biz urum Abdalıyız Mûsâ Rızâ'dır şâhımız

Ey VİRÂNÎ çünkü doğdı günü ol mâhımız
 Âşikâr oldu güneşin Hak tealallâhımız
 Rûz u şeb oldu hayâ Şah şehdullâhımız
 Biz ki urum abdalıyız Mûsâ Rızâ'dır şâhımız

(2a)

Virânî

Ey yüzündür harf-i bismillâhımız
Sûretin Hak hâtem-i beytullahımız

Kaf u nundan perde-i ref' iyledin
Zâhir oldu künt ü kenzullâhımız

Sen zâtın dâme yârının bekâsı
Âşikâra gün gibi İlâhımız

Hâl u hattın sûre-i besdir
Uş sırat-ı müstakîmdir râhımız

Ey VIRÂNÎ perde-i devrân eyledin
Gösterelden gözünü ol şâhımız

(88b)

Virânî

— . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Yâ Alî dîdâr-ı vechin görmegin muhtâcıyuz
 Dermeyân bende-i şâh-ı necef otâcıyuz
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ tâcıyuz
 Nefhâ-yı Îsâ deminden dem urur sertâcıyuz
 Nefsimiz katl eyledik hem gâziyüz hem hâcıyuz
 Bende-i şâh-ı velâyet biz gürûh-ı nâcîyüz

Âdemiz biz vechimizdir mu'în-i ümmü'l-kitâb
 Münkîr-i rûyet değilsen gelberû kaldır hicâb
 Sûret-i mürdeden oldı cümle 'âlem feth-i bâb
 Dürdür bây-ı ma'nâ nutkımız cûş itti âb
 Nefsimiz katl eyledük hem gâziyüz hem hâcıyuz
 Bende-i şâh-ı velâyet biz gürûh-ı nâcîyüz

(87a) Zînet ettik fahr ile bu cismimiz Hak itmişüz
 ettik cân-ı dil âyinesin pâk itmüşüz
 Biz hü mâ-yı lâ-mekânız sırr-ı eflâk itmüşüz
 Bu tecrid hançeriyle nefsimiz çâk itmişüz
 Nefsimiz katl eyledük hem gâziyüz hem hâcıyuz
 Bende-i şâh-ı velâyet biz gürûh-ı nâcîyüz

Et keremnâya mahrem düşmüşüz âşıklarız
 Öç tamâ' hırs şuhûd bizde yok sâdıklarız
 Ol Seyîdin dergâh-ı 'âlâya biz lâyıklarız
 Hâk olup haklığına anın bu dem tanıklarız
 Nefsimiz katl eyledük hem gâziyüz hem hâcıyuz
 Bende-i şâh-ı velâyet biz gürûh-ı nâcîyüz

‘Âlemü’l-gaybın sıfâtı hem ü zâtı bizdedir
 Hızra irdi âb-ı kevser tercemânı bizdedir
 ‘İlm ü hilm-men-aref kudret-i lisânı bizdedir
 Hakk’ı isbat itmişüz uş nişânı bizdedir
 Nefsimiz katl eyledük hem gâziyüz hem hâcıyuz
 Bende-i şâh-ı velâyet biz gürûh-ı nâcîyüz

Şükr-ü minnet Alî Haydar bize nusret virdiler
 Terk-i tecrîd eyleyüp bir çeşm-i ‘ibret virdiler
 Şol mübârek şanların biz Hak-ı gurbet virdiler
 Şâh-ı heft-i kişver Alî emriyle şerbet virdiler
 Nefsimiz katl eyledük hem gâziyüz hem hâcıyuz
 Bende-i şâh-ı velâyet biz gürûh-ı nâcîyüz

Biz O’yuz Âl-i Alî’den câm-ı vahdet itmişiz
 Kesret-i dâr-ı fenânın şöhretinden geçmişiz
 Münkîr-i merdâr u merdûd zümresinden kaçmışız
 Bu hayâl-ı hâl-ı cem’iden biz özimiz seçmişiz
 Nefsimiz katl eyledük hem gâziyüz hem hâcıyuz
 Bende-i şâh-ı velâyet biz gürûh-ı nâcîyüz

Ey VIRÂNÎ fahr ile biz bu cihanın sultânıyuz
 Şâh-ı merdân-ı Alî’nin bâbının der-bânıyuz
 Yüzümüz Hak eyleyüp ol cânânın mihmânıyuz
 ‘Ayn-ı cem-i âşıkların biz bir sefil kurbânıyuz
 Nefsimiz katl eyledük hem gâziyüz hem hâcıyuz
 Bende-i şâh-ı velâyet biz gürûh-ı nâcîyüz

(87a-86b)

Virânî

— . — / — . — / — . — / — . —

Ârifâ fazl-ı na'îmin kuluyuz kurbânıyuz
Mazhâr-ı zât-ı kadîmin kuluyuz kurbânıyuz

Kamer-i zâd lam-ı Hak'dır bizi irşâd iyleyen
Hûş kerem etti kerîmin kuluyuz kurbânıyuz

Ol virüpdür âşikâra 'ilm geleliden haber
Bendesiyüz ol 'ilmin kuluyuz kurbânıyuz

Lâ-yezel bî-zevâl oldur bize şimdingirû
Tâ ezelden ol makâmın kuluyuz kurbânıyuz

Ey VIRÂNÎ ayn-i cem âşıklar ile tâ ebed
Şâh-ı Merdân-ı 'azîmin kuluyuz kurbânıyuz

(87a)

Yunus

Görün bülbül nice zârlık eyler
Ânı ol iylemez âlâ gök eyler

Bakar gölde görür dostun cemâli
Çağırup der dilünce ol eyler

Ne gördü leblerin yüzünde mecnûn
Akıdup gözyaşını sel eyler

Ne göründü şu Ferhâdın gözüne
Kayalar kesüben dostuna yol eyler

Bî-çâre YUNUS altun sözünü
Remil câhillere kızıl yol eyler

(108a)

Zaifi

— . _ _ / . _ _ / . _ _ / . _ _

Muhammes

Ol ki üzdü bu beden mülkünü âşar eyledi
 Ol vücûdudur âdemden her ne kim vâr eyledi
 Vechini mira'at-ı âlemden nâ-medâr eyledi
 Şol mütahhîr kim vücûd-ı mutlâk izhâr iyledi
 Kendidir kim kendisine 'asâ-yı dîdâr eyledi

Kim bilirsin Hak'dan özge bahr u behde kimse yok
 Vech-i Hak'dır anlar isen heşk-i terde kimse yok
 Nazar-ı manzur özidir hem nazarda kimse yok
 Viridi hüsnün oldu aşkın ara yerde kimse yok
 Kendi aldı kendi sattı kendi nazâr eyledi

Hâlet-i mâ'şûk-ı âşık bir tecellîdir gören
 Kendini kendi sever bunu temenni gören
 Satılan satan bunu manâdır gören
 Aşk bazârında Hakk'a ne tesellîdir gören
 Özge sûretten gelüp kendini haberdâr eyledi

(45a) Mahrem idüp bir zaman bezm elinden
 Âleme taklid gelüp anlayup hirmende mi
 Kendi sırr-ı ahd-i evvelde olan peymânde mi
 Âdem için hulk itmiş ki dıraht kendi mi
 Töhmet isnâd eyleyüp adın günahkâr eyledi

Gel berû ey sultan Hakk'a bu remzi bir gören

Peyrev-i erkân-ı tarîkat hâkine yüzler süren
 gâh-ı m'ârifette can u ser terkin uran
 Bunu kudret bunu tebdîl-i hakikatdir gören
 Âteş-i Nemrûd'ı İbrâhim gül -izâr eyledi

Tâlibâ düşme inâda semt-i irfânı koyup
 Râh-ı şek gitme nefis-i kâfire her dem uyup
 Düşme inkâra sakın sen bu kelâmı işidüp
 Birininin azını Mûsa birinin firavûn eyledi
 Kendinin emrine kendi yine inkâr eyledi

(44b) Külden iken âdemi bir nefesden peydâ iden
 Kendiye âb u külden âdeme surat veren
 Kendi iken işiden sem' ü basîrden hem gören
 Kendi iken ma'nâda râzı "Ene'l-Hak" söyleyen
 Sur'ata mansûra isnâd itdi ber-dâr eyledi

Ehl-i hilkat bir iken âlemde bu kesret nedir
 Kimisi firkatte kimisi lâyıık vuslat nedir
 Şey-i vâhid mi değil bu ma'nâ sûret nedir
 Cümlesi bir nevâda peydâ iken hikmet nedir
 Kiminin yerini cennet kiminin nâr iyledi

Hüsn ile âfaka kendin gün gibi meşhûr idüp
 Dîde-i 'aşıkı kendisini mestûr idüp
 Kimisi bir halkın kimisini kör idüp
 Tâlib-i matlûb var iken kendiyu mestûr idüp
 Kimini matlûb kimini talebkâr eyledi

(44a) fahr-ı lutfun mazhâr için lâ-cerem
 Murtazâ-yı hikmet ancak ki vücûd gah-ı âdem
 İhtiyar ekmesenin yok ara yerde pîş kim

Kâfirin küfri zürûru mü'minin imânı hem
Her birin bir bend ile bûz-ı giriftâr eyledi

Müptelâ iken dil-i pûr derd-i renc-i mihnete
Minnet devâ buldum irüp ol hazrete
Geldi tebdîl itti fûrûz-ı firâkım vaslın
Hamdülillâh ırgürüb dâr-ı eşfâ-yı vahdete
ZÂİFÎ bî-çârenin derdlerine tımar eyledi

(45a-44b-44a-43b)

Za'ifi

— . — / — . — / — . — / — . —

Ser-i Sübhânellezî esrâ gelipdür saçların
 Sertâser esrâr-ı Kur'ân'dır yüzünde hatların
 Noktalar benler eliflerdir hemân kirpiklerin
 Hûş-ı mefrûh hatt-ı reyhândır yazılmış ruhların
 Nice rûşen olmasun kim defter-i âlâdır

Taleb-i Mevlâ gerekdir hakkü'l-zâif itmege
 Hakkü'l-zâif eyleyüp 'irfân ile laf itmege
 Vech-i Hakk'ı görmek için anı şifâf itmege
 Sâye-i taklidden zâif itmege
 Fazl-ı Hak'dan feyzi olan envâr-ı nurullahdır

Vahdet-i burc-ı bedenden gün gibi doğup seher
 'Âlem-i bâlâya Mi'râc eyledin tuttun sefer
 Rast-ı râh-ı üstüvâdan elif-veş kıldım gezer
 ZA'İFÂ şakkü'l-kamer sırrını her kim fehm ider
 Âsumân-ı 'ilm üzre hoş münevver mâhdır

(106a)

MAHLASSIZ ŞİİRLER

— . — / . — / . — / . —

Hayâlin dîdede ateşler bıraktın cânıma
 Gelmez oldun ey mâh-ı revsendenim yanıma
 Hâsılı kâr itti gamzen bu dil-i sûzanıma
 Vechi var yanam yakılam aşkıyla sultanım
 Saklarım esrâr-ı aşkı sîne-i sûzanıma

No'la ben ağlayup ah eylesem leyl ü nehâr
 Hasretinle da'imâ etmekteyim ah ile zâr
 Dinlese bir dem nevâ-yi nâlemi bülbül yanar
 Vechi var yanam yakılam aşkıyla sultanım
 Saklarım esrâr-ı aşkı sine-i suzanıma

Meclis-i şermende-i ziyâde olsam da'imâ
 Sevdiğimle ülfete hiç bulamam gayrı terâ
 Bunca demdir bu kulun anmaktadır etme edâ
 Vechi var yanam yakılam aşkıyla sultanım
 Saklarım esrâr-ı aşkı sine-i suzanıma

(34b)

— . — / — . — / — . — / — . —

Emr-i Hakk'la zâhir olmuş künfekânımdır vücûd
İsm-i hû remz eyledi şânımda şânımdır vücûd

Taht-ı şevkin kıldı ihsân bir vedalığım
Mısr-ı Yusuf sırr-ı İskender bu nâmımdır vücûd

Kâşif-i esrârım her demde Hakk'ın hikmetin
Kenz-i ihvâ gayb-ı 'âlem içre kânımdır vücûd

Arş u kürsü levh ü kalem hem sadra o ednâyı bil
Gel temaşâ eyle mir'âtım ne ister vücûd

On sekiz bin 'âlemi gördüm vücûdumda 'âyan
Yigirmi beşin sırr-ı Hakk'la isbâtımdır vücûd

(111a) Görmüşüm ayne'l-yakîn bu vücûdum lehçesi
Remz-i ism-i sûre-i âza nihânımdır vücûd

Küntü kenzin Hak dedi hem bâbıdır müftâhıdır
Gör kitâb-ı müsettâyı dîn ü imânımdır vücûd

Cümle 'âlem sa'i iderler sırr-ı keşf itmeye
Cümle sohbet dillerinde destânımdır vücûd

Nüşhâ-yı kirâmenim hem kandil-i mînâ benim
Perver-i çeşm eyledi âhir zamandır vücûd

(111a-110b)

Gül yüzü seyr idüp hân ile sevdim seni
 Kim ki görüp sevmeye gül-i nâzik teni
 Cevr-i sezâ var idüp hâsılı bu bende fem
 Kim ki görüp sevmeye gül-i nâzik teni
 Noldı sebep fırkat-ı rûyına yaktın beni
 Sabr-ı güç arâm-ı güç derde bıraktın beni

Kulda kusur var ise bakma gel isyanıma
 Bak bir lutf ile hâl-i perişanıma
 Hâlimi arz eyledim hâsılı sultanıma
 Kim ki görüp sevmeye gül-i nâzik teni
 Noldı sebep fırkat-ı rûyına yaktın beni
 Sabr-ı güç arâm-ı güç derde bıraktın beni

Sakın âd u sûzini sevdiğim etme gûş
 Eyle şefikin dil-i zârı lütfuyla gûş
 Zerrece görmez bana sezâ olan ‘ayn u nûş
 Kim ki görüp sevmeye gül-i nâzik teni
 Noldı sebep fırkat-ı rûyına yaktın beni
 Sabr-ı güç arâm-ı güç derde bıraktın beni

(35a)

Şarkı-ı Hicâz

Var mı cânâ derd-i aşkın çâresi
 Tîg-i hicrânın onulmaz yâresi
 Bak ne hale girdi dil-i bî-çâresi
 Tîg-i hicrânın onulmaz yâresi

Sorma ey aşub cân
 Dilde var bin dürlü feryâd ü figân
 Şimdi olmuş iken müheyyâ vasl-ı cihân
 Tîg-i hicrânın onulmaz yâresi

Çağladıkça cûy-ı eşkim dîdeden
 Münteşîr olmakda nâle sîneden
 İmtidâdı farkında mı ne değmeden
 Tîg-i hicrânın onulmaz yâresi

(37a)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Neler itti ise âlemde bu takdîri kader itti
Kemend-i aşka bend idüp beni bir derbeder itti

Muhabbet bahrine daldım velâkin kasrını bulmak
Cihanda pekçe müşkilmiş sehm-i hâlim heder itti

Süzülmüş çeşm-i âhusın görüp çeşmimden
Süzüldü katreler bir bir bana vâfir keder itti

Görünce hâlimi câna tebessüm eyleyüp ol dem
Perişân eyledi aklım nihâye hâl derbeder itti

Eyâ eğer ol bin nazar ‘ayn-ı cân oldı
Dilâ doğurmada kalbim bir oğlanı yeder itti

(42b)

Der Makâm-ı Uşşak Şarkı

Seyr idüp ruhsârın ey Yûsuf cemâlin
Mâh aceb itmez mi noksanın hayâl
Bâğ-ı hüsne kâmetin nursın nihâl
Bir melek rûsın sana yokdur misâl

Ey melek dâdı latif-i nevbahar
Bûy-ı zülfünle kazandı i'tibar
Hasan u seninle iftihar
Bir melek rûsın sana yokdur misâl

(36a)

Der Makâm-ı Sabâ Şarkı

Nergisler olur yaman uyan gel
Ey çeşm-i siyah aman uyan gel
Bahtım gibi bir zaman uyan gel
Ey çeşm-i siyah aman uyan gel

Gül hasret-i arızınla soldı
Sahbâlar ile kadehler doldı
Zevk âlemidir sabah oldı
Ey çeşm-i siyah aman uyan gel

Bülbül ider figân u nâle
Gülşende açıldı şimdi lâle
Bak erdi çemen bu demde hâle
Ey çeşm-i siyah aman uyan gel

(35b)

-. - / . - - / . - - / . - -

Yatma uyan kalma ziyân vakt-i seher gam gam gam

Tâ olasın vakf-ı cân vakt-i seher gam gam gam

Esti yine bâd-ı sabâ al eline câm u sefâ

Ehl-i harâbâta salâ vakt- i seher gam gam gam

Uyma sakın arbedeye kadehi meygedeye

Teşne isen gel berüye vakt-i seher gam gam gam

Kıldı seher bâd-ı sabah eyledi def-i gamı subh

Baktı hayatı nem-i subh vakt-i seher gam gam gam

Âdeme olursa kimse halef ömrin eyleme telef

İster isen idem şeref vakt-i seher gam gam gam

Arş-ı şeydâdan eğer ister isen doğru haber

Râh-ı Hakk'ı eyle sefer vakt-i seher gam gam gam

(70a)

Ey peri hüsnün görelden rûz u şeb arttı efgânım
 Derûnum hicri ile yandı terahhüm eyle sultânım
 Meded ey dil-rûba sensiz akar bu çeşm-i giryânım
 Eğer lutfundan olmazsa bulunmaz derde dermânım
 Gönül maksudı aşk oldu cemalindir ihsânım
 Senin vaslına arzuyum yetiş gel çıkmadan canım

(68b) Dirîğ' itme dü âlemde şâha lutfun hezâr eyle
 Dil-i mecrûhımı cana senin aşkınla yâr eyle
 Gerek uçmakta dil-i murgun gerek tamuda nâr eyle
 Senin âşıkların gönlün it tımar eyle
 Gönül maksudı aşk oldu cemalindir ihsânım
 Senin vaslına arzuyum yetiş gel çıkmadan canım

Çıkıpdur arş-ı âlaya demâdem âh ile zârım
 Cemâlin görmege arttı dil-i can içre efkârım
 Gülşenin sefasından beni dûr etme hünkârım
 İki âlemde ey dilber budur ahdiyle ikrârım
 Gönül maksudı aşk oldu cemâlindir ihsânım
 Senin vaslına arzuyum yetiş gel çıkmadan canım

Derdi firkatı gamda ne denlü eylersen şekvâ
 Hemişe hasret-i hicrinle dembedem içre vâveylâ
 Nice vasf eylesen sabra kararım kalmadı hâlâ
 Ben beyhûde sergerdan edelden ol gül-i ra'nâ
 Gönül maksudı aşk oldu cemâlindir ihsânım
 Senin vaslına arzuyum yetiş gel çıkmadan canım

(68b-68a)

Der Makam-ı Hicazkâr Şarkı

Dilerim zülfüne berdâr olayım
 Mülk-i tenden çıkayım yâr olayım
 Nâbe gibi bezmine ağyar olayım
 Mülk-i tenden çıkayım yâr olayım

Çekilmez oldu gönül bu sitemi
 Çekülür çile midir yâr elemi
 Bana hoş gelmedi dehrin bu demi
 Mülk-i tenden çıkayım yâr olayım

Senin uşşâgın idem ben bilerek
 İltifât eylemedin bir gülerek
 Be ezâlar bu cezâlar ne gerek
 Mülk-i tenden çıkayım yâr olayım

(35a)

Şarkı

Aşk ile günâhım bulur ey şuh pesendim
Kıydım senin aşkın ile ben kendime kendim
Agyâra vefâ bende ne begendim
Sevmek seni suç idi fakat sevdim

Kendim bilerek meşâle-i âteş yaktım
Tavk-ı emeldim destim ile gerdâna taktım
Döndüm yine mecnûn zayıf halime baktım
Sevmek seni suç idi fakat sevdim

(36a)

Var mı hacet söyleyim ey gültenim
Ben kulunum sen efendimsin benim
Merhamet kıl gel bana şûh-ı senem
Ben kulunum sen efendimsin benim

Gözlerim kan ağlasın mı dâima
Bakmıyorsun bî-sebep benden yana
No'la hâlim arz iderim hep sana
Ben kulunum sen efendimsin benim

Bende-i budur ahvâl
Dâima görmek diler tâb-ı acûl
Doğrusu böyle gerek azâd kabul
Ben kulunum sen efendimsin benim

(36b)

Şarkı-ı Muhayyer

Yine sana mecbur olmuşam ah yavrucuğum
Gel yanıma kurt kapmasın gel kuzucuğum
Sana yatak işte sînem işte kucağım
Gel yanıma kurt kapmasın gel kuzucugum

Yar sîneme rahm eyle açtığı yara
Etti beni kâr gerçi avâre
Gönlüm seni arzu ider sevdi ne çâre
Gel yanıma kurt kapmasın gel kuzucuğum

(34a)

Sorma mihnetten ey âşub-ı cân
Dilde var bin dürlü feryad ü figân
Şimdi okumuşken muheyya vasl-ı cân
Dilde var bin dürlü feryad ü figân

Çağladıkça cûy-ı eşkim dîdeden
Müntesîr olmakda nâlesinden
İmdâd-ı firkatten mi neden
Dilde var bin dürlü feryad ü figân

(116b)

Bir yana eğdür fesin ey nevcivân
Halka halka kâkülün olsun ayân
Yâreleyüp ciğerden âşikar
Halka halka kâkülün olsun ayân

Sinesi çâk olur sünbüllerin
Arza düştükçe sen kâküllerin
Gülşen-i hüsnünde hep bülbüllerin
Halka halka kâkülün olsun ayân

Gonca gülün bülbülün pervânesi
Bâg-ı hüsnün nergis-i mestânesi
Âşık-ı bî-zârın dil-i virânesi
Halka halka kâkülü olsun ayân

(116b)

Nâr-ı hicrin gönülde yâresi
İşler açdı ey ciğerler pâresi
Olmaz ömrün böyle derdin çâresi
İşler açdı ey ciğerler pâresi

Çile her anı çektim nâfile
Düşmesün kimse bu derd-i müşküle
Yeter firkat geçdi sabrını dile
İşler açdı ey ciğerler pâresi

Biter gamze-i târını icrâ ider
Kan alır dilden gözi mecrâ ider
Bu sözüm derd-i dil ‘îmâ ider
İşler açdı ey ciğerler pâresi

(116b)

— . — / — . — / — . — / — . —

Ol zaman kim ‘âleme kıldı nazar perverdigâr
Nûr-ı Ahmed ile Alî nûr olupdur âşikâr
Verdi cebrâil’ ile etti cihân-ı yâdigâr
Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Oldı çün nûr-ı Muhammed mazhar-ı nûr-ı Hüdâ
Murtazâdır ’âleme hem muktedâ hem müntehâ
Ben şehriyem dedi Alî bâ bahâ
Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Ey münâfık okumadın mı..... vü abâ
Lahmüke lahmi değil midir Aliyyü’l-Murtazâ
Şânına nâzil olupdur ‘âyet-i Hel’etâ
Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Şîr-i Hak’dır Murtazâ ser-i velâyetdir Hasan
Murtazâyı bilmeyüp ki Haricî olmak neden
Sen Alî’yi bilmedin ey tanrısını bilmeyen
Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Şah Hüseyin-i Kerbelâ aşkında kim oldu şehid
Keşte-i aşkü’l-ilâhidir oldu sa’id
Lânetullah Yezid’e Alî kavm-i Yezid
(100a)Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Gördüler ki..... Alî’ye Şâh-ı Zeyne’l-abâ’dan
Halk-ı ‘âlem dediler oldu İmâmü’l-Mü’minîn
Ser Haydardan göründü nûr-ı Rabbü’l-‘âlemin
Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Bendesi oldu ki cânı ile Muhammed Bâkır'ın
 Zâhirin pîr-i nûr olupdur ma'mur-ı bânının
 Zâhirinde bânında Murtazâ'dır hâzırın
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Câ'fer-i Sâdık'dan aldı ehl-i iman mezhebi
 Ma'na oldu Halîlullâh-ı Muhammed meşrebi
 Haydâr-ı Kerrâr'dandır hulk-ı cihanın matlabı
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Gözüm olsun ol Yezid-i kâfirin
 Mezheb-i imanına kâbil değildir Ca'fer'in
 Musâ Kâzım değil mi nûr-ı ser-i Haydar'ın
 Lâ fetâ illâ Alî lâ Seyfe illâ Zülfikâr

(100a-99b)

Türkü

..... erdi sular çağlar
 Köhnelendi yine dağlar
 Sînemi aşk odu dağlar
 Ben ağlarım dağlar ağlar

Âteş-i sûzan içinde
 Derd ile efgân içinde
 Hâsılı ahzan içinde
 Ben ağlarım dağlar ağlar

Sadâsı yok bülbüllerin
 Goncası yokdur güllerin
 Boynu bükük sünbüllerin
 Ben ağlarım dağlar ağlar

(34a)

— . — / — . — / — . — / — . —

Çünkü bildin mü'minin gönlünde beytullâhı var
Niçün izzet itmedin ol var

Her ne var ademde var ademden istemiş Hakk'ı
Olma iblis sâkî-i ademde sırru'llâhı var

Değme kimse gönlüne ey gel sen Hakk'ı bil
Hazır oldu her mekânda sanma gayrullâhı var

Gel Ene'l-Hak defterinden al seba' ey zât-ı Hak
Dembedem bâtil tasavvur itmege hakkullâhı var

Sen bana laf iyleyüp çok du'âyı ham eyleme
Lâ-cerem hâlî değil meydanda her dem şâhı var

Zâhidin dilinde ger var ise zikr-i lâilâhe
Âşık-ı sâdıkların gönlünde illallâhı var

(90b)

— . — / — . — / — . — / — . —

Hamdülillâh kim bu gün merd-i Hüdâ meydânıdır
Bizde Evlâd-ı Alî Mustafâ meydânıdır

..... katl eylediler gitti ikilik aradan
Lahmüke lahmî Alîyyü'l-Murtazâ meydânıdır

Zehrini sekr bilüp kahrını dehrin nûş idüp
Kim Hasan İbn-i Alî Mûsâ Rızâ meydânıdır

Mâden-i ilm-i vilâyet ol Hüseyin-i kerbelâ
Ya'ni şehid-i kerbelâ meydânıdır

Kerbelâ cenkinde kalan ehl-i dîne yâdigar
Ol Hüseyin oğlu Alî Zeyne'l-abâ meydânıdır

(91b)

Dil derd-i âşina cûy-ı figândır
Nihandır sevdiğim gözden nihandır
Akar silip eşkim bir zamandır
Nihandır sevdiğim gözden nihandır

Ciğerden başka sad yâre var mı
Şu mihnetten büyük bir yâre var mı
Bu hicrâna aceb bir çâre var mı
Nihandır sevdiğim gözden nihandır

Tolaşmışdı saçı nâz-ı hayale
Alışmışdı gönül zevk-i visâle
Yeter sözi derdin erdi kemâle
Nihandır sevdiğim gözden nihandır

(116b)

Âşıkân birdir ezelden sevgili dildâr bir
İkilik yoktur orada yer birdir yâr bir

Bunca kim sır eyledim gezdür vücûdun şehri
Şehir bir dükkân birdir söyleyen güftâr bir

Âşık-ı divâneyim geldim Ene'l Hak söylerim
Nâr birdir nûr birdir asulursam dâr bir

Âşık olanlar sehîdir gâfil olanlar pâkîl
İki aşk arasında gizlidir esrâr bir

Zâhid-i nâdana söyle özini terk eylesün
Bu hakikat 'âleminde olmasun tekrar bir

Ehl-i inkâra sorarsan bire yüzdür der yüze bin
Ehl-i ikrârın kande dâr birdir var bir

(90a)

Der Makâm-ı Sabâ Şarkı

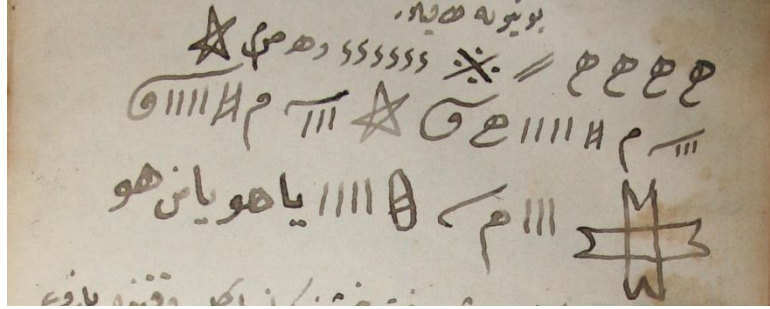
Nigâh-ı mestâne canlar dayanmaz
Uyanmaz uykudan canân uyanmaz
Bu nâz u dâvadan asla usanmaz
Sabah olduğına güya inanmaz
Uyanmaz uykudan canân uyanmaz

Sabâ giysuların itmiş perişân
Gül olmuş zîr-i sünbül den nümâyan
Güneş vechine olmuşken dür-feşân
Sabah olduğına güya inanmaz
Uyanmaz uykudan canân uyanmaz

(36a)

VEFKLER

Sar'alı olan adam için yazılır boynuna takılır

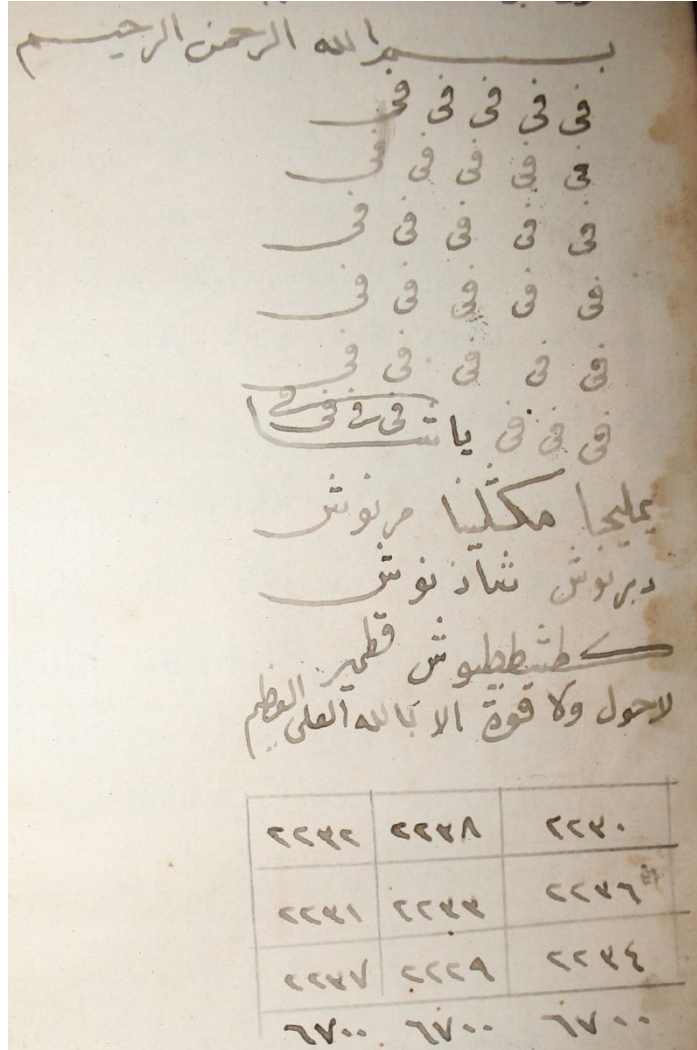

(31b)

Bir kimseyi sar'a tutsa iş bu vefki perşembe günü öğlen vaktinde yazıp kutbhanesi konduğu vakit sar'a tutan kimsenin ismini hesâb idüp kutbhânesi eyleye ba'de iş bu vefki bir parça kurd derisine kablayup sar'a tutan kimsenin boynuna asalar ama sar'a tutan kimse yerde yatarken etrafına bir kara saplı bıçak üzerine on iki kere "echer" okuyub ol bıçak ile etrafına bir daire çizüp sonra vefki boynuna takalar bu vefki ol zaman yaza hâli olan kutbhânedede sar'a tutan kimsenin ismini ebcad hesâb idüp her kaç olursa kutbhâneye cem iyleye ve vakt-i zuhurda vefk ala ve şu 2549 rakamları kutbhânesi rakamlarına cem oluna

قول جب راوی ل			
۲۵۴۰	۲۵۴۲	۲۵۴۷	۲۵۴۴
۲۵۴۶	۲۵۴۲	۲۵۴۹	۲۵۴۲
۲۵۴۵		۲۵۴۱	۲۵۴۱
۲۵۴۰	۲۵۴۷	۲۵۴۶	۲۵۴۱

(31b)

“Nasrun min Allâhi ve fethun karîb ve beşşiri'l-mü'minîn”² yâ Allâh yâ Muhammed yâ Alî yâ Hatice yâ Fâtîma yâ Hasan yâ Hüseyin on iki imam çahardeh mâ'sum-ı pâk Hünkâr Hacı Bektaş Velî

Balım Sultan Efendimiz demine hû

(32a)

² “Mü'minlere müjdele Allâh'tan bir zafer, yakın bir fetih vardır” Sâf sûresi, 13. Âyet

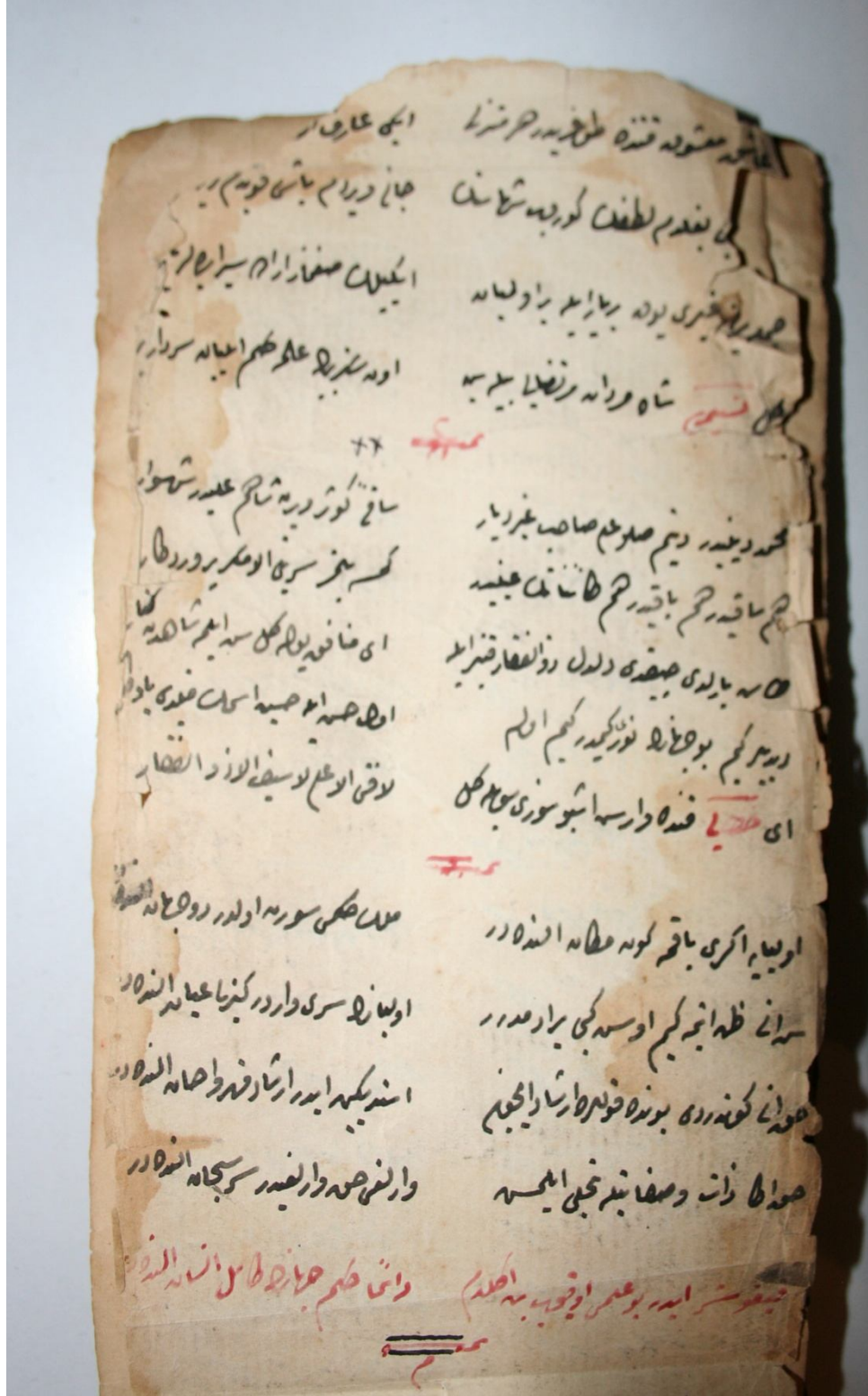
Bir adamda sar'a illeti olsa yenmemiş olmak gerekdir. Yaralanmış adamın yarasından çıkan kurşunu alup döğerek plaka gibi yassı etmeli üzerine zîrde muharrer nüshâyı yâzup illetli adamın boynuna asalar mücerrebdir. Eğer te'sir itmezse illetli adam kırk gün perhiz ide zeytün yağı balık sarımsak sirke yemeye kırk gün perhiz idecekdir. Nüşhâyı viren adam da günde yedi defa illetinin muhtasarını okuyup kırk gün tekml olunca tilâvet idecekdir.

١٠٠	١٤٠	١٤٧	٤١٤	١١٧	١١٤٥	١١١	٥٥
٩٥	١٠٠	١٤٠	٤١٤	٤١٤	١١٧	١١٤٥	١١١
١٠٤٧	٩٥	١٠٠	١٤٠	١٤٧	٤١٤	١١٧	١١٤٥
١٧٤	١٠٤٧	٩٥	١٠٠	١٤٠	١٤٧	٤١٤	١١٧
٤١١	١٧٤	١٠٤٧	٩٥	١٠٠	١٤٠	١٤٧	٤١٤
١٠٤	٤١١	١٧٤	١٠٤٧	٩٥	١٠٠	١٤٠	١٤٧
٤١٩	١٠٤	٤١١	١٧٤	١٠٤٧	٩٥	١٠٠	١٤٠
١٤١	٤١٩	١٠٤	٤١١	١٧٤	١٠٤٧	٩٥	١٠٠

İş bu zîrdeki nüshâda sar'alı içündür yenmemiş olsa gerekdir. Tilki ödü ile yazılacaktır

(32b)

CÖNK'TEN ÖRNEK SAYFALAR

(1b)

عقل در دهن

۴۱

صبح در دم هزارانده او فغانه ایند	ببیز سوزای عشق جان فریاده ایند
ارزوز دینار ایچده غیره بیال اولوز	کنکول این جود سهر رهانه ایند
عینر ندر بهورد کنکول عین البقیه	حد نه کم ازنده شکر زاده ایند
زن ایچبا سبدن کنکله در هر روز فکریه	دشمنوز عشقه عینین زدم جاده ایند
ارد قبدهی مسی جارد غنا هر حکمی	کیم بنگا ضیور سجود ستمه شعله ایند
بیگده لب اولانرا سوزان سینی	کندی جسمده خبر دارا اناسه ایند
ای دروغا راه عقده قضیاب اولمدریم	دانی اولوده دیکله شاه وزیده ایند

۲

وله

بزم عقده وار ایده سنده باغلو باشم	فی عالم احمد فخره باغلو باشم
بود بزمه کنکلهی عشقه معور ایده	اسم اعظم حیدر کراره باغلو باشم
شاه همه ضمه زلفانه بزمه بولکال	صینیم نازل اوهاره باغلو باشم
ایم زبده العیابینه باقوه هم جانم	جعده نه صبا اولوبه ازاره باغلو باشم
محمدی فخر رضایتک داننده دستم	سویه لکم طوشتوز دیناره باغلو باشم
شاه تفر و باقیه دله شمس و لعل	عبدیم صمدی اظهاره باغلو باشم
جاده معلوم باشک از صبره جانم	فتیمیم فخره اسراره باغلو باشم
ای دروغه فخر بیگلو بی غم دونه دیو	صید بختنه راه صفا ره باغلو باشم

وله

KAYNAKÇA

- AKSOY, Mehmet
 1977 “*Alevîlik*”, **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi** 1: 104,
 İstanbul: Dergâh Yayınları.
- ARSLANOĞLU, İbrahim
 1992 **Şah İsmail Hatayî ve Anadolu Hatayileri**,
 İstanbul: Der Yayınları.
- ASLANOĞLU, İbrahim
 1990 “*Pîr Sultan*”, **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi** 7: 250,
 İstanbul: Dergah Yayınları.
- AYAN, Hüseyin
 1990 **Nesîmî Divanı**,
 Ankara: Akçağ Yayınları.
- BAYRI, M. Halid
 1959 **Âşık Virânî Divanı**,
 İstanbul: Maarif Kütüphanesi.
- BİRDOĞAN, Nejat
 1991 **Alevilerin Büyük Hükümdarı Şah İsmail Hataî**,
 İstanbul: Can Yayınları.
- CEBECİOĞLU, ETHEM
 2005 **Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü**,
 İstanbul: Anka Yayınları.
- 1977 “*Cevrî*”, **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi** 2: 58,
 İstanbul: Dergah Yayınları.
- ÇOBANOĞLU, Özkul
 2002 **Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş**,
 Ankara: Akçağ Yayınları.
- 1977 “*Derûnî*”, **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi** 2: 255,
 İstanbul: Dergah Yayınları.

DEVELLİOĞLU Ferit

1997 **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat,**

Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.

DİLÇİN Cem

1997 **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi,**

Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

EKBER, N.Necef ve BABEK, Cavanşir

2006 **Şah İsmail Hatayi Külliyyatı,**

İstanbul: Kaknüs Yayınları.

ELÇİN, Şükrü

2000 **Halk Edebiyatına Giriş,**

Ankara: Akçağ Yayınları.

GÖLPINARLI, Abdülbâki

1972 **Türk Tasavvuf Şiiri Antolojisi,**

İstanbul: Milliyet Yayınları.

İVGİN, Hayrettin ve BOZYİĞİT, Ali Esat

2004 **Kalecikli Âşık Mir'atı,**

Ankara: Kültür Ajans Yayınları.

KAYA, Doğan

2007 **Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü,**

Ankara: Akçağ Yayınları.

1982 "*Kaygusuz Abdal*", **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi 5: 233,**

İstanbul: Dergah Yayınları

KOZ, M. Sabri

1977 "*Cevâbi*", **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi 2: 55,**

İstanbul: Dergah Yayınları.

KURT, Yılmaz

1994 **Osmanlıca Dersleri,**

Ankara: Ecdad Yayınları.

LEVEND, Agah Sırrı

1984 **Divan Edebiyatı,**

İstanbul: Enderun Yayınları.

1986 “*Misâli*”, **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi** 6: 379,

İstanbul: Dergah Yayınları.

MUTLUAY, Rauf

1972 **Türk Halk Şiiri Antolojisi,**

İstanbul: Milliyet Yayınları.

ÖZTELLİ, Cahit

1973 **Bektaşî Gülleri,**

İstanbul: Milliyet Yayınları.

TİRMÎZÎ

1973 **Tac Tercümesi,** (Tercüme: Bekir SADAK),

İstanbul: Rahmet ve Bahar Yayınları

ULUDAĞ, Süleyman

1977 **Tasavvuf Terimleri Sözlüğü,**

İstanbul: Marifet Yayınları.

1998 “*Virâni*” **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi** 8: 535,

İstanbul: Dergah Yayınları.

YARDIMCI, Mehmet

1999 **Başlangıcından Günümüze Halk Şiiri, Âşık Şiiri, Tekke Şiiri,**

İzmir: Ürün Yayınları.